

TYRNÄVÄN KUNNAN
TILINPÄÄTÖS
2019

Sisällysluettelo

TYRNÄVÄN KUNNAN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2019	1
1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET	1
2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	1
3. TOIMINTAKERTOMUS	1
3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset	1
3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
3.2.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
3.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	5
3.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	6
3.2.5 Kunnan henkilöstö	13
3.2.6 Ympäristöasiat	14
3.2.7 Muut ei taloudelliset asiat	14
3.2.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
3.2.9 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
3.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	15
3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
3.4.2 Toiminnan rahoitus	20
3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	22
3.6 Kokonaistulot – ja kokonaismenot	24
3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	25
3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	25
3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	25
3.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	26
3.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä	26
3.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	27
3.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	27

3.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamis-toimenpiteet	31
3.8.1 Asiaa koskeva sääntely.....	31
3.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	31
3.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	31
4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	31
4.1 Seurantaa koskeva sääntely.....	31
4.2 Tavoitteiden toteutuminen.....	31
4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	31
4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	32
4.3.2 Tuloslaskelman toteutuminen	34
4.3.3 Investointien toteutuminen	35
4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	37
4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	38
4.4 Hallinto- ja kehittämisosasto	39
4.5 Sosiaali- ja terveysosasto	51
4.6 Sivistys- ja hyvinvointiosasto	60
4.7 Ympäristöosasto.....	80
5. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	91
5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	91
5.2 Tyrnävän kunnan tuloslaskelma.....	91
5.3 Rahoituslaskelma	92
5.4 Kunnan tase	93
5.5 Konsernilaskelmat.....	94
6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	97
6.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	98

TYRNÄVÄN KUNNAN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2019

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä sovelletaan kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä. Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Kirjanpitolain säännösten soveltamisessa antaa ohjeet kirjanpitolauslautakunnan kuntajaosto.

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta sekä rahoituksesta.

Tilinpäätöstä laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä on noudatettava ns. yleisiä tilinpäätösperiaatteita.

2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

Tilinpäätöksen muodostavat tasekirja ja tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat. Tilinpäätöksen käsittelyyn liittyvät lisäksi tarkastusasiakirjat eli tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus.

Kunnan tasekirja sisältää toimintakertomuksen, talousarvion toteutumisvertailun, tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, al-lekirjoitukset ja tilinpäätösmerkinnät sekä luettelot ja selvitykset

Tilinpäätöstä varmentavia asiakirjoja ovat tase-erittelyt.

3. TOIMINTAKERTOMUS

3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymisestä ja tuloksellisuudesta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Talousarvion toteutumisvertailu on olennainen osa toimintakertomusta.

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus

Maailmantalouden suhdannekäänte hitaamman kasvun suuntaan tapahtui vuoden 2018 alkupuolella. Vuoden 2019 syksyllä Yhdysvallat asetti merkittäviä lisätulleja Kiinan tuonnille. Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppasota heijastui väistämättä laajasti globaalitalouteen. Tämän seurauksena teollisuuden luottamus heikentyi maailmanlaajuisesti ja jyrkästi. Palvelusektorin luottamus heikentyi myös, mutta teollisuutta vähemmän. Kauppasota ja poliittinen epävarmuus vähensivät ja lykkäsivät investointeja. Maailman tavarakaupan kasvu oli vuonna 2019 pysähdyksissä. Rahoitusmarkkinoilla oli heiluntaa, mutta ei merkittäviä häiriöitä.

Myös euroalueella talouskehitys vaimeni. Kasvu hidastui prosentin tuntumaan, eikä sen odoteta kiihtyvän lähivuosina. Kauppasota ja brexit lisäsivät ja lisäävät taantuman riskiä. Euroalueen talouskasvu hidastui eniten teollisuusvaltaisissa talouksissa, kuten Saksassa. Näköpiirissä on hitaan kasvun lisäksi se, että euroalueen inflaatio jäi vaimeaksi.

Korkeasuhdanne Suomessa on ohi ja talouskasvu hidastuu. Tärkeissä kauppakumppanimaissa talouskasvu on jo hidastunut, ja kotimaassa sekä yritysten että kotitalouksien luottamus on pitkään heikentynyt. Maailmantalouden ja euroalueen kasvun jatkuminen hitaana heijastuu viennistä elävän Suomen talouskasvuun. Vuodelle 2020 ennustetaan nol-lakasvua tai jopa negatiivista kasvua. Yksistään koronaviruksen aiheuttaman toimenpiteiden vaikutukset kansantalou-teen ovat merkittävät.

Kansainvälisen talouden epävarmuudet ja globaalisti heikot investoinnit painoivat suomalaisten yritysten vientiä ja investointeja. Myös vuodelle 2020 ennustetaan vaimeaa viennin kasvua ja vähäisiä investointeja. Työmarkkinat osoit-tivat ja osoittavat jäähtymisen merkkejä, kun talouskasvu hidastuu ja työn kysynnän kasvu heikentyy. Työttömyysas-teen laskun ennustetaan pysähtyvän väliaikaisesti, eikä työllisyydenkään ennusteta kasvavan vuonna 2020 juurikaan. Työttömyyden ennustetaan kuitenkin pysyvän vielä viime vuosia pienempänä, joskin siinäkin tapahtui loppuvuodesta käänne huonompaan suuntaan.

Rahapolitiikka muuttui entistä elvyttävämpään suuntaan ja finanssipolitiikkakin on kasvua tukevaa lähivuosina. Alhai-nen korkotaso tukee kulutusta ja investointeja. Julkisen talouden tunnusluvut heikkenevät selvästi. Julkisyhteisöjen alijäämä suhteessa BKT:hen ennustetaan syvenevän ainakin puoleentoista prosenttiin ja julkisen velan suhde BKT:hen alkaa puolestaan uudestaan kasvaa vuonna 2020 supistuttuaan edelliset neljä vuotta.

Vuosi 2019 oli Tyrnävän kunnassa sopeuttamisen vuosi. Kunta oli tehnyt negatiivisen tuloksen vuosina 2016, 2017 ja 2018. Vuonna 2018 kunnan tulos oli 2 313 333 euroa negatiivinen, jonka jälkeen kunnan taseessa oli kertynyttä ylijää-mää vajaat 1,8 miljoonaa euroa.

Valtuuston päätöksellä kunta lähti vuoteen 2019 tietoisesti takamatkalta 500 000 euron verran edellyttäen, että taka-matka kurotaan kiinni. Samalla hyväksyessään vuoden 2019 talousarvion, kunnanvaltuusto oli jo mm. nostanut kun-nallisveroprosenttia 21:stä 22:een.

Vuoden 2019 aikana ja jo vuoden 2018 loppupuolella kunnassa sopeutettiin ja tehostettiin omaa toimintaa merkittä-västi. Mm. henkilöstömäärä oli vuoden 2018 lopussa 420 henkilöä ja vuoden 2019 lopussa 402 henkilöä.

Ensimmäisen osavuosikatsauksen jälkeen kunnan tulos näytti painuneen jo noin miljoona euroa negatiiseksi, jolloin valtuuston edellyttämällä tavalla kunnanhallitus päätti käynnistää henkilöstön lomauttamistoimenpiteet aikaisempien sopeuttamistoimien lisäksi, jotta talous saataisiin käännettyä positiiviseksi. Lomautukset toteutettiin 31.12.2019 men-nessä. Pieni osa henkilöstöstä lomautettiin 31.3.2020 mennessä, jotta oma palvelutuotanto ei vaarantuisi liikaa. Osa henkilöstöstä myös osa-aikaistettiin. Lisäksi lomarahoja vaihdettiin vapaisiin ja vapaaehtoisia palkattomia vapaita pi-dettiin mahdollisuuksien mukaan.

Kunnan toimintatuotot jatkoivat laskuaan edelliseen vuoteen verrattuna ollen 4 054 732,33 euroa vuonna 2019 ja 4 170 839,86 euroa vuonna 2018. Laskua siis 116 107,53 euroa.

Toimintakulut puolestaan olivat 40 376 022,65 euroa ja vastaavasti edellisenä vuonna 40 998 176,91 euroa. Toiminta-kulut laskivat siis merkittävät 622 154,26 euroa. Toimintakatteeksi muodostui näin ollen -36 321 290,32 euroa, kun se edellisenä vuotena oli -36 827 337,05 euroa.

Verotuloja kuntaan kertyi 19 720 675,22 euroa ja vastaavasti edellisenä vuonna 18 295 946,57 euroa. Kasvua siis 1 424 728,65 euroa.

Valtionosuuksia kuntaan tuli 18 800 041,00 euroa, kun vastaavasti edellisenä vuotena niitä kertyi 18 549 374,00 euroa. Kasvua valtionosuuksissa oli 250 667,00 euroa.

Korko- ja rahoituskulujen sekä -tuottojen jälkeen vuosikate oli 1 925 770,36 euroa, kun vastaavasti vuonna 2018 vuo-sikate painui negatiiviseksi ollen -287 969,11 euroa.

Tyrnävän kunnan tulos vuodelta 2019 oli lopulta 184 695, 20 euroa positiivinen.

Vuoden 2019 aikana kuntaan laadittiin uusi kuntastrategia 2020 – 2026. Strategian yksi keskeinen tavoite on estää kuntaa ajautumasta talousahdinkoon ennakoimalla toimintojaan ja sopeutumalla yhteiskunnan muutoksiin. Strategian visiona on, että Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Strategian läpileikkaaviksi teemoiksi päätettiin

hyvinvointi, elinvoima ja juurevuus. Arvoiksi nousivat avoimuus, kestävyys, oikeudenmukaisuus, turvallisuus ja vastuullisuus.

Strategia uudistuksen ohella kunnan merkittävin päätös oli käynnistää Murron asemakaavan täydentäminen ja laajentaminen. Kaavaehdotuksessa Murron asemakaava-alueelle esitetään yhteensä 115 asuinrakentamisen tonttia, joista kuusi erillispientaloalueen tonttia ja kaksi rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten tonttia sijoittuu vanhalle kaava-alueelle olemassa olevaa asuinrakennetta täydentäen.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Suomessa ei 15 vuoden kuluttua ole enää yhtään maakuntaa, jossa syntyy enemmän ihmisiä kuin kuolee, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla.

Ennusteiden mukaan Oulun seudun väkiluku kasvaa edelleen seuraavan parinkymmenen vuoden aikana, mutta jäänee luultua heikommaksi ja väkiluku kääntyy laskuun 2030-luvulla. Alueen väestönkasvu keskittyy Oulun ydinalueelle, Ouluun, Kempeleeseen ja Liminkaan. Samalla muu Oulun seutu menettää noin kuusi prosenttia väestöstään. Syntyvyys on laskenut Oulun seudulla kymmenen vuoden aikana noin 25%.

Tyrnävän kunnassa väestökehitys on ollut positiivista pitkällä aikavälillä, mutta vuoden 2015 jälkeen väestönmäärä on laskenut 156 henkilöllä. Tyrnävän kunnan asukasmäärä oli 6637 vuonna 2019. Syntyneiden määrä on laskenut 20 lapsella vuodesta 2015. Vuonna 2019 Tyrnävällä syntyi 101 lasta ja vuonna 2018 107 lasta.

Pohjois-Pohjanmaalla oli joulukuun lopussa työttömiä työnhakijoita 700 enemmän kuin vuosi sitten. Marraskuun lopusta työttömien määrä lisääntyi 2600:lla.

Tyrnävällä joulukuun lopussa oli 247 työtöntä työnhakijaa, kun vuosi sitten työttömien työnhakijoiden määrä oli 255. Työttömyysaste joulukuun lopussa oli 8,8%. Vuosi sitten joulukuun lopun työttömyysaste oli 8,9%. Alimmillaan työttömyysaste oli syyskuussa ollen 6,1%. Vastaava luku vuosi sitten oli 7,2%. Avoimia työpaikkoja oli joulukuun lopussa 19. Vastaavasti vuosi sitten avoimien työpaikkojen määrä oli 12.

Alueemme kunnissa kokonaisuutena yritysten perustamisten määrä on kasvanut. Linja on läpi Suomen sama. Vuonna 2019 Tyrnävällä perustettiin 25 uutta yritystä. Lakanneita yrityksiä oli 7. Vuonna 2018 yrityksiä perustettiin 27, vuonna 2017 39 ja vuonna 2016 21.

Tyrnävä on aina uskaltanut tehdä omia ratkaisujaan harkiten ja hyvässä hengessä. Yhtenäistä me-henkeä sekä vastuullisuutta tarvitaan jatkossakin. Meidän on pystyttävä järjestämään palvelumme niin laadun kuin kustannustenkin osalta terveellä tavalla. Tähän tarvitaan jokaisen vastuullisuutta ja yhteen hiileen puhaltamista. Kunnan terve talous, asioiden ennakointi ja vetovoimaisuus ovat edelleen avainsanoja tulevaisuuteen.

Tyrnävällä 12.3.2020

Vesa Anttila

Kunnanjohtaja

3.2.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan valtuusto

Kunnanvaltuuston jäsenmäärä on 27.

Kunnanvaltuusto valtuustokaudella 1.6.2017 – 31.5.2021

Edelliset kunnallisvaalit toimitettiin 9.4.2017. Valtuuston poliittiset voimasuhteet kaudella 2017-2021 ovat

Suomen Keskusta r.p.	18
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	3
Perussuomalaiset r.p.	2
Vasemmistoliitto r.p.	2
Kansallinen Kokoomus r.p.	2

Valtuuston jäsenet vuonna 2019

Bräysy Tauno, Herrala Helena, Jetsonen Allan, Junes Jukka, Juntila Anita, Karppinen Kari, Lassila Ritva (9.9.2019 alkaen), Lithovius Helena, Manninen Ville-Juhani, Markus Anu, Matinlauri Minna, Matinolli Jari, Myllyoja Emilia, Mällinen Seija, Nuolioja-Saksio Heleena, Nuorala Tapio, Paaso Maria, Partanen Jari, Partanen Marko, Patala Heikki, Rusila Tiia, Saarela Esa, Sainio Lauri, Suotula-Ervasti Annukka, Uitto Tauno, Ventelä Päivi (9.9.2019 saakka), Väisänen Seija, Ylitalo Jussi.

Valtuuston puheenjohtaja on Tauno Uitto kesk., I varapuheenjohtaja Annukka Suotula-Ervasti kesk. ja II varapuheenjohtaja Lauri Sainio kok.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitukseen kuuluu yhdeksän jäsentä. Kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet ovat: Suomen Keskusta kuusi jäsentä, Suomen Sosialidemokraattinen puolue yksi jäsen, Perussuomalaiset yksi jäsen ja Vasemmistoliitto yksi jäsen.

Kunnanhallituksen jäsenet vuonna 2019

Juntila Anita, Karppinen Kari, Matinlauri Minna, Myllyoja Emilia, Mällinen Seija, Partanen Marko, Patala Heikki, Rusila Tiia ja Ylitalo Jussi. Kunnanhallituksen puheenjohtaja on Minna Matinlauri, ensimmäinen varapuheenjohtaja Tiia Rusila ja toinen varapuheenjohtaja Jussi Ylitalo.

Lautakunnat

Lautakunnat ovat luottamushenkilöistä koostuvia toimielimiä, jotka vastaavat Tyrnävän kunnan palvelujen järjestämisestä. Kunnanvaltuusto valitsee lautakuntien jäsenet.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunta vastaa Tyrnävän kunnan sosiaali- ja terveystalvueluista. Lautakunnassa on yhdeksän jäsentä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta vuonna 2019

Nuorala Tapio puheenjohtaja, Nuolioja-Saksio Heleena varapuheenjohtaja, Huurre Kaarina, Huotari Esko, Kokko Satu, Manninen Ville-Juhani, Mäkelä Timo, Paaso Maria, Risteli Juha-Matti.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta käsittelee koulutukseen liittyviä asioita esiopetuksesta aikuiskoulutukseen. Lisäksi sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvat kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut ja vapaa-aikapalvelut. Lautakuntaan kuuluu yhdeksän jäsentä.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta vuonna 2019

Jetsonen Allan puheenjohtaja, Herrala Helena varapuheenjohtaja, Bräysy Hanne (9.9.2019 alkaen), Huusko Vesa (9.9.2019 alkaen), Markus Anu, Matinolli Jari, Partanen Jari, Ristiluoma Sami, Ventelä Päivi (9.9.2019 saakka), Väisänen Seija, Ylikoski Aapo (9.9.2019 saakka).

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan vastuualueeseen kuuluvat mm. julkisten tilojen ja alueiden hoitaminen, vuokra-asuntotoimen hoitaminen ja väestönsuojelutehtävät. Lautakuntaan kuuluu yhdeksän jäsentä.

Ympäristölautakunta vuonna 2019

Bräysy Tauno puheenjohtaja, Junes Jukka varapuheenjohtaja, Alasuutari Alpo, Heikkilä-Tuomaala Hannele, Huusko Ritva, Lithovius Helena, Pajala Jari, Räisänen Heli, Saarela Esa.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta hoitaa vaalilain määrittämiä tehtäviä. Esimerkiksi kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta vastaa tuloksen laskennasta ja vahvistaa tuloksen. Lautakuntaan kuuluu viisi jäsentä.

Keskusvaalilautakunta vuonna 2019

Bräysy Hanne puheenjohtaja, Suomela Risto varapuheenjohtaja, Kinnunen Toivo, Lassila Ritva, Hannus Pirkko.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävät ovat lakisääteisiä. Sen tehtävät liittyvät kunnan ulkoiseen valvontaan. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lautakunnassa on viisi jäsentä.

Tarkastuslautakunta vuonna 2019

Suotula-Ervasti Annukka puheenjohtaja, Herrala Helena varapuheenjohtaja, Nuorala Tapio, Partanen Jari, Sainio Lauri.

3.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntatalous näyttää vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden valossa edelleen synkältä. Kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta, eli yhteensä 225 kuntaa teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Vuosikate heikkeni 13,4 prosenttia. Kuntatalouden tilanne ei ole kokonaiskuvassa niin paha, kuin vielä viime syksynä ennustettiin. Tilikauden tulos jäi 200 miljoonaa euroa miinukselle, vaikka negatiivisen tuloksen pelättiin painuvan jopa 900 miljoonaan euroon.

Manner-Suomen kunnilta saatujen tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden tilinpäätöksiin. Valtionosuuksien, verotulojen ja rahoitustuottojen kasvun seurauksena vuosikate heikkeni kuitenkin euromääräisesti toimintakatetta vähemmän. Tulos sisältää kuitenkin merkittäviä kertaluonteisia tuottoja, kuten yhtiöiden myynnistä saatuja myyntivoittoja sekä kiky-leikkauksen kompensoinnin aikaistamiseen liittyvät valtionosuudet. Nämä antavat kuntatalouden tilasta tilapäisesti paremman kuvan. Ilman satunnaisia tuottoja tulos olisi ollut miinuksella useita satoja miljoonia ja olisi päädytty lähelle 2000-luvun heikointa tulosta.

Vuotta 2019 koskevien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisen vuoden tilinpäätöksistä 2,4 prosenttia 37,8 miljardiin euroon. Toimintatuotot puolestaan vähenivät 4,1 prosenttia

7,2 miljardiin euroon. Eräät vertailuvuonna käytössä olleet kirjausmenettelyt kasvattivat osaltaan vertailuvuoden toimintatuottoja ja -kuluja. Näiden menettelyjen loppuminen vähensi toimintatuottoja ja -kuluja vuonna 2019 verrattuna edelliseen vuoteen. Toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla ja oli -30,3 miljardia euroa.

Verotuloja Manner-Suomen kunnat saivat vuonna 2019 yhteensä 22,9 miljardia euroa, mikä tarkoitti 2,6 prosentin kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 prosenttia 8,6 miljardiin euroon. Asukasta kohti laskettuna verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli keskimäärin 5 748 euroa. Verotulojen kasvua hidasti verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Verotulojen tilitysvajeen vuoksi kunnilta jäi saamatta arvion mukaan peräti 400 miljoonaa euroa verotuloja.

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,8 miljardia euroa, ja se pieneni edellisestä vuodesta 0,3 miljardilla eurolla. Tilinpäätösarvioissa 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate, kun edellisenä vuonna tällaisia kuntia oli 44 kappaletta. Verorahoituksen muutos ei riittänyt kattamaan toimintakulujen kasvua, joka näkyi muun muassa vuosikatteen voimakkaana heikkenemisenä.

Manner-Suomen kuntayhtymien tilinpäätösarviot kertovat ulkoisten toimintakulujen kasvaneen 7,4 prosenttia ja toimintatuottojen 6,5 prosenttia vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden lopullisiin tilinpäätöksiin. Toimintakuluja arvioitiin olevan yhteensä 15,8 miljardia euroa ja toimintatuottoja 16,4 miljardia euroa. Vuosikate laski 0,6 miljardista 0,5 miljardiin euroon.

Kuntatalouden odotettiin helpottuvan kuluvana vuona kasvavien verotulojen ja valtionosuuksien muodossa. Tällä hetkellä ei vielä voida tarkasti arvioida mikä tulee olemaan Koronaviruksen vaikutus julkiseen talouteen Suomessa tai maailmalla. Ennusteet vuoden 2020 talouskasvulle ovat kääntyneet viimepäivinä jopa negatiivisiksi.

3.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntastrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Strategian toimeenpano

- Vuosittainen talousarviovalmistelu (aihiot strategiasta toimialoittain)
- Seuranta ja arviointi toteutetaan vuosittain
- Perusteellisempi arvio toteutetaan valtuustokauden lopussa
- Vuosittain arviointia toteutetaan tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan havaintojen pohjalta.

Hyvinvointi kertomus osana hyvinvointi johtamista

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus on laadittu vuonna 2018.

Tyrnävän arvoperusta

- Rohkeus ja ennakkoluulottomuus
- Reiluus, reippaus ja rehellisyys
- Terve ylpeys ja luja tahto
- Vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus

Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

- Hyvinvointia koulutuksella
- Monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä
- Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito
- Avoin ja kuuleva vuorovaikutus
- Omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva ympäristö
- Terveellinen ja turvallinen lähiruoka.

Hyvinvointia koulutuksella

Tyrnävällä on poikkeuksellinen ikärakenne. Kuntalaisista 46 % on alle 29-vuotiaita, 20 % kuntalaisista on 0-9 vuotiaita. Palvelujen kehittämistä on tehty aidosti hallintokuntien rajat ylittävällä tavalla. Ikärakenne aiheuttaa haasteita investointien osalta.

Tavoitteet

- Toimivat ja kuntalaista lähellä olevat peruspalvelut
- Koulutustason nosto
- Toisen asteen koulutus
- Työttömyyden taittaminen
- Hyvinvointijohtaminen
- Koulutus tasa-arvon tuottajana
- Omavastuu
- Kulttuuri hyvinvoinnin lähteenä.

Toimenpiteet

- Prosessit kuntoon, sujuviksi ja joustaviksi; Mittarina saavutettavuus (jonot), laatu
- Palvelujen oikea-aikaisuus; Mittarina jonot, kustannuskehitys
- Kuntalaisten hoitaminen asianmukaisessa paikassa; Mittarina erikoissairaanhoidon ja muiden palvelujen määrä, ennaltaehkäisy
- Ehyt koulutuspolku ja koulutusta vastaava sijoittuminen työelämään; Mittarina sijoittuminen jatkokoulutukseen, koulutus- ja tulotaso eri ikäluokissa
- Aktiivinen vaikuttaminen, etäopiskelumahdollisuuden selvittäminen ja omien painopisteiden hyödyntäminen; Mittarina kouluttautumismahdollisuus kunnassa
- Yrittäjyyskasvatus; Mittarina yritysluokan aloittaminen
- Keskitytään vaikuttaviin toimenpiteisiin ja joustavaan yhteistyöhön; Mittarina hyvinvointi kertomuksen tunnusluvut, varhemaksut
- Lisätään kuntalaisten tietoisuutta omasta hyvinvoinnista ja koulutusasioista; Mittarina hyvinvointi kertomuksen tunnusluvut
- Monipuolinen ja helposti saavutettava kulttuuritarjonta; Mittarina tilaisuuksien määrä ja osallistujamäärät

Toteutuminen

Yrittäjyysluokalle on hakijoita ollut v. 2019 35 henkilöä, joista valitut 20.

Hyvinvointi kertomuksessa, joka on hyväksytty valtuustossa 12.11.2018, esitellään valittujen hyvinvointia koskevien tunnuslukujen kehittyminen sekä sivistys- ja hyvinvointi osaston toiminta, jossa kuvataan kunnan kulttuurityö ja sen vaikutukset.

Varhemaksut poistuivat käytöstä vuoden 2019 alussa ja ovat nykyään osa työkyvyttömyysmaksua. Varhemaksujen määrää ei voida enää erikseen seurata.

Rantaroustin koulu valmistui v. 2018, ja otettiin käyttöön uudenlaisena oppimisympäristönä.

Neuvottelut lukiokoulutuksen järjestämiseen etäkoulutuksena on saatu myönteiseen tulokseen ja lukiotoiminta on aloitettu 2018. Vuonna 2019 aloitti lukiossa toinen vuosiluokka.

Monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä

Vahva alkutuotanto

Kunnassa oli vuonna 2019 148 aktiivitalaa. Näistä oli peltoa viljelyksessä 11 180 ha. Perunatiloja oli 40 kpl, joista viljeltiin ruokaperunaa n. 570 ha 16 tilalla, siemenperunaa n. 640 ha 26 tilalla ja ruokateollisuusperunaa n. 100 ha 3 tilalla. Yhteensä peruna-ala on n. 1300 ha. Maitoa tuotetaan n. 4,7 milj. litraa vuodessa.

High Grade-alue

Korkealuokkaisen siemenperunan tuotantoalueiksi on Euroopassa nimetty viisi aluetta: Skotlanti, Irlanti, alue Pohjois-Saksassa, Azorit sekä Tyrnävän ja Limingan kuntien muodostama alue.

Tyrnävälle on mahdollistettu laaja hevostalousalue, joka tukee sekä bioenergia- että hyvinvointiteemaa.

Tavoitteet

- Monipuoliset palvelut
- Yritysten määrän nosto ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen
- Työllisyyden parantaminen
- Ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan
- Elinvoiman lisääminen
- Yrittäjyhteistyö.

Toimenpiteet

- Avataan palvelujärjestelmää ennakkoluulottomasti, kumppanuus- ja yhteiskehittämismallit; Mittarina palveluja ostetaan 30 %/tuotetaan 70 %
- Hankkeet osana kehitystyötä; Mittarina hankkeiden määrä, vaikuttavuus, onnistuminen, saatu rahoitus
- Yritystonttien kaavoitus
- Uudet, vahvuuksia tukevat avaukset: biotalous, hevostalous; Mittarina yritysten kunto ja määrä, perustetut yritykset
- Kuntakuvan kirkastaminen ja elinvoiman lisääminen; Mittarina työpaikkojen määrä
- Markkinointi, näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen; Mittarina rahavirrat, kuntakuva
- Aktiivinen yhteistyö (elinkeino ryhmä ; Mittarina yhteistyön sujuvuus ja vaikuttavuus
- Yhteistapahtumat; Mittarina tapahtumien määrä ja laatu.

Toteutuminen

Hankkeisiin osallistumista on supistettu runsaasti kertomusvuoden aikana johtuen tehdyistä tarpeellisista säästötoimista kunnassa. Hankkeiden raportointi on kunkin osaston kertomuksen yhteydessä.

Yritystonttien kaavoitusprosessia on viety eteenpäin Haurukylän alueelle. Kunnan markkinointia ja kuntakuvan kirkastamista on suoritettu säästötoimenpiteiden sallimissa määrissä. Myös tapahtumia on järjestetty vuoden aikana lukuisia (sivistys- ja hyvinvointi osaston kertomuksessa tarkemmin).

Elinkeinotoimintaa ja yrittäjien kanssa tehtyä yhteistyötä sekä paikallisten tuotteiden ja palveluiden menekin edistämistä on esitelty hallinto- ja kehittämisosaston kertomuksessa.

Työllisyystilanne on kohentunut. Marraskuun 2019 työttömyysprosentin ollessa 7,4 % ja joulukuussa 8,8 %. Edellisen vuoden vastaavien lukujen tilanne marraskuun osalta 8,3 % ja joulukuun osalta 8,9 %

Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito

Tavoitteet

- Vaikuttavat, oikein kohdistetut palvelut
- Tasapainoinen käyttötalous
- Kohtuullinen laina taso
- Hallitut investoinnit
- Hankinnat kehittämisen välineenä.

Toimenpiteet

- Vaikuttavuuden arviointi, prosessien kehittäminen ja resurssien suuntaaminen, ennaltaehkäisy; Mittarina käyttötalouden ja hyvinvoinnin kehittyminen
- Tarkka taloudenpito; Mittarina ylijäämäinen tilinpäätös, hallittu meno kasvu, ennakoitavuus, talousarvion ja ennusteiden pitävyys
- Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen
- Sitoutuminen tavoitteisiin
- Energian kulutuksen hillitseminen
- Järkevä ja harkittu lainan otto
- Kiinteistöjen kokonaisvaltainen käyttösuunnitelma; Mittarina kiinteistökartoituksen ja sen toimenpiteiden eteneminen
- Investointien tarkka hallinta: Mittarina investointiohjelma
- Erityyppisten mallien tarkastelu ja käyttö; mittarina mallien arviointi ja käyttö
- Hankintaosaamisen kehittäminen; Mittarina koulutusten määrä ja laajuus, valitusten läpimeno
- Innovatiivisten hankintamallien käyttö; Mittarina 20 % hankinnoista tehty innovatiivisia hankintamalleja käyttäen.

Toteutuminen

Talousoikeuskehitys kunnassa on kääntänyt suuntaansa toivotusti. Kolmen alijäämäisen vuoden jälkeen kunta tekee positiivisen tuloksen. Käyttötalousmenojen kasvu on kuitenkin taittunut. Vuonna 2018 nettomenot kasvoivat 2,2 % ja vuonna 2019 nettomenot pienenevät 1,4 %.

Energiankulutusta hillitseviä toimia on suunniteltu erityisesti Rantaroustin koulun ratkaisuihin. Myös muiden kiinteistöjen osalta on lähdetty suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia lämmitys- ym. energiaratkaisuja.

Hankintaosaamisen kehittämiseen on vastattu perustamalla kuntaa hankintatiimi, jonka tehtävänä on tukea eri osastoja niiden hankinnoissa. Kuitenkin kunnassa tarvitaan edelleen satsausta hankintaosaamiseen ja sitä hankintaa ostopalveluna.

Väestön kehitys on viime vuosina ollut negatiivinen. Kertomusvuonna väestömäärä väheni 1,1 % eli 74 hengellä. Vuoden 2019 lopussa Tyrnävän kunnan asukasmäärä oli 6637 henkeä. Vuonna 2019 Tyrnävällä syntyi 98 lasta. Muutama vuosi sitten alle kouluikäisten ikäluokat olivat paljon suurempia, lähempänä 160 lasta. Asukasluvutavoitteen saavuttaminen edellyttäisi noin yhden prosentin väestön kasvua.

Avoin ja kuuleva vuorovaikutus

Tavoitteet

- Kuntalaisten osallistuminen
- Vuorovaikutteiset toimintatavat
- Saumaton hallintokuntien yhteistyö
- Vaihtoehtoisten toimintatapojen avoin etsintä
- Laadukas ja sparraava johtaminen
- Hyvinvoiva ja tehokas henkilökunta
- Hyvä työnantajakuva.

Toimenpiteet

- Omavastuun kehittäminen ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa (3. sektori); Mittarina yhteistyön määrä ja vaikuttavuus
- Kehitetään vuorovaikutteisia ja osallistumaan kannustavia malleja, hyödynnetään sosiaalista mediaa; Mittarina kotisivu-uudistuksen onnistuminen ja osallistumisaktiivisuus
- Perheiden ja vanhemmuuden tukeminen
- Joustavat ja yhdessä tekemistä kannustavat toimintamallit ja tahtotila; Mittarina kokonaisvaltaiset, räätälöidyt palvelut
- Rohkaistaan kehittämistyöhön ja ketteriin toimintamalleihin; Mittarina uudet toimintamallit kokeilujen määrä ja onnistuminen
- Hallittu riskinotto hyväksyttäväksi
- Kuntatyöntekijöiden vastuuttaminen, osallistaminen ja kuuleminen; mittarina työhyvinvointi ja –tyytyväisyys, sairauspoissaolojen väheneminen
- Ketterä, joustava ja jatkuvasti uudistuva työpaikka; mittarina työntekijöiden pysyvyys ja hakijamäärät.

Toteutuminen

Kuntalaiset ovat osallistuneet kunnan uuden strategian työstämiseen sekä kunnan kehittämiseen ja maankäytön suunnitteluun aktiivisesti. Osallistumiseen kannustavaa viestintää on aktiivisesti kehitetty ottamalla käyttöön uusia työkaluja, kuten järjestetyt kuntalaiskyselyt eri työkaluja käyttäen.

Toimintamalleja on kehitetty ja kuntaorganisaation uudistuminen on jatkunut vuonna 2019.

Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet vuonna 2019

Työtyytyväisyyskysely toteutetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Kysely on toteutettu Työterveyshuolto Virta Oy:n kanssa yhteistyössä vuonna 2018 ja tulokset olivat kohtuullisen hyviä. Vuonna 2019 toteutettiin laajempi henkilöstökysely, minkä tulokset olivat kohtuullisen hyviä.

Omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva ympäristö

Tavoitteet

- Hallittu väestönkasvu
- Jäntevä maapolitiikka
- Laadukkaat ja viihtyisät asuinalueet
- Alueiden omaleimaisuus

- Rakennetun ympäristön laatu
- Paikallisten erityispiirteiden ylläpito ja säilyttäminen
- Hyvinvointia tukeva elinvoimainen ympäristö

Toimenpiteet

- Kaava-alueiden suunnitelmallinen luovutus; Mittarina väestönkasvutavoite 2-3 %/vuosi palveluiden riittävyys
- Suunnitelmallinen maanhankinta; Mittarina hankitut maa-alueet/ tonttivaranto
- Kaavoilla ohjattu maankäyttö; Mittarina asutuksen sijoittuminen
- Laadukas ympäristö, teemalliset kaava-alueet; Mittarina tonttien menekki
- Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan jatkuva kehittäminen; Mittarina viihtyisyys, laatu, ansiokas julkinen arkkitehtuuri ja -taide
- Kotiseutu- ja kulttuurityö sekä lakeusmaisemaa ylläpitävä maatalous; Mittarina lakeusalueen säilyminen
- Luovien alojen huomioiminen sekä eri sektorien järjestämä kulttuuritoiminta; Mittarina luovien alojen työpaikat ja yritykset, kulttuuritapahtumien määrä ja laatu.

Toteutuminen

Väestönkasvu on ollut kolmena peräkkäisenä vuonna hieman negatiivinen. Tonttivaranto ja kaavoitustilanne on hyvä ja lakeusmaisema on säilynyt tavoitteen mukaisesti. Kulttuuritoiminnasta on selostus sivistys- ja hyvinvointi osaston kertomuksessa.

Terveellinen ja turvallinen lähiruoka

Tavoitteet

- Lähiruokatutannon ja -myynnin nosto
- Kunnan profilointi alkutuotantoon ja lähiruokaan
- Biotalous ja sivuvirtojen hyödyntäminen.

Toimenpiteet

- Markkinointi; Mittarina tuotannon ja tuottavuuden kasvu
- Verkostojen luominen; Mittarina työpaikkojen kasvu
- Hankkeen kautta kehittäminen; Mittarina myyntipiste (pisteitä)
- Kunnan oma ruokahuolto esikuvaksi ja osaksi lähiruokaprofiilia; Mittarina onnistunut hanketoiminta, kunnan tunnettuus alalla
- Koulutus ko. teemaan liittyen; Mittarina 2. asteen koulutuksessa teema otettu huomioon
- Selvitetään erilaisia bioenergiamahdollisuuksia ja houkutellaan niitä kuntaan; Mittarina liikkeelle lähteneet alan yritykset ja hankkeet.

Toteutuminen

Kunnan profiloituminen lähiruokaan on tapahtunut erityisesti Tyrnävä tarjottimella -hankkeen kautta (hanke päättyi vuonna 2017) luodun Tyrnävän osaamista brändin myötä. Se edistää erityisesti terveellinen ja turvallinen lähiruoka – strategista valintaa.

Kunnan oma ruokahuolto on nostanut lähiruokaprofiilia. Lähiruokaa suosittiin koulujen ruokalistalla.

Hevostoiminnan keskittymisen mahdollistuminen Palkin alueelle luo edellytykset raaka-aineiden yhteishankinnan kehittämiseksi, lannan keruulle sekä toiminnasta syntyvien oheisvirtojen tehokkaalle hyödyntämiselle.

Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella

Tyrnävän kunnan talouskehitys kääntyi positiiviseksi edellisen kolmen alijäämäisen vuoden jälkeen. Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Taseeseen on aikaisempina vuosina saatu kerättyä erittäin tarpeellinen yli neljän miljoonan euron ylijäämäpuskuri. Vuoden 2018 jälkeen tuo puskuri kutistui noin 1,8 miljoonaan euroon ja vuoden 2019 positiivisen tuloksen myötä kohosi lähes kahteen miljoonaan euroon. Kunnan toimintamenojen kasvu saatiin käännettyä säästötoimenpitein laskuun, mikä on alle kuntien keskimääräisen menojen kasvun. Kertomusvuoden tilinpäätös kolmen alijäämäisen vuoden jälkeen positiivinen. Verotulojen kasvu on viimeisten vuosien aikana ollut alle maan keskiarvon, kun poistetaan veroäyrin korotuksen vaikutukset.

Kunnan kasvutavoitteen saavuttaminen merkitsee, että kunnan lisääntyvät palvelu- ja investointitarpeet edellyttävät palvelutuotantotapojen tehokkuuden ennakkoluulotonta tarkastelua sekä suunnitelmallista ja hyvin ajoitettua investointipolitiikkaa sekä eri investointimallien tarkastelua.

Vuoden 2019 talousarvio ja suunnitelmavuodet 2020-2021 on tehty siten, että negatiivinen talouskehitys saadaan käännettyä positiiviseksi. Käyttötalousmenoja seurataan jatkuvasti ja raportoidaan valtuustolle neljän kuukauden välein.

Käyttötalouden nettomenot supistuivat kertomusvuonna 1,4 %

(edellisenä vuonna kasvoivat 2,2 %).

Tulovero % kehitys	2015	2016	2017	2018	2019
Tyrnävä	20,50	20,50	20,50	21,00	22,00
Pohjois-pohjanmaa	20,42	20,43	20,44	20,47	20,57
Koko maa	19,84	19,91	19,91	19,99	19,87

Kiinteistövero % 2019	Yleinen	Vakituisten asuntojen	Muu asuinrakennus
Tyrnävä	1,12	0,54	1,12
Pohjois-pohjanmaa	1,08	0,52	1,10
Koko maa	1,07	0,50	1,16

Verotulojen kehitys Tyrnävä	2015 1000 €	2016 1000 €	2017 1000 €	2018 1000 €	2019 1000 €
Tulovero	16 603	16 635	16 778	16 976	18 387
Kiinteistövero	867	886	885	904	925
Yhteisövero	583	469	505	416	408
Yhteensä	18 054	17 990	18 168	18 296	19 721

Lainat

Tyrnävän kunnan lainakanta oli vuoden 2019 alussa 33 492 132 euroa ja vuoden lopussa 31 939 142 euroa. Uutta lainaa nostettiin 3,0 milj. euroa. Asukasta kohden lainamäärä on 4812 (ed. vuonna 4810) euroa. Konsernilainat ovat yhteensä 35 263 282 euroa ja 5313 (ed. vuonna 5312) euroa/asukas.

Kunnan talousasemaa esittäviä lukuja	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Verotulot milj.€	16,7	17,7	17,5	18,1	18,0	18,2	18,3	19,7
Valtionosuudet milj.€	16,8	17,3	17,9	18,3	19,0	19,1	18,5	18,8
TA-lainat milj.€	18,1	18,5	16,9	15,9	23,0	30,4	33,5	31,9
TA-lainat €/asukas	2741	2787	2511	2342	3409	4510	4990	4810
Vuosikate 1000 €	1420	1803	1736	1606	1004	1360	-288	1926
Vuosikate €/asukas	215	271	258	237	149	202	-42,9	290
Vuosikate% käyttötuloista	4,4	4,6	4,4	4,0	2,4	3,2	0,7	4,5
Vuosikate% poistoista	100,5	121,5	108,9	100,3	61,8	82,8	14,2	95,9
Investointien tulorahoitus%	66,9	119,5	99,4	75,8	11,3	17,0	-9,9	250,9
Lainanhoitokate	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	0,0	0,6
Kassan riittävyys pv.	2	11	5	0,2	2,7	1,0	1,0	0,1

3.2.5 Kunnan henkilöstö

Kertomusvuonna **kunnanjohtajana** on toiminut Vesa Anttila.

Osastopäälliköt

Hallinto- ja kehittämisosasto Hallinto- ja talousjohtaja Jarno Kilpinen

Sosiaali- ja terveysosasto Sosiaali- ja terveysjohtaja Teija Eskola

Sivistys- ja hyvinvointiosasto Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Elina Vehkala

Ympäristösosasto Ympäristöjohtaja Matti Mannonen 16.6.2019 saakka ja ympäristöjohtaja Tuomo Perälä 17.6.2019 alkaen.

Henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 399 henkilöä, missä on vähennystä 21 henkilöä vuoden takaiseen verrattuna. Hallinto – ja kehittämisosaston henkilömäärä on pysynyt samana. Sosiaali – ja terveysosastolla sekä sivistys- ja hyvinvointiosastolla viranhaltijoiden/ työntekijöiden määrä on vähentynyt. Ympäristösosastolla henkilömäärä on kasvanut yhdellä henkilöllä.

Käyttötalouden henkilöstökulut olivat vuonna 2019 yhteensä 17 089 506 euroa. Henkilöstökuluissa oli laskua 591 302 euroa eli 3,3 prosenttia.

Henkilöstön sairauspoissaolopäiviä v 2019 oli 8130 kpl. Lisäystä poissaolopäivissä oli 419 päivää, 5,4%.

Henkilöstötilinpäätös laadittiin vuodelta 2018 ja laaditaan myös vuodelta 2019. Työtyytyväisyyskysely suoritetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Työtyytyväisyyskysely toteutettiin vuonna 2018.

Henkilöstön lukumäärä 31.12	2019	2018
Hallinto- ja kehittämisosasto	20	20
Sosiaali- ja terveysosasto	105	122
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	226	231
Ympäristösosasto	48	47

Henkilöstökulut €	2019	2018
Kulut tuloslaskeman mukaan	17 089 506,51	17 680 808,05
kulut aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	73 981,96	73 117,49
Henkilöstökulut yhteensä	17 163 488,47	17 753 925,54

3.2.6 Ympäristöasiat

Tyrnävän kunnan Murron alueella olevien Murron koulurakennusten sekä päiväkotikiinteistö Käpytikän lämmitystapana on ollut öljylämmitys. Lämmöntoimitussopimus pelletillä lämmittämisestä allekirjoitettiin vuonna 2018. Pellettilämmityslaitos saatiin toimimaan siten, että helmikuun alusta lähtien kiinteistöjä päästiin lämmittämään pelletillä. Kiinteistöt muodostuvat 4 eri rakennuskompleksista seuraavasti. Vanhakoulurakennus, joka ei toimii tällä hetkellä varsinaisena opetusrakennuksena. Uuden koulun vanhin osa on rakennettu 1990 luvun alussa ja sitä on laajennettu 1998 ja uusi siipi rakennettu 2005 sekä viimeisin laajennus 2012. Päiväkotikiinteistö Käpytikassa on ensimmäinen vaihe rakennettu 1990 luvun alussa ja laajennettu 2004. Rakennusten rakennustilavuudet ovat yhteensä 13 800 m³. Pellettikattilan vara- ja huipputehojen tasaamiseen voidaan käyttää tarvittaessa molempia nykyisiä kevytöljykattiloita. Lämmöntoimitussopimus on voimassa 30.4.2028 saakka.

Tyrnävän kunta oli mukana Elinvoimaa Pohjois-Pohjanmaalle vähähiilillä ja resurssiviisailta ratkaisulla (VÄRE) -hankkeessa (2018-2020), joka on jatkoa Vähähiilisydestä kilpailuetua kunnille -hankkeelle (2015-2017). Tyrnävä on mukana myös valtakunnallisessa Canemure -hankkeessa, jossa vähähiilisiä ratkaisuja pyritään tuomaan jokaisen tietoisuuteen ja saataville. HINKU-kuntana Tyrnävä on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 % vuoden vuoteen 2030 mennessä. Tyrnävän kunta on mukana myös kuntien energiatehokkuusohjelman jatkosopimuksessa 2017-2025.

Tyrnävän kunnan HINKU-työryhmä kokoontui vuoden kuluessa kaksi kertaa. HINKU-työssä käynnistettiin yhdessä VÄRE-hankkeen kanssa resurssiviisailta tiekartan laatiminen. Vuoden kuluessa järjestettiin kolme työpajaa tiekartan taustatietojen kokoamista varten. Tyrnävällä käynnistettiin myös kouluille suunnattuna 50/50 energiansäästöhanke, josta varsinaisia tuloksia alettaneen saamaan vasta seuraaville kokonaisille seuranta vuosille.

3.2.7 Muut ei taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa annetaan lisäksi tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta.

Tyrnävän kunnalla on sisäisen valvonnan ohje osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Sisäisen valvonnan avulla saadaan riittävä varmuus siitä, että mm. seuraavat yleiset tavoitteet saavutetaan

- Noudatetaan lakeja, säännöksiä ja johdon ohjeita
- Vältetään resurssien menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, huonosta hoidosta, virheistä, väärinkäytöksistä, petoksista tai muista epäsäännönmukaisuuksista
- Pystytään tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään virheitä ja hallitsemaan riskejä.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäinen valvonta koostuu viidestä toisiinsa liittyvästä osatekijästä, jotka ovat johtamistapa ja organisaatiokulttuuri, riskienhallinta, valvontatoimenpiteet, raportointi ja tiedonvälitys sekä seuranta ja arviointi. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri luovat perustan valvonnalle ja edistävät tavoitteiden saavuttamista sekä henkilöstön valvontatietoisuutta. Organisaatiokulttuuri koostuu mm. eettisistä arvoista, rehellisyydestä, organisaation ihmisten pätevyydestä sekä tavasta, jolla johto antaa valtaa ja vastuuta sekä organisoii ja kehittää henkilöstöään.

Sisäisen valvonnan ohjeessa on viitattu kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain ja rikoslain säännöksiin, joiden mukaan viranhaltija tai julkisyhteisön työntekijä ei saa vaatia tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Arviointikriteerinä on se, voiko edun vaatiminen, hyväksyminen tai vastaanottaminen vaarantaa luottamusta viranomaiseen, viranhaltijaan tai julkishallinnon työntekijään.

Toimintakertomuksessa on erikseen selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Ulkoinen valvonta koostuu tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toiminnasta, sekä valtion viranomaisen, kunnan jäsenten ja asianosaisten valvonnasta.

Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa päivittäistä toimintojen, varojen käytön ja muun taloudenhoidon valvontaa. Tarkkailu kuuluu esimiehille ja on olennainen osa palvelujen järjestämistä ja muuta toimintaa. Sisäinen tarkastus on sisäisen valvonnan näkyvä osa.

3.2.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pidemmän ajan arvioon Tyrnävän kunnan kehityksestä talouden kannalta tulee vaikuttamaan verotulojen kehitys sekä muutokset valtionosuuksissa. Näillä näkymin valtionosuudet supistuvat Tyrnävän kunnan osalta tulevaisuudessa. Verotuloihin ennustetaan kuitenkin lievää nousua. Kunnassa joudutaan pitämään yllä tarkkaa taloudenhoitoa, jotta kunnan talous kääntyisi ja pysyisi tasapainossa.

Viimeisten vuosien aikana tehdyt merkittävät investoinnit rajoittavat kunnan kykyä uusien isoihin investointeihin lähivuosina. Tulevia investointeja pitää tarkasti arvioida ja suunnitella huolellisesti suunnitelmavuosina.

Käyttötalouden osalta vuosi 2019 kääntyi positiiviseksi kolme peräkkäisten alijäämäisten vuosien jälkeen ja vuosi 2020 tulee olemaan myös tiukka. Koronaviruksen vaikutuksia julkiseen talouteen tai verotuloihin ei olla vielä kyetty riittäväällä tarkkuudella arvioimaan. Tilanne haastaa toteuttamaan myös rakenteellisia muutoksia, ellei verorahoituksen kehitystä saada positiivisemmaksi.

3.2.9 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja vahinkoriskit. Strategiset riskit liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin. Toiminnalliset riskit koskevat mm. päivittäistä toimintaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä, henkilöstön osaamista ja saataavuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia.

Valtionosuusuudistuksen tavoitteena on ollut valtionosuusjärjestelmä, joka on nykyistä yksinkertaisempi, selkeämpi ja läpinäkyvämpi. Valtionosuusjärjestelmän on esitetty pyrkivän tasaamaan kuntien kustannuksia, jotka liittyvät peruspalvelujen tuottamiseen, mutta normien lisääntyessä yleensä myös kuntien menot kasvavat. Viimeisimmät muutokset valtionosuuden perusteissa ovat Tyrnävän kannalta olleet epäedullisia ja verorahoituksen kertyminen haastaa kunnan palvelutuotannon järjestämistä ja rakenteita ainakin väliaikaisesti.

Kunnan henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta. Henkilöstön saatavuudessa ei ole ollut ongelmia.

Rahoituksen saamisessa ei ole ollut ongelmia. Ennakointi maailmantalouden kehityksestä vaikeuttaa korkotason ennakointia. Korkotaso on kuitenkin pysynyt alhaisena. Korkeaherkkien lainojen osuus Tyrnävän kunnan lainakannasta on noin 52,9

Globaali koronaviruspandemia tulee vaikuttamaan kunnan verotuloihin negatiivisesti ja kasvattamaan terveydenhoidon kustannuksia.

3.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 11.6.2014 §:ssä 30 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet Tyrnävän kunnassa ja kuntakonsernissa.

Kunnanhallitus on 19.12.2011 hyväksynyt ohjeen sisäisen valvonnan järjestämisestä. Ohjeessa on määritelty mm. sisäisen valvonnan rakenne Tyrnävän kunnassa, sisäisen valvonnan osatekijät, sisäisen valvonnan toteuttajat ja heidän vastuunsa, riskienhallintapolitiikka ja valvontatoimenpiteet toimintaprosesseissa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi

Arviointikysely osastopäälliköille

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arviointi vuodelta 2019 on käynnissä ja se toteutetaan käyttämällä kunnanhallituksen hyväksymää arviointilomaketta. Arvion tekivät osastopäälliköt kukin omien osastojensa toiminnasta. Tällä kertaa arvioitiin seuraavia kokonaisuuksia: Tavoitteiden asettaminen ja toteutumisen seuranta, riskien hallinta, tieto ja tiedonvälitys tai tiedonkulku.

Tavoitteiden asettaminen ja toteutumisen seuranta

Kunnan tavoitteilla ohjataan kunnan toimintaa ja resurssien käyttöä. Tavoitteet luovat perustan toiminnan ja sen tuloksellisuuden arvioinnille. Olennaisiin asioihin kohdistuvat ja mitattavat tavoitteet mahdollistavat toiminnan ja siihen liittyvien riskien (poikkeamien) arvioinnin ja havaitsemisen.

Arviointi: Strategian suunnittelu-, toimeenpano- ja seurantavastuut on selkeästi määritelty ja ne toteutuvat käytännössä. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta on säännöllistä kaikilla osastoilla.

Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan sellaisen tapahtuman mahdollisuutta, joka voi uhata kunnan tavoitteiden saavuttamista. Riski voidaan myös ymmärtää hyödyntämättä jääneeksi strategiseksi tai toiminnalliseksi mahdollisuudeksi. Kuntaa ja sen toimintaa voidaan johtaa ja kehittää riskien mahdollisuuksien perusteella. Tunnettujen riskien toteutumisen todennäköisyyttä ja vaikutusta tulisi arvioida ja määritellä toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Riskienkartoitusraportti

Kunnan vakuutusten hoidossa käytetään vakuutusmeklaripalveluja. Riskienkartoitusraportin tiivistelmässä todetaan, että riskienhallinnan näkökulmasta Tyrnävän kuntaa voidaan pitää tyyppillisenä kohteena.

Riskiä parantavia seikkoja

- Merkittävimmät toiminnot, kuten lämmön-, sähkön- ja vedentuotanto on siirretty alueella toimivien yritysten tai kunnan omistamien itsenäisten oikeushenkilöiden tehtäväksi.
- Kunnan tarjoamat muut palvelut ovat toiminnoiltaan ja kokoluokaltaan joko pieniä tai keskimääräisiä.
- Kunnan omistamat kiinteistöt ja muu omaisuus on tyyppillistä eikä niihin liity erityistä riskiä (mm. kemikaalit).

Riskiä heikentäviä seikkoja

- Kokonaisvaltaista riskienhallintajärjestelmää ei ole.
- Jatkuvuussuunnittelua tärkeiden kohteiden näkökulmasta on tehty pääsääntöisesti varautumissuunnittelun (vrt poikkeustila) mukaisesti.
- Toiminnan kannalta merkittävien kohteiden, kuten koulujen, päiväkotien, vanhusten palvelutalojen yms. tiloihin ei ole tehty kattavaa omaisuus- ja keskeytysriskikartoitusta
- ei jatkuvuussuunnitelmia.
- Kuntakonsernin ulkopuolelle ulkoistettujen tehtävien riskienhallinnan tasoa ei arvioida yhtenäisen mallin mukaisesti.

Riskienhallinnan kokonaisvaltaisuus

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa johtamista, johon on kiinnitetty huomiota. Kunnanhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen liitteenä on kattava kyselylomake sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arvioinnista. Arviointia on tehty vuonna 2019 tavoitteiden asettamisesta ja niiden seurannasta, riskienhallinnasta, tiedonvälityksestä ja tiedon kulusta sekä seurantamenettelyistä. Arviointi on tehty vuosittain johtoryhmätasolla ja osastot osastopäällikön johdolla arvioi omaa toimintaansa.

Riskeiltä suojaudutaan myös vakuutuksin. Vakuutusturvan oikealla tasolla pitämiseksi käytetään vakuutusmeklaripalveluja.

Turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Kunnassa toimii nimettynä turvallisuusvastaava tehtävänään kunnan turvallisuutta, varautumista ja valmiussuunnittelua koskevat asiat.

Kuntalaissa on säännökset kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Uudistuksessa on erityisesti kiinnitetty huomiota sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kattavuuteen, järjestämiseen ja raportointiin. Säännösten mukaan valtuuston tulee päättää kunnan kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Lisäksi hallintosääntöön on tehty tarpeelliset määräykset asiaa koskevasta toimivallasta ja tehtävien jaosta. Hallintosääntö on tarkistettu vuoden 2017 aikana. Muilta osin viitataan jäljempänä esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin.

Vuoden 2019 aikana osastopäälliköt ovat kiinnittäneet huomiota mm. henkilöstön jaksamiseen, pitkiin poissaoloihin ja vaihtuvuuteen. Osastopäällikköjen näkemyksen mukaan henkilökunnan riittävyys on turvattu myös normaalien sairauspoissaolojen aikana, uusille työntekijöille on asianmukaiset perehdytyskäytännöt, joiden noudattamista valvotaan, uusien henkilöiden tarve ennakoidaan ja tehtävät määritellään etukäteen.

Edelleen nähdään, että toimintaan ja kunnan tulevaisuuteen liittyvistä toiminnallisista ja taloudellisista riskeistä vakavimpia ovat tietoturvariskit, kilpailutusten onnistumisen, sopimus ja vastuuriskit, henkilöstöriskit, kiinteistöjen sisäilma-asiat, talouden ennakointi ja erikoissairaanhoidon kustannuksiin varautuminen.

Riskeihin voidaan vastata seuraavasti: Rakenteiden ja prosessien uudistaminen, henkilöstön koulutus ja työnkierto, hyvinvointityön vaikutus koko kuntaorganisaatioon, yhteistyö yli hallintorajojen, säännölliset palaverit/dokumentointi, henkilöstötarpeiden ennakointi, perehdyttäminen, avoimuus, tiedottaminen, yhdessä kehittäminen, kustannusten ennakointi, työtehtävien määrittely, yhteistyö työterveyshuollon kanssa, kuukausittainen talouden seuranta yksiköittäin, säännölliset kiinteistökierrokset, kiinteistöjen järjestelmälliset kuntoarviot ja tutkimukset, urakoitsijoiden tietojen tarkistaminen/tilaajavastuu, osaamisen lisääminen ja lakimiespalvelujen käyttäminen.

Tieto ja tiedonvälitys tai -kulku

Toimivat vuorovaikutus- ja raportointikanavat mahdollistavat sen, että kunnan johto, henkilöstö ja sidosryhmät saavat oikea-aikaisesti olennaista ja käyttökelpoista tietoa toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Oikea, riittävä ja luotettava tieto on välttämätöntä päätöksenteossa ja toiminnan arvioinnissa.

Osastopäälliköt olivat täysin tai lähes samaa mieltä siitä, että kunnalla on käytössään sisäiset tiedotuskanavat ja -menettelyt, joita käyttäen vastuualueen ja sen tulosalueiden ja tulosityksiköiden johto ja henkilökunta saavat työtehtäviinsä liittyvää ajantasaista tietoa esim. uusista ohjeista ja lainsäädäntömuutoksista.

Pääosin oltiin samaa mieltä myös siitä, että kunnalla on systemaattiset ulkoisen tiedottamisen kanavat ja menettelytavat, joita käyttäen toimialaa, tulosalueita ja tulosityksiköitä koskeva informaatio välitetään asiakkaille, yhteistyökumppaneille, sidosryhmille, viranomaisille.

Osastopäälliköt olivat sitä mieltä, että kunnalla on käytössään raportointijärjestelmä, joka tuottaa luotettavaa ja ajantasaista tietoa tavoitteiden saavuttamisesta. Jonkin verran huonommat käsitykset olivat järjestelmästä, jotka tuottavat tietoa toiminnan häiriöttömydestä ja riskienhallinnasta.

Tieto, tiedonvälitys, vuorovaikutus yleensä siirtyvät ja keskittyvät entistä enemmän sähköisiin järjestelmiin. Toimivat vuorovaikutuskanavat ja -menettelyt vaativat panostuksia henkilöstön osaamiseen ja laitteistoon. Sähköisten

järjestelmien helppokäyttöisyys on otettu huomioon mm. kunnan kotisivujen ja intran suunnittelussa sekä sähköisten kokouskäytäntöjen kehittämisessä.

Tiedottaminen on noussut esille myös monissa henkilöstöpalavereissa yhdeksi tärkeimmistä kehitettävistä asioista. Kuntaan on perustettu viestintäryhmä vastaamaan tähän tarpeeseen.

Tietoturvaryhmälle ei ole tullut tietoon kertomusvuonna tietoturvarikkeitä. Tietoturvapoliittikaohjeessa on ohjeet rikkeiden käsittelystä. Tietoturva- ja tietosuojapoikkeamia ei ole ollut. Atk-laittilojen lämpötilan seuranta on reaalitilassa. Jakamon kulunvalvontahälytykset toimivat. Hälytykset menevät vartiointiliikkeelle.

Sisäistä tarkastusta on kohdistettu vuorovuosin eri toimintoihin. Kohdennettuja tarkastuksia käytetään edelleen myös osana sisäistä tarkastusta.

Käytössä olevia työmenetelmiä

- Ostolaskujen ym. menotositteiden käsittelyyn kunnanhallitus ja lautakunnat nimeävät vastaanottajat ja hyväksyjät
- Nimenkirjoitusoikeudet on määritelty hallintosäännössä
- Päätösvalta ja delegoinnit määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksin
- Sopimusten seurannan hälytysjärjestelmä
- Tietohallinnossa tietosuoja- ja tietoturvapoliittikat, tietoturvaohjeet, salasanaikäytännöt ja ohjelmankäyttöoikeudet
- Kirjaamiskäytännöt asioille.

Kehittämistoimet

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arviointiin tarvitaan edelleen selkeyttämistä. Kyselyn avulla riskienhallintatyölle saadaan näkyvyyttä ja se saadaan kiinteäksi osaksi toimintayksiköiden työtä.
- Hankinta-asioihin ja erityisesti tarjouspyyntöihin käytetään enemmän aikaa ja hankitaan lisää osaamista mm. koulutuksen avulla ja asiantuntijapalvelua käyttäen.
- Kiinteistöjen järjestelmälliset kuntoarviot ja toimenpiteet
- Perustyöhön keskittyminen

Kannanotto sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminatavoissa on edelleen kehitettävää. Kohtuullinen varmuus sisäisen valvonnan tuloksellisuudesta vuodelta 2019 on saatu.

3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Vuosikate osoittaa tulo- ja kulueroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja kuluero on riittävä.

Toimintatuotot olivat kertomusvuonna 4 054 732 euroa ja toimintakulut olivat 40 376 022. Toimintatuotot vähenivät 2,8 %. Toimintatuottoja kertyi 235 555 euroa enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu. Toimintatuottojen toteutumaste oli 106 %.

Toimintakulut supistuivat 622 154 euroa (edellisenä kasvoivat 871 422), 1,5 %. Toimintakatteeksi muodostui 36 321 290 euroa. Verotulot olivat 19 720 675 euroa. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 7,2 %. Verotulojen toteutumaste oli 97,5 %. Valtionosuudet olivat 18 800 041 euroa. Valtionosuudet kasvoivat 1,4 %. Valtionosuuksien toteutumaste oli 102,7 %.

Vuosikatteeksi muodostui 1 925 770 euroa. Poistoja kirjattiin yhteensä 2 009 117 euroa. Satunnaisia tuottoja ja kuluja kirjattiin yhteensä 268 042 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 184 695 euroa.

Tuloslaskelma (ulkoiset luvut)	2019	2018	2017
Toimintatuotot	4 054 732	4 170 840	4 478 290
Toimintakulut	40 376 023	40 998 177	40 126 755
Toimintakate	36 321 290	36 827 337	35 648 465
Verotulot	19 720 675	18 295 947	18 168 048
Valtionosuudet	18 800 041	18 549 374	19 112 113
Rahoitustuotot ja kulut			
Korkotuotot	5 089	1 662	58
Muut rahoitustuotot	21 093	16 854	39 305
Korkokulut	278 275	302 704	292 509
Muut rahoituskulut	21 561	21 765	18 622
Vuosikate	1 925 770	-287 969	1 359 927
Poistot ja arvonalentumiset	2 009 117	2 025 364	1 641 762
Satunnaiset erät	268 042	0	0
Tilikauden tulos	184 695	-2 313 333	-281 834
Tilinpäätössiirrot			-
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	184 695	- 2 313 333	-281 834

Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017
Toimintatuotot/ Toimintakulut %	10,0	10,2	11,2
Vuosikate/Poistot %	95,9	14,2	82,8
Vuosikate, euroa/asukas	290	-43	202
Asukasmäärä	6637	6711	6737

3.4.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassa vahvistamiseen ja negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täytyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Tyrnävän kunnan toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä on viideltä vuodelta -16 361 210,55 euroa.

Investointien tulorahoitus – tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Kertomusvuoden investointien tulorahoitus – tunnusluku on 250,9 % (ed. vuonna 9,9 %)

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan rahavirta	€	€
Vuosikate	1 925 770	-287 969
Satunnaiset erät	268 042	
Tulorahoituksen korjauserät	160 916	-234 494
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-783 690	-2 926 032
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16 072	12 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	263 109	396 404
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 528 387	-3 040 091
Rahoituksen rahavirta	€	€
Antolainauksen muutokset	5 826	2 978
Antolainauksen lisäykset	-6 501	-15 000
Antolainasaamisten vähennykset	12 327	17 978
Lainakannan muutokset	-1 552 993	3 106 456
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 046 736	4 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 199 730	-3 393 544
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-1 400 000	2 000 000
Tyrnävän sotavammaistentukiyhdistys Ry	-300 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-225 407	346 859
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 595	7 006
Vaihto-omaisuuden muutos	17 915	831
Saamisten muutos	-150 322	560 801
Korottomien velkojen muutos	-91 405	-221 779
Rahoituksen rahavirta	-2 072 575	3 456 293
Rahavarojen muutos	-544 188	416 202
Rahavarat 31.12.	18 102	562 290
Rahavarat 1.1.	562 290	146 087
Rahavarojen muutos	-544 188	416 202

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi tai suurempi. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Tyrnävän kunnan lainanhoitokatteen kehitys vuodesta 2000 lähtien vaihtelee 0,0 – 2,8 välillä. Kertomusvuonna lainanhoitokate oli 0,6 (ed. vuonna 0,0).

Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Vuonna 2016 kolme päivää, vuonna 2017 yksi päivä ja vuonna 2018 yksi päivä ja kertomusvuonna 0,1 päivää.

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-16 361 210,55	-17 888 811,96
Investointien tulorahoitus %	250,9	-9,88
Laskennallinen lainahoitokate	0,5	0,06
Lainanhoitokate	0,6	0,0
Kassan riittävyys, pv	0,1	1,0
Asukasmäärä	6637	6711

3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Viittäkymmentä prosenttia alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa huomattavaa velkarasitetta. Tyrnävän omavaraisuusaste oli kertomusvuonna 26,1 (ed. vuonna 25,0) %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo kuinka paljon kunnan käyttötulosta tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnuksluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valti-onosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnuksluvun arvoon. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuksluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Tyrnävän kunnan suhteellinen velkaantuneisuus –tunnusluku on 87,6 (ed. vuonna 95,0) %.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätös- vuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainamäärän kehitys	2019	2018	2017	2016	2015
Lainakanta milj. euroa	31,9	33,5	30,4	23,0	15,9
Pitkäaikaisten lainojen lisäys 1000 €	3047	4500	10500	9500	1500
Pitkäaikaisten lainojen väh. 1000 €	3200	3394	3148	2352	2527
Lainat euroa/asukas	4810	4990	4510	3409	2342
Konsernilainat euroa/asukas	5312	5390	5001	3892	2849

Tyrnävän kunnan tase ja sen tunnusluvut

Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste %	26,1	25,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	87,6	95,0
Velat ja vastuut % käyttötuloista	75,60	82,30
Kertynyt yli-/alijäämä €	1 946 144	1 761 449
Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas	293	262
Lainat 31.12. €/asukas	4 810	4 991
Lainakanta 31.12.	31 939 141	33 492 132
Lainat ja vastuut 31.12	32 206 822	33 749 520
Lainat ja vastuut 31.12 €/asukas	4853	5 029
Lainasaamiset	197 960	5 826
Kunnan asukasmäärä	6 637	6 711

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä + Tilikauden ylijäämä. Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainasaamiset 31.12. Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja

KUNNAN TASE

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	49 388 338	50 437 856	OMA PÄÄOMA	13 191 987	13 007 292
Aineettomat hyödykkeet	1 475 609	54 449	Peruspääoma	11 245 843	11 245 843
Aineettomat oikeudet	25 676	54 4490	Muut omat rahastot	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	1 449 933				
Ennakkomaksut	0	0			
Aineelliset hyödykkeet	43 292 923	45 684 506	Edellisten tilikausien ali/ylijäämä	1 761 449	4 074 782
Maa- ja vesialueet	5 778 707	5 759 384	Tilikauden ali/ylijäämä	184 695	-2 313 333
Rakennukset	33 375 358	34 120 013	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 037 605	4 285 736			
Koneet ja kalusto	44 348	27 919	Poistoero		
Muut aineelliset hyödykkeet	35 454	35 454	PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 450	1 456 000	Muut pakolliset varaukset	0	0
Sijoitukset	4 619 807	4 698 900	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	93 962	93 360
Osakkeet ja osuudet	4 294 125	4 380 938	Valtion toimeksiannot	0	0
Muut lainasaamiset	0	5 826	Lahjoitusrahastojen pääomat	995	995
Muut saamiset	325 682	312 137	Muut toimeksiantojen pääomat	93 962	92 364
TOIMEKSIANT. VARAT	92 967	92 364	VIERAS PÄÄOMA	37 313 580	38 959 573
Valtion toimeksiannot	0	0	Pitkäaikainen	28 225 280	28 399 685
Muut toimeksiantojen varat	92 967	92 364	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 215 280	28 399 685
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 118 224	1 530 005	Lainat julkisyhteisöiltä	10 000	0
Vaihto-omaisuus	44 342	62 257	Lyhytaikainen	9 088 300	10 559 888
Ennakkomaksut	0	0	Joukkovelkakirjalaina	600 000	2 000 000
Muu vaihto-omaisuus	44 342	62 257	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 099 183	3 092 449
Saamiset	1 055 781	905 459	Lainat julkisyhteisöiltä	14 678	0
Pitkäaikaiset saamiset	197 960	0	Ostovelat	2 361 240	2 155 409
Lainasaamiset	197 960		Muut velat	378 649	716 555
Muut saamiset	0	0	Siirtovelat	2 634 549	2 595 474
Lyhytaikaiset saamiset	857 821	905 459	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	50 599 529	52 060 225
Myyntisaamiset	492 328	419 312			
Muut saamiset	280 493	399 746			
Siirtosaamiset	85 000	86 400			
Rahat ja pankkisaamiset	18 102	562 290			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	50 599 529	52 060 225			

3.6 Kokonaistulot – ja kokonaismenot

Tulot 2019	1000 €
Toiminta	
Toimintatuotot	4 055
Verotulot	19 721
Valtionosuudet	18 800
Korkotuotot	5
Muut rahoitustuotot	21
Satunnaiset tuotot	269
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luov. voitot	-160
Investoinnit 2019	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutust.	263
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisen vähennykset	12
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 046
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	-1 400
Oman pääoman lisäykset	
Kokonaistulot yhteensä	44 647
Menot 2019	
Toiminta	
Toimintakulut	40 376
- Valmistus omaan käyttöön	
Korkokulut	278
Muut rahoituskulut	22
Satunnaiset kulut	31
Tulorahoituksen korjauserät	
Investoinnit 2019	
Investointimenot	784
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	6
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 199
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman vähennykset	
Kokonaismenot yhteensä 2018	44 696

3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Toimintakertomuksessa esitetään yhdistelmä kunnan tytär-, osakkuus- ja muista omistusyhteisyhteisöistä sekä kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä. Yhdistelmässä ilmoitetaan tytäryhteisöjen lukumäärät yhteisötyypeittäin ja toimialoittain sekä kuntayhtymien, osakkuusyhteisöjen ja muiden omistusyhteisyhteisöjen lukumäärät. Lisäksi ilmoitetaan yhdisteltyjen ja yhdistelemättä jätettyjen yhteisöjen lukumäärät.

Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty(kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt	1	
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	1	
Muut yhtiöt		
Osuuskunnat		
Yhdistykset	0	
Säätiöt		
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt	2	7
Muut omistusyhteisyhteisöt		
Yhteensä	6	7

Tyrnävän Vesihuolto Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen, kuntayhtymät omistusosuuden suhteessa ja yhteisyhteisöistä Hirsijärven Vesi Oy ja Tyrnävän kuitu Oy on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuus- ja muista omistusyhteisyhteisöistä (kunnan omistusosuus tai määräysvalta on alle 50 %), joita ei ole yhdistelty konsernitaseeseen on luettelo liitetiedoissa

Konsernitaseen tunnusluvut	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Omavaraisuus - %	39,9	39,8	34,8	29,8	27,34	27,04
Konsernin lainakanta milj. euroa	20,1	19,3	26,3	33,7	36,2	35,2
Konsernin lainat euroa/asukas	2 991	2 849	3 892	5 001	5 390	5 313

3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Tyrnävän kunnan konserniohjeissa on määritelty kunnan toimivalta ja vastuu Tyrnävä-konsernissa. Tyrnävän kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja edullisia palveluja kunnalle ja kuntalaisille. Konserniohjeen hyväksyy kunnanvaltuusto. Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja hyväksyy konsernijohtamista koskevat yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet. Valtuusto on kuntakonsernin ylin valvoja. Valtuusto hyväksyy tavoitteet talousarviossa ja taloussuunnitelmassa koko kuntakonsernille.

Päivitetty konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 22.2.2012.

Konserniohjeen mukaan tilivuoden päätyttyä tytäryhteisön tulee toimittaa kunnalle vuosikertomus sekä konsernitaseen laatimisessa tarvittavat tiedot kunnan edellyttämässä määräajassa. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee laatia kirjanpitoa yhtenäisesti siten, että konsernitaseen laatimista varten tarvittavat tiedot on vaikeuksitta saatavissa. Yhteisöjen tulee myös laskea kunnan poistosuunnitelman mukaiset poistot kunnan konsernitasetta varten.

Tytäryhteisöjen henkilöstöpolitiikassa noudatetaan kunnan omaksumia yleisperiaatteita elleivät asianomaista alaa koskevat sopimukset muuta edellyttä.

Kunnanhallitus koordinoi, antaa konsernivalvontaa koskevia ohjeita ja seuraa yhteisöjen hallintoa ja taloudenhoitoa sekä tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotukset havaitsemiensa epäkohtien poistamiseksi. Kunnanhallitus valitsee edustajat kuntayhtymiä lukuun ottamatta muiden tytäryhteisöjen hallintoelimiin (yhtiökokous tai muun yhteisömuodon hallintoelin) ja antaa tarvittaessa yksityiskohtaisemmat ohjeet kunnan edustajille eri yhteisöjen hallintoelimissä käsiteltävistä asioista.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n tulee informoida kunnanjohtajaa välittömästi poikkeus- tai häiriötilanteista veden jakelussa tai muista vesiyhtiön toiminnan muutoksista.

3.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tyrnävän Kuitu Oy yhdistetään ensimmäistä kertaa nyt vuoden 2018 kunnan tilinpäätökseen. Kunta omistaa 49% Tyrnävän Kuitu Oy:stä. Oulun seudun koulutus kuntayhtymä OSEKK on yhdistelty ensimmäisen kerran vuonna 2010 Tyrnävän kunnan tilinpäätökseen. Kunnan omistusosuus on 2,7 (aikaisemmin 1,273) %. Tyrnävän kunnan omistusosuus Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä on 1,36 (aikaisemmin 1,35) %. Tyrnävän kunnan osuus Pohjois-Pohjanmaan liitosta on 1,05 %.

Tyrnävän Vesihuolto Oy

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n osakkeita on 100 kpl, joista Tyrnävän kunnalla on 68 prosenttia. Kunta on antanut vuonna 2015 Tyrnävän Vesihuolto Oy:n 600 000 euron lainalle takauksen. Kunta sai vastavakuudeksi panttikirjoja neljään eri tilaan:

400 000 euroa, kiinnitys tilaan Suojala, kiinteistötunnus 859-401-5-32

200 000 euroa, kiinnitys tilaan Vesikukkola, kiinteistötunnus 859-401-123-0

200 000 euroa, kiinnitys tilaan Alavesilä, kiinteistötunnus 859-401-95-13

200 000 euroa, kiinnitys tilaan Pumpsula, kiinteistötunnus 859-401-41-22.

Asemakaava-alueille uusia liittymissopimuksia toimintavuoden aikana on tehty yhteensä kaksitoista kappaletta.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n toimintakertomuksen mukaan toimintavuoden aikana vesihuoltotekniikan investointeja ei tehty lainkaan.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n toimintakertomuksen mukaan suurin vedenjakelullinen haaste oli paikantamaton vesivuoto, joka alkoi vapun tienoilla ja löytyi vasta helmikuussa 2019. Jokeen vuotanut vesimäärä on hyvin merkittävä ja tästä aiheutui yhtiölle huomattavia kustannuksia johtuen kasvaneesta ostoveden määrästä.

Yhteishanke Järvitalo – Ylipää Limingan Vesihuolto Oy:n kanssa on edelleen kesken johtuen otettavan pohjaveden laatuun ja määrään liittyvistä lisäselvitystarpeista. Selvitysten teko on käynnissä yhteistyössä ao. laitosten, ELY-keskuksen ympäristöosaston, tienpitäjän ja Metsäkeskuksen toimesta.

Tyrnävän Vesihuolto Oy osallistui toimintavuoden aikana omalta osaltaan Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy:n, Hirsijärven Vesi Oy:n, Vesi- ja Viemärlaitosyhdistyksen ja Pohjois-Suomen vesivaliokunnan toimintaan. Naapurilaitosten kanssa jatkui tiivis ja hyvä yhteistyö.

3.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Tyrnävän kuntakonsernista on yhteenveto konsernin liitetiedoissa. Yli 50 prosentin määräämisvalta on ainoastaan Tyrnävän Vesihuolto Oy:ssä.

Tyrnävän kuntakonsernin kehityksen arvioidaan jatkuvan nykyisessä laajuudessaan.

3.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjeilla konsernijohto antaa konsernitason toimintaohjeet ja –periaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnan-hallituksen asemaa konsernin johtajana. Konserniohje on uusittu vuonna 2012.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n hallituksessa on kunnanhallituksen edustus. Tyrnävän kunnalla ja Tyrnävän Vesihuolto Oy:llä on sama tilintarkastaja. Asiakirjahallinnossa on tehty yhteistyötä (arkistonmuodostussuunnitelman valmistelu). Myös Lakeuden Kuitu Oy:ssä on hallituksessa kunnanhallituksen edustus.

Konserniohje sisältää konsernijohtamiseen, -ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään, esim. Tyrnävän kunnan tytäryhteisön henkilöstöpolitiikassa on konserniohjeen mukaan noudatettava kunnan omaksumia yleisperiaatteita elleivät asianomaista alaa koskevat sopimukset muuta edellytä. Konserniohjeen mukaan tilivuoden päätyttyä tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle vuosikertomus sekä konsernitilinpäätöksen laatimisessa tarvittavat tiedot kunnan edellyttämässä määräajassa. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee laatia kirjanpitoa yhtenäisesti siten, että kunnan konsernitaseen laatimista varten tarvittavat tiedot on vaikeuksitta saatavissa.

Kehittämistoimet (konsernia koskevat)

Tieto, tiedonvälitys ja – kulku vaativat edelleen toimenpiteitä, tarvitaan harjoittelua ja yhteistyötä erityisesti koko kuntaa koskevissa häiriötilanteissa

Jatketaan turvallisuustyötä.

Sisäisen valvonnan toimintatavoissa on edelleen kehitettävää. Kohtuullinen varmuus sisäisen valvonnan tuloksellisuudesta vuodelta 2018 on kuitenkin saatu.

3.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma

Konsernituloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toimintatuotot	15 008 292,58	14 816 809,09
Toimintakulut	-51 982 055,26	-52 607 433,42
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	42 546,24	-6 701,37
Toimintakate	-36 931 216,44	-37 797 325,70
Verotulot	19 720 675,22	18 295 946,57
Valtionosuudet	20 722 101,29	20 417 909,73
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	7 473,54	4 931,46
Muut rahoitustuotot	30 928,89	35 695,28
Korkokulut	-292 872,90	-322 273,95
Muut rahoituskulut	-23 653,23	-27 833,54
Vuosikate	3 233 436,37	607 049,85
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot	-3 003 451,28	-2 979 853,55
Arvonalentumiset	-100 553,59	-23 435,25
Satunnaiset erät	268 041,65	255 469,88
Tilikauden yli- ja alipariarviot		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Tilikauden tulos	397 473,15	-2 140 769,07
Tilinpäätössiirrot	9 767,87	-22 125,71
Tilikauden verot	-2 776,20	1 092,27
Laskennalliset verot	-767,07	-1 939,75
Vähemmistöosuudet	-1 936,01	12 061,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	401 761,74	-2 151 680,63

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut %	28,33	-28,16
Vuosikate/Poistot %	107,65	-20,37
Vuosikate euroa/ asukas	487,18	90,46
Asukasmäärä	6 637	6 711

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikoh-taisia eroja. Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Konsernin vuosikate prosenttia poistoista: kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen ole- van riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Konsernin vuosikate euroa/asukas: Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittä- vyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konser- nissa.

Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma	1.1 - 31.12.2019	1.1 - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 233 436,47	607 049,85
Satunnaiset erät	268 041,65	255 469,88
Tulorahoituksen korjaukset	-284 926,51	-472 129,65
Tilikauden verot	-2 776,20	1 092,27
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 686 374,35	-4 002 913,79
Rahoitusosuudet investointimenoihin	72 317,57	72 604,82
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	287 793,43	826 360,12
Toiminnan ja investointien rahavirta	887 512,06	-2 712 466,50
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antosaamisten lisäykset	-6 909,00	-15 000,00
Antosaamisten vähennykset	12 734,90	19 167,87
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 202 736,40	4 868 176,92
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 659 660,68	-4 322 082,32
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 404 196,05	1 997 733,33
Oman pääoman muutokset	-300 000,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1,96	-17,00
Vaihto-omaisuuden muutos	5 423,82	18 266,39
Saamisten muutos	-588 987,47	550 770,77
Korottomien velkojen muutokset	378 787,35	-68 210,75
Rahoituksen rahavirta	-1 360 072,69	3 048 805,21
Rahavarojen muutos	-472 560,63	336 338,71
Rahavarat 31.12.	1 665 118,91	2 137 679,55
Rahavarat 1.1.	2 137 679,55	1 801 340,84
	-472 560,64	336 338,71

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-16 187 066,20	-16 767 569,22
Investointien tulorahoitus	123,69	15,45
Laskennallinen lainanhoitokate	0,75	0,19
Lainanhoitokate	0,89	0,2
Kassan riittävyys	3	13

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Investointien tulorahoitus - tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Uutena tunnuslukuna on velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista: tunnusluku on 82,75

Konsernitase

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	58 222 009,57	58 547 679,66	OMA PÄÄOMA	17 232 948,82	16 846 568,55
Aineettomat hyödykkeet:	1 731 712,51	295 088,06	Peruspääoma	11 245 843,00	11 245 843,00
Aineettomat oikeudet	1 599 557,28	158 617,77	Säätiöiden ja yhdistysten	2 287,36	2 287,36
Muut pitkävaikutteiset menot	88 880,37	85 938,45	Muut omat rahastot	311 070,76	308 593,90
Ennakkomaksut	43 274,86	50 531,84	Edellisten tilikausien ali/ylijäämä	5 272 015,86	7 441 524,92
Aineelliset hyödykkeet:	53 865 198,25	55 581 324,44	Tilikauden ali/ylijäämä	401 731,84	-2 151 680,63
Maa- ja vesialueet	5 755 932,25	5 586 780,79	VÄHEMMISTÖOSUUDET	623 392,71	614 010,68
Rakennukset	41 383 844,54	42 254 362,64			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 329 863,37	4 580 305,18	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Koneet ja kalusto	866 252,83	837 708,94	VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	47 461,69	49 736,20	Poistoero		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 481 843,57	2 272 430,69	Vapaaehtoiset varaukset		
			PAKOLLISET VARAUKSET	430 531,16	494 511,76
Sijoitukset:	2 625 098,81	2 671 267,16	Muut pakolliset varaukset	430 531,16	494 511,76
Osakkuusyhteisöosuudet	1 380 969,95	1 349 459,10			
Muut osakkeet ja osuudet	820 852,95	906 332,09	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	314 217,57	238 483,72
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00			
Muut lainasaamiset	1 567,10	7 801,00	Valtion toimeksiannot	31 854,79	49 589,35
Muut saamiset	421 708,81	407 674,97	Lahjoitusrahastojen pääomat	5 851,57	5 428,92
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	312 649,01	236 913,21	Muut toimeksiantojen pääomat	276 511,21	183 465,45
Valtion toimeksiannot	31 854,79	49 589,35	VIERAS PÄÄOMA	45 127 554,78	45 674 873,52
Lahjoitusrahastojen erityiskate	4 751,55	4 328,90	Pitkäaikainen	33 227 216,48	32 402 526,52
Muut toimeksiantojen varat	276 042,67	182 994,96	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 356 081,05	30 599 428,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 193 986,46	5 083 855,36	Lainat julkisyhteisöiltä	9 999,83	0,00
<i>Vaihto-omaisuus:</i>	<i>277 781,50</i>	<i>283 271,94</i>	Liittymismaksut ja muut velat	1 853 228,54	1 798 212,04
Aineet ja tarvikkeet	124 449,74	113 889,87	Ostovelat	0,00	0,00
Keskeneräiset tuotteet	1 709,56	1 845,59	Laskennalliset verovelat	7 907,06	4 885,89
Valmiit tuotteet	107 280,36	105 279,91	Lyhytaikainen	11 900 338,30	13 272 347,00
Muu vaihto-omaisuus	44 341,84	62 256,57	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 274 616,69	3 572 632,63
Ennakkomaksut			Lainat julkisyhteisöiltä	14 678,33	0,00
SAAMISET	3 251 086,05	2 662 903,87	Saadut ennakot	162,45	73,56
<i>Pitkäaikaiset saamiset:</i>	<i>200 555,62</i>	<i>2 322,06</i>	Ostovelat	3 107 952,82	2 707 752,33
Lainasaamiset	197 960,00		Joukkovelkakirjalainat	600 000,00	2 000 000,00
Muut saamiset	233,99	233,87	Muut velat	555 391,38	880 084,82
Siirtosaamiset	2 361,63	2 088,19	Siirtovelat	4 347 536,63	4 107 106,61
<i>Lyhytaikaiset saamiset:</i>	<i>3 050 530,43</i>	<i>2 660 581,81</i>	Laskennalliset verovelat	-	4 697,05
Myyntisaamiset	1 583 019,01	1 415 379,93	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	63 728 645,04	63 868 448,23
Lainasaamiset	742 824,16	404 976,10			
Muut saamiset	492 508,10	679 488,36	Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018
Siirtosaamiset	232 179,16	160 737,42	Omavaraisuusaste %	27,04	27,34
Rahoitusarvopaperit	102 720,63	97 736,40	Suhteellinen velkaantuneisuus	81,38	85,32
Osakkeet ja osuudet	142,33	142,33	Velat ja vastuut prosenttia käytötuloista	82,75	86,01
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	102 578,30	97 594,07	Kertynyt ylijäämä €	5 673 747,70	5 289 844,29
Rahat ja pankkisaamiset	1 562 398,28	2 039 943,15	Kertynyt ylijäämä € /asukas	854,87	788,23
VASTAAVAA YHTEENSÄ	63 728 645,04	63 868 448,23	Konsernin lainat €/asukas	5 313,14	5 389,97
			Konsernin lainakanta	35 263 282,96	36 172 061,22
			lainat ja vastuut 31.12.	36 024 129,37	36 947 791,91
			Lainat ja vastuut €	5 427,77	5 505,56
			Konsernin lainasaamiset	940 784,10	404 976,10
			Kunnan asukasmäärä	6 637,00	6 711,00

3.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamis-toimenpiteet

3.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Silloin kun kunnan ta-
seessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumi-
sesta.

3.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallitus esittää valtuustolle vuoden 2019 tilikauden tuloksen 184 695,20 euroa käsittelystä seuraavaa:
Tilikauden ylijäämäksi muodostuu 184 695,20 euroa, joka siirretään tilikauden yli/alijäämätilille.

3.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa 184 695,20 euroa ylijäämää. Aikaisempien vuosien ylijäämää on 1 761 449,12 euroa.

4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

4.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita
ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä
tavalla. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa
noudatetaan vastaavaa rakennetta.

4.2 Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen merkitystä ja noudattamista korostetaan kuntalain eri säännöksissä: valtuusto ylimpänä toimielimenä päät-
tää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, määrärahan ja tuloarvion on liityttävä
tavoitteeseen ja kunnanhallituksen on annettava toimintakertomuksessa selvitys tavoitteen toteutumisesta.

Vertailut tavoitteiden toteutumisesta on esitetty jäljempänä osastoittain sivulta 34 lähtien. Lautakunnat ovat käsitel-
leet omat kertomuksensa ja kunnanhallitus hallinto- ja kehittämisosaston kertomuksen.

Talousarvioon otetut tavoitteet ovat erityyppisiä. Kaikkia talousarvion tavoitteita koskee noudattamisvelvoite ja ra-
portointivelvoite. Tavoitteiden sitovuusaste on kuitenkin erilainen. Se riippuu tavoitteen saavuttamisajasta, meno- tai
tulosisällisyydestä tai siitä, kuinka paljon muut tekijät kuin kunnan omat toimenpiteet vaikuttavat tavoitteen to-
teutumiseen.

Pitemmän aikavälin tavoitteista, koko väestöä koskevista tavoitteista ja kuntastrategian kehittämisalueita koskevista
tavoitteista ja niiden toteutumisesta on selostettu edellä kohdassa 3.2.4.

4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu
valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi. Kunnan rahankäyttö
perustuu valtuuston myöntämään määrärahaan.

Tuloslaskelmaosaan ja rahoitusosaan merkittävät rahan lähteet ovat talousarviossa tuloarvioita.

Toteutumisvertailussa esitetään sekä budjetoidut että toteutuneet menot ja tulot bruttomääräisinä riippumatta siitä,
onko sitovuus talousarviossa määritelty brutto- vai nettoperiaatteen mukaan.

Toteutumisvertailussa on esitetty myös alkuperäiseen talousarvioon hyväksytyt muutokset. Käyttötalouden sijoitusaste on tulosaluetaso.

4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalouden avulla. Talousarvion käyttötalouden osassa on valtuusto asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Poikkeamat tilinpäätösvoiton alkuperäiseen talousarvioon

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 9.12.2019 kunnanhallituksen esityksen mukaisesti talousarviomuutoksena lisätä sosiaali- ja terveysosaston käyttötalouden määrärahoja yhteensä 1.455.000 eurolla.

Käyttötalouden toteutuminen määrärahat

KÄYTTÖTALOUSOSA	Talousarvio	Talousarvio muutos	Talousarvio + Ta-muutos	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Kunnanhallitus	Määrärahat					
Hallinto -ja kehittämisosasto	1 719 290		1 719 290	1 691 790	27 500	98,4
Tuki- ja sähköiset palvelut	1 279 302		1 279 302	1 245 198	34 104	97,3
Sosiaali- ja terveysosasto						
Sosiaali- ja terveysosasto hallinto	126 695	10 881	137 576	137 576	0	100,0
Sosiaalipalvelut	1 870 474	250 000	2 120 474	2 072 696	47 778	97,8
Vammaispalvelut	2 498 635	556 565	3 055 200	3 054 007	1 193	100,0
lääkärien palvelut	3 330 815	270 000	3 600 815	3 537 525	63 290	98,2
Terveyspalvelut	11 698 796	615 660	12 314 456	12 330 193	-15 737	100,2
Sivistys -ja hyvinvointiosasto						
Sivistysosaston hallinto	176 511	9 873	186 384	184 250	2135	98,86
Opetuspalvelut	10 100 066		10 100 066	9 844 139	255 928	97,5
Varhaiskasvatuspalvelut	4 786 887		4 786 887	4 289 187	497 700	89,6
Kulttuuri- ja vapaa-aika	896 616		896 616	782 254	114 362	87,3
Ympäristösosasto						
Ympäristösosaston hallinto	143 624		143 624	143 900	-276	100,19
Rakennusvalvonta	94 188		94 188	88 615	5 573	94,1
Liikenneväylät ja yleiset alueet	731 662		731 662	637 942	93 720	87,2
Kiinteistöt	2 464 244		2 464 244	2 039 496	424 748	82,8
Ruoka -ja siivouspalvelut	1 602 491		1 612 491	1 568 231	44 260	97,2
Yhteensä	43 520 296	1 712 979	45 233 275	43 646 999	1 586 276	96,49

Käyttötalouden toteutuminen tuloarviot

KÄYTTÖTALOUSOSA	Talousarvio	Talousarvio muutos	Talousarvio + Ta-muutos	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Kunnanhallitus	Tuloarviot					
Hallinto- ja kehittämisosasto	192 690	0	192 690	213 872	-21 182	111,0
Tuki- ja sähköiset palvelut	273 799	0	273 799	287 057	-13 258	104,9
Sosiaali- ja terveystoimisto						
Sos. ja terveystoimiston hallinto	0	0	0	0	0	
Sosiaalipalvelut	162 860	0	162 860	194 869	-32 009	119,7
Vammaispalvelut	22 400	0	22 400	21 207	1 193	94,7
lääkäiden palvelut	387 100	0	387 100	405 952	-18 852	104,9
Terveyspalvelut	476 300	0	476 300	492 037	-15 737	103,3
Sivistys- ja hyvinvointiosasto						
Sivistysosaston hallinto	29 000	0	29 000	26 866	2 134	92,6
Opetuspalvelut	397 050	0	397 050	371 763	25 286	93,6
Varhaiskasvatustalvet	359 300	0	359 300	427 174	-67 874	118,9
Kulttuuri- ja vapaa-aika	188 058	0	188 058	173 029	15 029	92,0
Ympäristötoimisto						
Ympäristötoimiston hallinto	0	0	0	0	0	
Rakennusvalvonta	50 000	0	50 000	47 443	2 556	94,9
Liikenneväylät ja yleiset alueet	553 900	0	553 900	633 384	-79 484	114,3
Kiinteistöt	2 408 006	0	2 408 006	2 237 959	170 048	92,9
Ruoka- ja siivoustalvet	1 811 968	0	1 811 968	1 793 096	18 872	99,0
Yhteensä	7 312 431	0	7 312 431	7 325 708	-13 277	100,2

Käyttötalouden netto, määrärahat

KÄYTTÖTALOUSOSA	Talousarvio menot	Tulot	Netto	Talousarvio muutos	Ta+Ta-muutos	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Kunnanhallitus								
Hallinto- ja kehittämisosasto	1 719 290	192 690	1 526 600		1 526 600	1 477 918	48 682	96,8
Tuki- ja sähköiset palvelut	1 279 302	273 799	1 005 503		1 005 503	958 141	47 362	95,3
Sosiaali- ja terveystoimisto								
Sosiaali- ja terveystoimiston hallinto	126 695	0	126 695	10 881	137 576	137 576	0	100
Sosiaalipalvelut	1 870 474	162 860	1 707 614	250 000	1 957 614	1 877 827	79 787	95,9
Vammaispalvelut	2 498 635	22 400	2 476 235	556 565	3 032 800	3 032 800	0	100
lääkäiden palvelut	3 330 815	387 100	2 943 715	270 000	3 213 715	3 131 573	82 142	97,4
Terveyspalvelut	11 698 796	476 300	11 222 496	615 660	11 838 156	11 838 156	0	100
Sivistys- ja hyvinvointiosasto								
Sivistysosaston hallinto	176 511	29 000	147 511	9873	157 384	157 384	0	100
Opetuspalvelut	10 100 066	397 050	9 703 016	0	9 703 016	9 472 375	230 641	97,6
Varhaiskasvatustalvet	4 786 887	359 300	4 427 587	0	4 427 587	3 862 013	565 574	87,2
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	896 616	188 058	708 558	0	708 558	609 225	99 333	86,0
Ympäristötoimisto								
Ympäristötoimiston hallinto	143 624	0	143 624	0	143 624	143 900	-276	100,2
Rakennusvalvonta	94 188	50 000	44 188		44 188	41 172	3 016	93,2
Liikenneväylät ja yleiset alueet	731 662	553 900	177 762	0	177 762	4 558	173 204	2,6
Kiinteistöt	2 464 244	2 408 006	56 238		56 238	-198 463	254 701	-352,9
Ruoka- ja siivoustalvet	1 602 491	1 811 968	-209 477	0	-209 477	-224 865	15 388	107,3
Yhteensä	43 520 296	7 312 431	36 207 865	1 712 979	37 920 844	36 321 290	1 599 554	96,0

4.3.2 Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelman toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatulot	3 819 177		3 819 177	4 054 732	-235 555
Myyntitulot	853 016		853 016	999 489	-146 473
Maksutulot	1 504 861		1 504 861	1 530 075	-25 214
Tuet ja avustukset	425 340		425 340	472 798	-47 458
Muut toimintatuotot	1 035 960		1 035 960	1 052 370	-16 410
Toimintamenot	40 027 042	1 712 979	41 740 021	40 376 023	1 363 990
Henkilöstömenot	17 632 028	100 000	17 732 028	17 089 507	642 521
Palvelujen ostot	17 835 619	1 435 979	19 271 598	18 804 757	466 841
Aineet, tarvikkeet, tavarat	2 472 185	70 000	2 542 185	2 264 298	277 887
Avustukset	1 688 400	107 000	1 795 400	1 668 760	126 640
Muut toimintamenot	398 810		398 810	548 702	-149 892
Toimintakate	36 207 865	1 712 979	37 920 844	36 321 290	1 599 554
Verotulot	20 220 000		20 220 000	19 720 676	499 324
Valtionosuudet	18 300 000		18 300 000	18 800 041	-500 041
Korkotulot	5 000		5 000	5 089	-89
Muut rahoitustulot	15 000		15 000	21 093	-6 093
Korkomenot	300 000		300 000	278 275	21 725
Muut rahoitusmenot	20 000		20 000	21 562	-1 562
Vuosikate	2 012 135	1 712 979	299 156	1 925 771	- 1 626 615
Suunnit. mukaiset poistot	2 008 510		2 008 510	2 009 117	-607
Arvon alentumiset					
Satunnaiset erät				268 042	
Tilikauden tulos	3 625	1 712 979	-1 709 354	184 696	-1 894 050
Poistoeron lisäys tai vähennys	0		0	0	0
Tilikauden yli/alijäämä	3 625	1 712 979	-1 709 354	184 696	-1 894 050

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot yhteensä	20 220 000		20 220 000	19 720 675	499 325
Kunnan tulovero	18 920 000		18 920 000	18 387 136	532 863
Osuus yhteisöveron tuotosta	400 000		400 000	408 347	8 347
Kiinteistövero	900 000		900 000	925 192	25 192
Muut verotulot					

Kiinteistöveroprosentit	2019	2018	2017	2016	2015
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,12	1,12	0,98	0,98	0,98
Vakituisten asuntojen veroprosentti	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,12	1,12	0,98	0,98	0,98

Valtionosuuksien erittely	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	19 764 632	19 689 211
Siitä verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6 757 092	6 879 360
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-964 591	-1 139 837
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
Valtionosuudet yhteensä	18 800 041	18 549 374

4.3.3 Investointien toteutuminen

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin.

Investointimenojen toteutuma-aste oli 32,57 % ja tulojen 197,11%.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 9.12.2019 kunnanhallituksen esityksen mukaisesti investointiosaan talousarviomuutoksena poistaa laajakaistahankkeelle osoitetun 248.000 euron määrärahan ja lisää vuoden 2019 talousarvion rahoituslaskelmaan antolainauksen muutokseen 200.000 euroa

Investointien toteutuminen

KUNNANHALLITUS	Talousarvio määräraha valtuusto	Ta-muutos	Talousarvio + talousarvio muutos	Toteutuma	Poikkeama	Tot %
Maan- ja kiinteistöjen hankinta	200 000		200 000	0	200 000	0,0
Tulot	40 000		40 000	15 195	24 805	36,0
Osakkeiden hankinta	140 000		140 000	186	139 814	0,13
Kunnan yhteiset ICT-hankinnat	30 000		30 000	0	30 000	0,0
Käyttöomaisuuden myynti	0		0	86 998	86 998	
KUNNANHALLITUS MENOT YHTEENSÄ	370 000	0	370 000	186	369 814	0,05
Tulot	40 000		40 000	102 193	62 193	255,4
Netto	330 000		330 000	-102 007	432 007	-30,9
SOSIAALI -JA TERVEYSOSASTO						
Kanta toiminnot	68 000		68 000	0	68 000	0,0
Tk 1 kpl hoituhuonetta ja röntgenlaite	80 000		80 000	32 743	47 257	40,9
SOSIAALI JA TERVEYSOSASTO YHTEENSÄ	148 000	0	148 000	32 743	115 257	22,1
SIVISTYS - JA HYVINVOINTIOSASTO						
Päiväkotien toiminnallisia muutoksia	25 000		25 000	16 990	8 010	68,0
Kirkkomännikön koulun toimintaympäristön kehittäminen	432 000		432 000	23 401	408 599	5,42
Kuulammen koulun toimintaympäristön kehittämisen.	10 000		10 000	2 057	7 943	20,6
Temmeksen koulun uudenosan korjaustyötä	20 000		20 000	0	20 000	0,00
Lukion starttaaminen	15 000		15 000	8 531	6 469	56,9
SIVISTYS - JA HYVINVOINTIOSASTO YHTEENSÄ	502 000		502 000	50 978	451 022	10,2
Tulot						
Netto	502 000		502 000	50 978	451 022	10,2
YMPÄRISTÖOSASTO						
Hulavesijärjestelmän liittymismaksut tulot	20 000	0	20 000	0	20 000	0,0
Uimapaikan kehittäminen	25 000		25 000	13 385	11 615	53,5
Yleisurheilukentän perusparannus	35 000		35 000	21 450	13 550	61,3
Kuntoportaat	10 000		10 000	22 021	-12 021	220,2
Juhlasilta	10 000		10 000	0	10 000	0,0
Lakeuden laajakaistahanke	200 000	200 000	0	0	0	0,0
Kunnallistekniikan rakentaminen	80 000		80 000	80 824	-824	101,0
Kevyen liikenteen väylien päällystykset	45 000		45 000	45 203	-203	100,5
Katuvalaistus	20 000		20 000	19 290	710	96,5
Paloaseman hallin lattian ja ovien kunnostus	40 000		40 000	18 154	21 846	45,4
Paloaseman takapihan asfaltoinnin korj.	10 000		10 000	7 742	2 258	77,4
Latukone	10 000		10 000	9 087	913	90,9
Malpekohteet Leppioja-Laiduntie	35 000		35 000	28 789	6 211	82,3
Katuverkosto suunnitelma + korjaus	168 000		168 000	40 438	127 562	24,1
Jokisortumat, muu varaus	40 000		40 000	21 501	18 499	53,8
Puistot ja leikkikentät	30 000		30 000	27 088	2 912	90,3
Pappilanpelto ja kylän jouluvalaistus	10 000		10 000	12 661	-2 661	126,6
Aikuisten kuntoiluvälineet	8 000		8 000	0	8 000	0,0
Kunnantalon piha ja pysäköintialue	240 000		240 000	222 376	17 624	92,7
Vanhoiden rakennusten korjaus	20 000		20 000	0	20 000	0,0
Kattojen korjaus- ja kunnostustyöt	25 000		25 000	4 257	20 743	17,0
Toimitilat kunnostukseen.	20 000		20 000	10 500	9 500	52,5
Päätepysäkin kehittäminen ja pysäkki	25 000		25 000	31 655	-6 655	126,6
Päätepysäkin kehittäminen ja pysäkki tulot	0		0	16 072	-16 072	0,0
Kunnan vuokra-asuntojen korjaustyöt	25 000		25 000	13 265	11 735	53,1
Temmeksen kylätoimikunta. lista	10 000		10 000	2 358	7 642	23,6
Kiinteistöautomaation modernisointi	15 000		15 000	15 900	-900	106,0
Haurukylän teollisuusalueen infra ja vesi -ja viemäriiliittymät	400 000		400 000	10 669	389 331	2,7
Sisäilma ongelmien korjaus/yllättävät menot	10 000		10 000	10 545	-545	105,5
Pömilän terrassin rakentaminen	10 000		10 000	0	10 000	0,0
Rakennusten ulkomaalaus ja rappauskorjauksia.	10 000		10 000	10 625	-625	106,3
YMPÄRISTÖOSASTO YHTEENSÄ	1 586 000	200 000	1 386 000	699 782	686 218	50,5
Tulot	20 000		20 000	16 072	-3 928	80,4
Netto	1 566 000		1 366 000	683 711	682 289	50,1
Tulot: Rahoitusosuudet valtiolta						
MENOT YHTEENSÄ	2 606 000	200 000	2 406 000	783 690	1 622 310	32,6
TULOT YHTEENSÄ	60 000		60 000	118 265	58 265	197,1
NETTOMENOT	2 546 000	200 000	2 346 000	665 425	1 680 575	28,4

4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutuminen	Talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 012 135	1 712 979	299 156	1 925 770	-1 626 614
Tilikauden verot					
Tulorahoituksen korjauserät				-160 916	160 916
Investointien rahavirta					
Investointimenot	2 606 000	-200 000	2 406 000	783 690	1 622 310
Rahoitusosuudet investointeihin			0,00	16 072	-16 072
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	60 000		60 000	263 109	-203 109
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset				5 826	-5 826
Antolainasaamisten lisäykset	15 000	200 000	215 000	6 501	208 499
Antolainasaamisten vähennykset	1 826		1 826	12 327	-10 501
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 739 489		3 739 489	3 046 736	692 753
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 192 450		3 192 450	3 199 730	-7 280
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-1 400 000	1 400 000
Oman pääoman muutokset					

4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Yhteenveto	Määrärahat					Tuloarviot				
	Alkuperäinen talousarvio	Ta- muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poik- keama	Alkuperäinen talousarvio	Ta- muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poik- keama
KÄYTTÖTA- LOUSOSA										
Hallinto- ja ke- hittämisosasto	2 998 592		2 998 592	2 936 988	61 604	466 489		466 489	500 929	-34 440
Sosiaali- ja ter- veysosasto	19 525 415	1 712 979	21 238 394	21 131 97	106 397	1 048 660		1 048 660	1 114 065	-65 405
Sivistys- ja hy- vinvointiosasto	15 960 080		15 960 80	15 099 29	860 251	973 408		973 408	998 833	-25 425
Ympäristö- osasto	5 036 209		5 036 209	4 478 185	558 024	4 823 874		4 823 874	4 711 882	111 92
TULOSLASKEL- MAOSA										
Verotulot						20 220 000		20 220 00	19 720 75	499 25
Valtionosuudet						18 300 000		18 300 00	18 800 41	-500 41
Korkotulot						5 000		5 000	5 089	-89
Muut rahoitus- tulot						15 000		15 000	21 093	-6 093
Korkomenot	300 000		300 000	278 275	21 725					
Muut rahoitus- menot	20 000		20 000	21 562	-1 562					
INVESTOINTI- OSA										
Hallinto- ja ke- hittämisosasto	370 000		370 000	186	369 814	40 000		40 000	102 193	-62 193
Sosiaali- ja ter- veysosasto	148 000		148 000	32 743	115 257			0		0
Sivistys- ja hy- vinvointiosasto	502 000		502 000	50 978	451 022			0		0
Ympäristö- osasto	1 586 000	200 000	1 386 000	699 782	686 218	20 000		20 000	16 072	3 928
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainasaa- misten lisäykset	15 000	200 000	215 000	6 501	208 499					
Antolainasaa- misten vähen- nykset						1 826		1 826	12 327	-10 501
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						3 739 489		3 739 489	3 046 736	692 753
Pitkäaikaisten lainojen vähen- nyks	3 192 450		3 192 450	3 199 730	-7 280					
Lyhytaikaisten lainojen muutos									-1 400 000	
Oman pääoman muutokset										
Poistoeronmuu- tos										
YHTEENSÄ	49 653 746	1 712 979	51 366 725	47 936 56	3 429 969	49 653 746	0,00	49 653 46	47 649 34	2 003 812

4.4 Hallinto- ja kehittämisosasto

Toiminta-ajatus

Hallinto- ja kehittämisosasto vastaa kunnan yleishallinnosta, taloushallinnosta, tukipalveluista sekä kehittämistoimintoista. Palveluilla luodaan edellytyksiä toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Tulosalueen kuvaus

Hallinto- ja kehittämisosasto koostuu kahdesta tulosalueesta: yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen sekä tuki- ja sähköiset palvelut.

Päämäärä 2019

Päämääränä on varmistaa, että kunnan hallinto toimii tehokkaasti ja tukee koko kuntaa kuntastrategian toteuttamisessa. Toimimme siten, että päätöksenteko ja hallinto on avointa ja osallistavaa. Tehtävänä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Kunnan taloudenpidossa kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista, kuntalaisista ja yhteisistä varoista oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti. Varmistamme oikeiden työkalujen saatavuuden, jotta kuntaa voidaan johtaa ja kehittää taloudellisesti vastuullisella ja kestäväällä tavalla.

Hallinto- ja kehittämisosasto yhteensä 2019

Hallinto- ja kehittämisosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-2 936 988	500 929	-2 436 059
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-1 691 790	213 872	-1 477 918
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 245 198	287 057	-958 141

Hallinto- ja kehittämisosasto	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	466 489	500 929	-34 440	107,4
Toimintamenot	-2 998 592	-2 936 988	-61 604	97,9
Toimintakate	-2 532 103	-2 436 059	-96 044	96,2

YLEISHALLINTO JA ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Toiminta-ajatus

Tulosalueen toimijoiden tehtävä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Tulosalueen kuvaus

Tulosalueen yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen tulosyksiköt ovat vaalit, tilintarkastus, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnallisverotus, yhteistoimintaosuudet, seutukunta, ”elinkeinopalvelut, kehittäminen, markkinointi”, joukkoliikenne, palotoimi, eläinlääkintähuolto, viranomaistoiminta, maaseututoimi sekä yhdyskuntasuunnittelu.

KUNNAN STRATEGINEN JOHTAMINEN

Uusinta Tyrnävän kunnan kuntastrategiaa on käsitelty vuoden 2019 aikana ja hyväksytty 9.12.2019. Edellinen kuntastrategia hyväksyttiin joulukuussa 2014. Vuoden 2019 talousarvio ja taloussuunnitelma perustuvat vuonna 2014 hyväksytyyn kuntastrategiaan. Strategian mukaan Tyrnävä on itsenäinen, yhteistyötä tekevä kunta, jonka strategiset valinnat ovat

- hyvinvointia koulutuksella
- monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä
- vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito
- avoin ja kuuleva vuorovaikutus
- omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva ympäristö
- terveellinen ja turvallinen lähiruoka.

Huomion kiinnittäminen turvallisuuteen sisältyy talousarvioon ja suunnitelmiin kattavasti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Strategian päälinjauksia täydennetään hyvinvointikertomuksen pohjalta nostetuilla hallintokuntien talousarvioita ohjaavilla periaatteilla osallisuus, omavastuu ja osastorajat ylittävä toiminta palvelujen tuottamisessa.

Osallisuus

Edistetään kuntalaisten monipuolisia vaikuttamismahdollisuuksia.

Omavastuu

Mahdollistetaan kuntalaisten omavastuullinen toiminta mm. avustamalla yhteisöllisyyttä ylläpitäviä järjestöjä ja yhdistyksiä.

Osastorajat ylittävä toiminta palvelujen tuottamisessa

Osastojen välisellä yhteistyöllä ammattiryhmien kesken parannetaan kokonaistuottavuutta.

Toteutuminen

Kunnan uutta strategiaa työstettiin vuonna 2019 ja kuntalaisia osallistettiin työhön mm. erolaisin työpajoin ja kuntalaiskyselyin.

Hyvinvointikertomus käsitellään vuosittain. Pelastussuunnitelmaa käydään läpi edelleen eri yksiköissä.

Yhdistysten toiminta-avustukset on julistettu haettaviksi ja käsitelty keväällä.

Osastojen välinen yhteistyö on lisääntynyt. Esimiesinfoja järjestetään säännöllisesti. Palvelupiste Sentraali toimii edelleen osastojen yhteisenä palvelupisteenä ja tarjoaa toimistopalvelut osastoille. Sentraalin toiminta yhtenäistää asiakirjahallintoa ja kokouskäytäntöjä ja parantaa varahenkilöjärjestelmää.

Alueellinen yhteistyö palvelujen tuottamisessa

Palo- ja pelastustoimi: Oulu- Koillismaan pelastuslaitos hoitaa palo- ja pelastustoimen. Kustannukset kohdistetaan kuntiin asukaslukujen suhteessa.

Toteutuminen

Palo- ja pelastustoimen kustannukset toteutuivat vuonna 2019 talousarvion mukaisina. Menot olivat yhteensä 421 095,80 euroa (edellisenä vuonna 422 134,51 euroa).

Ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan seudullisesti. Viranomaistoiminnan laskutusperusteena on asukasluku 70 % ja kuntiin käytetty työaika seurantaan perustuen 30 %. Eläinlääkintähuollon kustannukset on suhteutettu eläinten määriin.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen toimintaa koskeva kuntien välinen sopimus kattaa vuodet 2017-2020. Eduskunnassa oli vuonna 2018 valmistelussa vuonna 2020 toteutettavaksi kaavailtu aluehallintouudistus, mikä olisi koskenut koko ympäristötoimen yksikköä ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon järjestämistä siirtyessä maakunnalle. Kyseisen uudistuksen valmistelu eduskunnassa lopetettiin maaliskuussa 2019. Edellä lueteltujen toimintojen järjestämistä vastuu säilyy edelleenkin kunnissa.

Kuntalain muutoksen vuoksi ympäristötoimen alaisuuteen toiminnan aloittamisesta saakka kuuluneen elintarvike- ja ympäristölaboratorion toimintamuoto on muutettu kunnalliseksi osakeyhtiöksi 1.3.2015 alkaen. Nykyisen yhteistoimintasopimuksen mukainen laboratorion kuntaosuus on yhtiöittämisen jälkeen sisällytynyt ympäristöterveydenhuoltoyksikön talousarvioon laboratoriolta hankittavana varautumispalveluna. Varautumispalvelut kilpailutetaan ja varautumispalvelu sisältyy uudessa sopimusluonnoksessa ympäristöterveydenhuollon kuntaosuuksiin.

Jätehuoltoviranomainen: Lakeuden kunnat ovat toteuttaneet oman hankkeen, jonka tarkoituksena on toteuttaa jätehuollon toiminta ja viranomaistoiminnot yhteistyössä (Liminka, Muhos, Utajärvi ja Tyrnävä). Kp. kunnat ovat tehneet sopimuksen Muhoksen, Limingan, Utajärven ja Tyrnävän yhteisestä jätelautakunnasta. Lautakunnan isäntäkuntana toimii Limingan kunta. Lautakunnassa on yhteensä kahdeksan varsinaista jäsentä, kaksi jokaisesta kunnasta. Halutesaan kunta voi nimetä yhden virkamiehen (asiantuntijajäsenen), jolla on oikeus olla mukana kokouksissa.

Toteutuminen

Tyrnävän kunta on nimennyt kaksi jäsentä lautakuntaan, joka on kokoontunut vuoden 2019 aikana neljä kertaa.

Joukkoliikenne

Vuoden 2013 alusta Oulun kaupungin joukkoliikennejaosto on toiminut Oulun seudun kuntien (Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun kaupunki ja Tyrnävä) joukkoliikenneviranomaisena. Joukkoliikenne ja lippukuljetusjärjestelmä ovat muuttuneet uuden joukkoliikennelain mukaiseksi liikenteeksi 1.7.2014 alkaen. Joukkoliikenneviranomainen on määrittänyt uudet palvelutasot, kilpailuttaa linja-autoliikenteen ja vastaa lippujärjestelmästä. Liikenteen kustannukset perustuvat palvelutasopäätökseen, kilpailutuksen onnistumiseen ja valtion tuen määrään.

Toteutuminen

Yhteistoimintasopimusta on vuoden 2016 lopulla tarkasteltu, samoin kustannustenjakoperusteita. Eteläisten kuntien kohteiden tarkastettu kustannustenjakoa astui voimaan vuoden 2017 alussa. Tarkastelu on koskenut liikennöintikustannusten jakoa, lippu- ja maksujärjestelmä-, informaatio-, henkilöstö- yms. kuluja. Kulut jaetaan tarkastelun mukaan asukaslukujen suhteessa. Pyrkimys laskentamallissa on selkeys ja ennakoitavuus ja se, että kustannusjako on enemmän aiheuttamisperiaatteiden mukainen. Kustannusjako on seuraava: Oulu 25 %, Kempele 40 %, Liminka 17 %, Tyrnävä 15 %, Lumijoki 3 %. Vuoden 2019-2020 aikana kustannusjakoperusteita tullaan tarkastelemaan uudelleen. Uuden tarkastelun lähtökohtana on muuttaa kustannusjakoperusteet sellaiseksi, joka kuvaa mahdollisimman hyvin todellista matkustusta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Tämä asia tullaan huomioimaan yhteistoimintasopimuksen muutoksena (Joukkoliikennejaosto 28.2.2018 § 6)

Joukkoliikenteen palvelutason lähtökohdan muodostavat alueen asukkaiden liikkumistarpeet ja tulevien liikkumistarpeiden ennakoiminen. Palvelutasomäärittelyn tarkoituksena on ilmaista, millaisia joukkoliikenteen palveluja alueella halutaan tarjota ja millaiseksi toimivaltainen viranomainen pyrkii kehittämään alueen joukkoliikennepalveluja.

Oulun seudun joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma vuosille 2018-2023 on hyväksytty vuonna 2018. Laki liikenteen palveluista (320/2017) tuli kokonaisuudessaan voimaan 1.7.2018 ja korvasi joukkoliikennelain. Palvelutason määrittely ei enää ole lakisääteistä, mutta se ei poista määrittelytyön tarvetta linjastosuunnittelun lähtökohtana.

Joukkoliikenteen kustannukset olivat vuonna 2019 160 859 euroa ja vuonna 2018 218 581 euroa.

Jäsenyydet

Tyrnävän kunta on jäsenenä seuraavissa: Suomen kuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Nelostie ry., Liminganlahden ystävät ry., Vesien suojeluyhdistys ry ja Nouseva rannikkoseutu ry.

Vaalit

Kunta on jaettu kolmeen äänestysalueeseen: Kirkonkylä, Murto ja Temmes. Äänestysaluejakoon ei ole tarvetta tehdä muutoksia. Ennakkoäänestys järjestetään yhdessä paikassa, Tyrnävän kunnanvirastossa.

Äänestysalue /Äänioikeutettujen määrä

	25.5.2014	9.4.2017	28.1.2018	14.4.2019	26.5.2019
Kirkonkylä	2858	2844	2943	2940	2937
Murto	926	942	948	958	963
Temmes	489	477	459	461	461
Yhteensä	4273	4263	4350	4359	4361

Toteutuminen

Eduskuntavaalien ennakkoäänestys toteutettiin kunnanvirastolla ja varsinaisena vaalipäivänä Temmes talolla, Murron koululla ja kunnanvirastolla. Äänestäneitä oli 72,2 prosenttia äänioikeutetuista. Äänestysprosentti oli Kirkonkylällä 71,3, Murrossa 75,2 ja Temmeksellä 71,8.

Europarlamenttivaalien ennakkoäänestys toteutettiin kunnanvirastolla ja varsinaisena vaalipäivänä Temmes talolla, Murron koululla ja kunnanvirastolla. Äänestäneitä oli 38,0 prosenttia äänioikeutetuista. Äänestysprosentti oli Kirkonkylällä 36,2, Murrossa 41,6 ja Temmeksellä 41,4.

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kohdennettua tilintarkastusta tai muuta asiantuntemusta varsinaisen tarkastuksen (12 tarkastuspäivää) lisäksi ostetaan eri alueille tarpeen mukaan.

Toteutuminen

Vuonna 2019 tarkastuslautakunta kokoontui kahdeksan kertaa. Lautakunta valmisteli arviointikertomuksen vuodelle 2018, käsitteli vuoden 2018 tilinpäätöksen ja kuuli vuoden aikana johtavat viranhaltijat. Lisäksi lautakunta suoritti tilintarkastuspalveluiden kilpailuttamisen.

Tarkastuslautakunta käsitteli ja julkaisi sidonnaisuusilmoitukset.

Elinkeinojen kehittäminen

Toiminta-ajatus

Kehittämispäällikkö ja elinvoimakoordinaattori vastaavat tehtäväkuviensa mukaisesti elinkeinojen kehittämisen toimenpiteiden käytännön toteutuksesta yhteistyössä muiden tulosalueiden sekä alueellisten sidosryhmien kanssa.

Tulosalueen kuvaus

Monipuolisen ja kehittyvän elinkeinoelämän tavoitteena on monipuoliset palvelut, yritysten määrän nostaminen ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen, työllisyyden parantaminen, ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan, elinvoiman lisääminen ja yrittäjäyhteistyö. Kuntapalvelut niin opetus- ja kulttuuritoimissa kuin sosiaali- ja terveydenhuollon aloilla tukevat elinkeinopoliittisten päämäärien toteutumista.

Päämäärä 2019

- Elinkeinoelämän tarpeet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa sekä toimitilojen ja tonttien saavutettavuudessa. Valmistelussa oleva Haurukylän asemakaavan laajennus vahvistaa kiertotalousajattelun toteutumista ja profiloi teollisuustoimintojen sijaintia.
- Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä yrittäjien sekä yrittäjäjärjestön kanssa (mm. yrittäjätapaamiset ja –tilaisuudet, yhteistyömuotojen kehittäminen) ja hyödyntää elinkeinoelämän kysymyksissä yrittäjähdistyksen osaamista ja verkostoja.
- Toimitaan aktiivisesti lähiruoan puolesta, lähiruoan tarjoaminen, lähiruoan pitäminen esillä eri foorumeissa, mm. yrittäjätapaamisissa yms.
- Markkinoidaan kuntaa aktiivisesti niin, että Tyrnävä on haluttu yritysten sijoittumiskohde.
- Markkinointia keskitetään tulosalueelle elinkeinopalvelut, kehittäminen, markkinointi: tonttimarkkinointi ja tapahtumien järjestämiset.
- Tehostetaan toimia työllisyyden edistämiseksi yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa.
- Osallistutaan erilaisiin hankkeisiin ja Nouseva rannikkoseutu ry:n rahoitukseen vuosina 2015-2020.

Oulun seudun uusyrityskeskus ry tuottaa sopimus pohjaisesti elinkeinopalvelut erityisesti uusille yrittäjille (0–2 vuotta toimineille) ja tarvittaessa myös jo pitempään toimineille yrityksille.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteuma
Monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä	<p>Monipuoliset palvelut</p> <p>Yritysten määrän nostaminen ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen.</p> <p>Työllisyyden parantaminen.</p> <p>Ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan.</p> <p>Elinvoiman lisääminen</p> <p>Yrittäjyhteistyö</p>	<p>Avataan palvelujärjestelmää ennakkoluulottomasti.</p> <p>Kumppanuus- ja yhteiskehittämismallit.</p> <p>Hankkeet osana kehitystyötä</p> <p>Yritystonttien kaavoitus</p> <p>Uudet, vahvuuksia tukevat avaukset: biotalous, hevostalous</p> <p>Kuntakuvan kirkastaminen ja elinvoiman lisääminen</p> <p>Markkinointi, näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen</p> <p>Aktiivinen yhteistyö (elinkeinoryhmä) Yhteistapahtumat</p>	<p>Palveluja ostetaan 30 %/tuotetaan itse 70 %.</p> <p>Hankkeiden määrä, vaikuttavuus, onnistuminen, saatu rahoitus</p> <p>Yritysten kunto ja määrä, perustetut yritykset</p> <p>Työpaikkojen määrä</p> <p>Rahavirrat</p> <p>Kuntakuva</p> <p>Yhteistyön sujuvuus ja vaikuttavuus</p> <p>Tapahtumien määrä ja laatu.</p>	<p>Tyrnävälle perustettiin uusia yrityksiä 27 (39 vuoden 2017 aikana)</p>

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kehittämispäällikkö ja elinvoimakoordinaattori ovat osallistuneet aktiivisesti yrittäjien kanssa tehtävään yhteistyöhön pyrkien sekä edistämään heidän toimintaedellytyksiä kunnassa että uusien yrittäjien kuntaan sitoutumista ja houkuttelemista. Tyrnävän osaamista -brändin toiminta on osa elinvoimakoordinaattorin toimenkuvaa. Brändiyrityksiin on

pidetty yhteyttä, minkä lisäksi on yhdessä osallistuttu Taiteiden yön Lähituotetorille, Tyrnävän joulutorille sekä Likis tapahtumaan Perunamarkkinoiden promoamiseksi. Haurukylän kiertotalouskylän kaavan valmistelussa pidettiin tiivistä yhteyttä alueen asukkaiden kanssa, valtuusto hyväksyi kaavan toukokuussa ja kunnanhallitus vastasi kaavaa koskeneeseen valitukseen elokuussa.

Vuoden 2019 aikana Tyrnävälle perustettiin 24 uutta yritystä, kun vastaava luku vuonna 2018 oli 27.

Vuonna 2019 Koko perheen tonttipäivä peruttiin vähäisen ennakkoilmoittautumisen vuoksi, mutta sen markkinointi sosiaalisessa mediassa tavoitti hyvin kohderyhmään kuuluvia kotitalouksia. Kunnan toimitiloja on vuokrattu yritystoimijoiden käyttöön ja pyritty kohtauttamaan myös yksityisen omistuksessa olevia tiloja niitä tarvitsevien yritysten kanssa. Yritystoimintaan soveltuvista vuokratiloista on puutetta. Vuoden lopussa toteutettiin yhteisöllisen työtilan koikeilu vanhan Paloaseman yläkerran tiloissa.

Yrittäjille on järjestetty aamukahvitilaisuuksia kaksi kertaa sekä koulutuksia eri teemoista, kuten ”Rahoitusilta” ja ”Rohkeasti yrittäjäksi”. Yhteydenpito yrittäjien kanssa on ollut aktiivista ja yrittäjiä on tiedotettu eri kanavissa tapahtumista, koulutuksista, rahoituksesta jne. Yrittäjäviesti-uutiskirje on lähetetty kaksi kertaa vuodessa, muita sähköpostijakeluita on toteutettu tarvittaessa.

Elinvoimatoimikunta on toiminut aktiivisesti ja käynyt laajaa keskustelua kunnan elinkeino- ja elinvoimapuolen kehittämisestä. Toimintaa on jännevoiteltu ylläpitämällä esille nousseista asioista seurantataulukkoa niiden toteutumiselle sekä laatimalla yritysystävällinen Tyrnävä toimintamallia käytännön työn toteuttamisen tueksi. Kehittämispäällikön koolle kutsumana on jatkettu joka hallinto-osastosta koostuvan viestintäryhmän toimintaa ja viestintäsuunnitelman toteuttamista.

Kehittämispäällikkö ja elinvoimakoordinaattori ovat olleet suunnittelemassa, järjestämässä ja valmistelemassa useita kunnassa järjestettäviä tapahtumia (Tonttipäivät, Kesänportti, Toritärskyt (4 kpl), Taiteiden yön Lähituotetori, Perunamarkkinat ja markkinoiden ennakkomarkkinointi Likis-tapahtumassa, Joulunavajaiset sekä Joulutori). Markkinointia ja tiedottamista on tehty aktiivisesti tapahtumien yhteydessä, sosiaalisessa mediassa, monipuolisella mainonnalla ja mainosmateriaalin suunnittelulla, lehdistötiedotteilla, juttujen syöttämisellä lehtiin jne. Vuoden 2019 aikana on järjestetty sosiaalisen median kanavilla #Tyrnävällä töissä -kampanja, jonka yhteydessä esiteltiin eri toimialojen työtä ja työntekijöitä kunnan monipuolisissa työtehtävissä. Joulukuussa Meijerikadulla toteutettiin yhteisöllinen joulukuusikalenteri.

Tyrnäväläisten yrittäjien näkyvyyttä on pyritty edesauttamaan monin tavoin. Vuoden aikana järjestettiin yhteistyössä yrittäjäyhdistyksen ja paikallisten yritysten kanssa kaksi Osta Tyrnävältä -kampanjaa, joilla haluttiin muistuttaa paikallisen ostovoiman merkityksestä yritysten ja palveluiden säilymiseen Tyrnävällä. Paikallisten yritysten kanssa yhteistyössä toteutettiin myös Osta Tyrnävältä Some-joulukalenteri Facebookissa.

Maaseutuelinkeinojen kehittäminen ja maaseutuviranomaistyö

Tyrnävän kunta on hallinnoinut vuoden 2013 alusta maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alueetta, jonka muodostavat Hailuodon, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen ja Tyrnävän kunnat.

Yhteistoiminta-alueella toimii n. 550 tilaa, joilla on viljelyalaa n. 40.500 ha.

Suomen maaseutuhallinnossa tapahtui vuoden 2019 alusta lukien muutos, kun Maaseutuvirastosta syntyi Ruokavirasto, johon liitettiin mm. Elintarvike- ja turvallisuusvirasto.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Asiantuntevan maaseutuhallinnon palvelujen tuottaminen	Tunnustettu maaseutuhallinnon alueellinen toimija. Sujuvat maaseutuviranomaisten palvelut yhteistoiminta-alueella	Yhteistoiminta-alueen palvelujen yhdenmuokaistaminen ja kehittäminen Koulutus	Viranomaispalvelujen laatumittarit: päätösten virheettömyys Palaute	Ei valituksia vuonna 2019 Pidetty kaksi koulutustilaisuutta. Ei negatiivista palautetta.

Siikalatvan ja Tyrnävän kuntien kesken on tehty v. 2017 sopimus maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueiden yhteistyöstä ja varallaolosta.

Vuoden 2019 alusta alkaen on tätä Siikalatvan ja Tyrnävän yhteistoiminta-alueiden sopimuksen mukaista toimintaa viety konkreetian tasolle. Yhteistoiminta-alueiden kesken on siirretty sitoumusten ja tukien takaisinperinnöstä tehtävien päätösten tekeminen toisen alueen viranhaltijoiden tehtäväksi. Tähän mennessä kokemukset näistä tehtävien vaihdoista ovat olleet positiivisia puolin ja toisin.

Tämän talven aikana on ollut tekemistä Limingan Isoniityn tilusjärjestelyn osalta, jossa maat vaihtoivat omistajaa 31.10.2018. Alueeseen kuuluu n. 1500 ha peltoa. Maaseututoimistossa on vaihtuvien peltolohkojen liittäminen uusille haltijoille teettänyt kohtuullisesti työtä, mutta näin toimien on helpotettu merkittävästi kevään tukihakua tilusjärjestelyssä mukana olevien tilojen osalta.

Eu:n uuden ohjelmakauden, CAP27 -ohjelma, valmisteluun liittyvä suunnitelutilaisuus oli 3.4.2019 Ely-keskuksessa, jossa kaikki maaseututoimen viranhaltijat olivat mukana. Tilaisuudessa käytiin läpi Pohjois-Pohjanmaan osalta tärkeitä tavoitteita tulevalle ohjelmakaudelle.

Maaseututoimi järjesti oman viljelijöille tarkoitetun tukikoulutuksen Tyrnävällä 3.5.2019 valtuustosalissa, jossa oli Ely-keskuksen valvontapäällikkö esittelemässä valvonnan tuloksia ja Mtk Pohjois-Suomen edustaja kertomassa Eu:n uuden ohjelmakauden, CAP27 -uudistuksen, neuvottelujen etenemisestä. Tyrnävän maaseututoimen osalta Eija Rautiainen ja Hanna Marttinen opastivat kevään tukiasioihin liittyvissä asioissa.

Läsnä oli n. 30 henkilöä.

Kesällä maaseututoimessa oli Amk-harjoittelija ajalla 10.6-9.8.2019.

Kesällä esiintyi hallaöitä jo elokuun alkupuolella, joka heikensi viljojen itävyyttä. Keskikesän kuivuus altisti erityisesti perunakasvustot hallavaurioille. Nurmista saatiin runsaat satoa ja yleisesti sadonkorjuussa ei ollut ongelmia. Petoeläinhavainnot ja vahingot lisääntyivät merkittävästi, erityisesti Limingassa ja Lumijoella sekä Muhoksella.

Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa v. 2017 tehdyn yhteistyösopimuksen pohjalta sovittiin maaseutuelinkeinoveranomaistehtävien tekemisestä ostopalveluna Siikalatvalle syyskuun alusta vuoden loppuun sijaisuusjärjestelyn vuoksi.

Vuoden lopulla on aloitettu Lumijoen Lapinkylän tilusjärjestelyn vaatimat järjestelyt, jossa maat vaihtoivat omistajaa 31.10.2019. Alueeseen kuuluu n. 2 400 ha peltoa.

Yhdyskuntasuunnittelu

Toiminta-ajatus

Kehittämisjohtaja, sittemmin kehittämisspäällikkö on suoraan kunnanjohtajan alainen. Kehittämisspäällikön ja ympäristösaston yhteistyö on kiinteää.

Tulosalueen kuvaus

Yhdyskuntasuunnittelu ylläpitää kunnan kaavoituksen ajantasaisuutta,

Päämäärä 2018

Maankäytön ja elinympäristön suunnittelu on laadukasta, tonttitarjonta on riittävää ja rakennettu ympäristö viihtyisää.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteuma
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Osallistetaan kuntalaiset mukaan suunnittelutyöhön Aktiivinen ja monipuolinen tiedottaminen ja tonttimarkkinointi Kuntanäkyvyyden lisääminen	Osallistuminen seudulliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen maankäytön suunnitteluun Vuorovaikutteinen suunnittelu Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen	Osallistumisen aktiivisuus, lausuntojen laatiminen Osallisyhteistyön aktiivisuus, järjestetyt tilaisuudet ja osallistumisen määrä Medianäkyvyys	Haurukylän kaavan yleisötilaisuuksia on järjestetty 1 kpl, Murron kaavan yleisötilaisuuksia 2 kpl, osallittuneita 20-50 henkilöä
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta	Talouden ja toteutumisen jatkuva seuranta	Osavuosiraportit	Toteutui
Omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva ympäristö	Houkuttelevat asuinalueet ja monipuolisten asumismuotojen ja tonttien riittävä tarjonta Omaleimainen kulttuuriympäristö- ja -maisema Laadukas, toimiva ja turvallinen ympäristö, vetovoimainen taajama- ja kuntakuva	Kulttuuriympäristön, asumisen, yrittämisen ja maatalouden tasapainoinen yhteensovittaminen Asemakaavojen laatiminen ja ajantasaistaminen Osayleiskaavojen tarpeellisuuden arvioiminen	Ympäristöä koskevien suunnitelmien valmistuminen ja toteutuminen Ympäristöä koskeviin hankkeisiin osallistuminen ja niiden ohjaaminen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot huomioiden Hyväksytyt asemakaavat Osayleiskaavatyö Kaavoituskatsaus	Haurukylä keväällä 2019 keväällä 2019
Monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä	Monipuolinen, elinkeinoelämää tukeva maankäytön suunnittelu ja tonttituotanto	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan elinkeinoelämän kehittymisen mahdollisuudet	Riittävästi tontteja elinkeinoelämän tarpeisiin Tehokas yhdyskuntarakenne	

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kaavoituskatsauksessa 2019 käytiin läpi ajankohtainen kaavoitustilanne. Haurukylän asemakaavan laajennus valmistui keväällä ja kaava hyväksyttiin toukokuussa 2019. Kunnanhallitus vastasi sitä koskeneeseen valitukseen Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle elokuussa 2019.

Asemakaavojen ajantasaisuutta on tarkasteltu. Vuoden aikana on valmisteltu suunnittelutarve ja poikkeamislupa-lausuntoja. Murron asemakaavan täydennys ja laajennus käynnistettiin keväällä 2019 ja kaavoitusta on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa. Kirkonkylän kehittämissuunnitelman laadinta käynnistettiin syksyllä 2019. Maankäyttösuunnitelman laadinta aloitettiin.

Kehittämispäällikkö on toiminut maakuntakaavoituksen neuvotteluryhmän, maakuntaudistuksen maankäytön ohjausryhmän ja seuturakennetiimin jäsenenä osallistuen tapaamisiin säännöllisesti. Neuvonta rakentamisen ja ympäristön asioissa on ollut aktiivista.

Kehittämispäällikkö on osallistunut aktiivisesti kuntaa ja maakuntaudistusta koskevien lausuntojen valmisteluun.

Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	Talousarvio €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot.%
Toimintatulot	192 690	872	-21 182	111,0
Toimintamenot	1 719 290	1 691 790	-27 500	98,4
Toimintakate	1 526 600	1 477 918	-48 682	96,8

TUKI- JA SÄHKÖISET PALVELUT

Toiminta-ajatus

Tuki- ja sähköiset palvelut järjestävät asiakaslähtöisesti kehittyneet hallinto-, laskenta- ja informaatioteknologiapalvelut omalle organisaatiolle ja asiakas- ja neuvontapalvelut ulkoisille asiakkaille.

Tulosalueen kuvaus

Tulosalueen tuki- ja sähköiset palvelut tulosityksiköt ovat toimisto-, talous- ja it –palvelut sekä henkilöstöhallinto.

Hallintopalvelut tuottavat asiakasohjautuvasti palvelut omalle organisaatiolle sekä ulkoisille asiakkaille. Palvelupiste Sentraali on asiakkaiden tarpeiden mukaan kehittyvä, palveluiden saatavuutta edistävä palvelukanava kuntalaisten ja hallinnon välillä.

Talouspalvelut tuottavat laskentatoimen ja palkkahallinnon palvelut. Tavoitteena on tuottaa palvelut siten, että tilinpäätöksen ja raportoinnin vaatima informaatio on käytettävissä nopeasti.

It-palvelut varmistavat kunnan käyttämien tietojärjestelmien häiriöttömän toiminnan. Eri toiminnoissa hyödynnetään seudullisella yhteistyöllä saavutettuja etuja. Tietohallinto vastaa siitä, että tietojärjestelmien kehittäminen, ylläpito ja käyttö toteutetaan taloudellisesti järkevällä tavalla. Tiedon hallittavuutta ja saatavuutta parannetaan tietojärjestelmiä kehittämällä. It-palvelut vastaavat myös puhelinliittymistä ja –laitteista, samoin kopiokoneista.

Kustannusten kohdentaminen: Palvelusihteerien palkat sekä toimistopalveluiden myynti kohdistetaan sisäisenä sitovana eränä ao. osastolle. Keskitetysti hoidetut muut kustannukset kohdistetaan käytön mukaan osastoille kustannuslaskennallisina erinä.

Päämäärä 2019

Tuki- ja sähköiset palvelut tuotetaan kehittyneillä menetelmillä kilpailukykyiseen hintaan. Sähköiset palvelut ovat helpokäyttöisiä ja asiakasystävällisiä.

It-tulosityksikön tavoitteena on avustaa osastoja sähköisten järjestelmien osalta julkisuuslain soveltamisessa ja henkilörekisterien käsittelyssä.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteutuminen
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset mahdollisuuksien mukaan	Asiantuntijapalveluiden osujen vähentyminen	Ei toteutunut
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Tasapainoinen käyttötalous	Tarkka taloudenpito	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	Tilinpäätös on ylijäämäinen
	Oikein kohdistetut palvelut	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi toimii aikataulujen mukaan	Raportointi valtuutetulle kolme kertaa vuodessa, talouden toteutuma kunnanhallitukselle lähes joka kuukausi.
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	Sähköisten järjestelmien kehittäminen		
	Vaihtoehtoisten toimintatapojen avoin etsintä	ICT-tukityökalun käyttöönotto	Palvelu- ja tukipyynnöt sähköisesti	toteutui, ICT osaston tukipyynnöt tehdään sähköisesti
	Säännölliset henkilöstöpalaverit	Säännölliset henkilöstöpalaverit	Palvelu- ja tukipyynnöt sähköisesti	toteutui, henkilöstöpalavereja pidettiin säännöllisesti
			Säännölliset henkilöstöpalaverit	

IT-palvelut

It-tulosyksikön tavoitteena on avustaa osastoja sähköisten järjestelmien osalta julkisuuslain soveltamisessa, henkilörekisterien käsittelyssä, jotta tavoitteeseen päästään IT-infran uudistamiseen ja kehittämiseen käytettiin resursseja.

Ohjelmistohankinnat/päivitykset

Pääperiaatteena on ohjelmistojen yhteensopivuus.

Selvitys (laatijoina: esimies, tietohallinto ja loppukäyttäjä)

- Tarve
- Laite- ym. vaatimukset

Varautuminen talousarviossa (osastokohtainen, esimies vastaa) Huomioitava myös ylläpito ja päivitykset ohjelmiston koko elinkaaren ajan.

Toimenpiteet 2019

- Sähköisten palveluiden kehittäminen: KAPA, lupapiste.fi, PTV jatkuu
- Palvelimien siirrot pilveen, 1-5 palvelinta vuonna 2019
- Tietotekninen tuki Eduskunta- ja EU-vaaleissa (mahdollisesti maakuntavaali myös)
- ICT-tukityökalun käyttöönotto
- Keskittyminen IT-infran ylläpitoon

Toteutuminen

- Sähköisten palveluiden kehittäminen jatkuu
- Palvelimien siirrot pilveen, kustannuksiltaan muodostuu kalliimmaksi, kuin omien palvelimien käyttäminen
- Eduskunta- ja europarlamenttivaalit, IT-tuki ja vaalitoimitsijana toimiminen
- ICT-tukityökalun käyttöönotto, projekti kesken
- Keskittyminen IT-infran ylläpitoon
- Terveyskeskuksen uuden palvelinjärjestelmän käyttöönotto jatkuu
- Koulujen ja päiväkotien verkkoinfrastruktuurin uudistaminen
- Vanhojen palvelimien alasajo ja palveluiden siirto uusille palvelimille
- Virus- ja haittaohjelmiston päivitys 12/2019
- Sertifikaattipalvelin käyttöönotto
- Julkisten sertifikaattien uudistaminen ja palvelun käyttöönotto
- Työasemien päivitys Windows 7 ->10
- Palomuurin sääntökannan uudelleen organisointi ja määrittely
- Ms Office 365 uusine palveluiden käyttöönotto, Teams ja koulutukset
- Turvatulostuspalvelimen käyttöönotto
- Varmistusjärjestelmien uudistaminen jatkuu

Henkilöstöhallinto

Toiminta-ajatus

Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa motivoituneesti tehokkaita palveluja.

Henkilöstöhallinnon tulosityksikön kuvaus

Tulosityksikkö sisältää yhteistoimintaryhmän (työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta ja työsuojelu) toiminnan ja työterveyshuollon. Oulun kaupunki ja Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiri ovat perustaneet kunnallisen työterveyshuollon osakeyhtiön Työterveys Virta Oy:n, joka tuottaa kunnalle työterveyshuoltopalvelut.

Työterveyshuoltoon hyväksytyyn toimintasuunnitelman mukaan kuuluvat seuraavat palvelut:

lakisääteinen (lk 1) ehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta

- Työkykyä ylläpitävä toiminta varhaisen tuen toimintamallia noudattaen
- Terveystarkastukset
- Työyhteisötyö ja
- Tapaturmien torjunta
- Ensiapuvalmiuksien ylläpito

sairaanhoito (lk 2) laajuus sopimusmallin Kunta A mukainen

- työterveyshoitajan, fysioterapeutin ja työterveyslääkärin vastaanottopalvelut painottuen sairauksien varhaiseen toteamiseen ja hoitoon sekä työkyvyn arviointiin
- sairastumiseen liittyvät tutkimukset suunnitelman mukaisessa laajuudessa.

Päämäärä 2019

Tyrnävän kunta on hyvä työnantaja sekä ketterä, joustava ja jatkuvasti uudistuva työpaikka. Henkilöstön ja työnantajan vuorovaikutus on avointa ja demokraattista. Henkilöstö on ammattitaitoista, työhönsä innostunutta ja voi hyvin. Henkilöstön määrä eri yksiköissä on hyvin suunniteltu ja oikein mitoitettu. Henkilöstön fyysinen ja psyykinen työkyky on hyvä.

Henkilöstön hyvinvointi on tärkeä asia niin työntekijän itsensä, työyhteisön, työnantajan kuin asiakkaiden eli kunta-laisten kannalta. Työhyvinvoinnin tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia ja sitä kautta työtyytyväisyyttä ja kykyä uudistua muuttuvassa ympäristössä. Sujuva työ, toimiva työympäristö, työn kuormittavuuden hallinta ja

työkykyisyyden ylläpitäminen ovat tekijöitä, joita tuetaan kunnassa. Hyvinvoiva henkilöstö pystyy vastamaan paremmin uusiin haasteisiin ja muutoksiin.

Itsensä johtaminen sekä työn ja muun elämän tasapaino luovat haastetta niin työntekijälle kuin työnantajalle, ja näiden työkalujen kehittäminen on ajankohtaista. Jokainen on osaltaan vastuussa siitä, että kehittää itseään työssä sekä antaa ja saa palautetta työstään esimieheltä tai työkaverilta.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteuma
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Ennakoiva reagointi työkykyasioissa	Kevan ja työterveys- huollon kanssa tehtävä yhteistyö Kehittämiskeskustelut	Säännölliset palaverit Kehittämiskeskustelut kaikkien kanssa.	Ovat toteutuneet Ei toteutunut
	Joustavat toimintakäytännöt Osastojen välinen yhteistyö	Erilaisten vaihtoehtojen kartoittaminen. Esimiespalaverit	Vaihtoehtomallin kokeilu Säännölliset esimiespalaverit	Ei toteutunut Toteutuivat kuukausittain
	Laadukas toiminta ja yhteistyökykyinen henkilöstö.	Lähijohtaminen työyksiköissä. Toimintamallien yhtenäistäminen.	Yksiköiden yhteisten palaverien lisäksi vi-rastopalaverit. Tilinpäätösinfo koko henkilöstölle	Yksiköt ovat pitäneet yhteisiä palavereja. Tilinpäätösinfo järjestettiin
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Sairauspoissaolojen hallinta	Sairauspoissaolojen väheneminen	Sairauspäivien väheneminen viidellä prosentilla.	ei toteutunut
	Työtapaturmien ehkäisy	Ensiapukoulutettujen määrä 5 % henkilöstöstä.	Työtapaturmien väheneminen viidellä prosentilla. Vähintään 20 työntekijää saanut ensiapukoulutuksen.	Toteutui Toteutui

Tuki - ja sähköiset palvelut	Talousarvio €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot.%
Toimintatulot	273 799	287 057	-13 258	104,8
Toimintamenot	-1 279 302	-1 245 198	-34 104	95,3
Toimintakate	-1 005 503	-958 141	-47 362	95,3

Hallinto- ja kehittämisosaston hankkeet

Osastolla ei aloitettu hankkeita vuonna 2019.

4.5 Sosiaali- ja terveysosasto

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveyspalvelut turvaavat kuntalaisille tarvittavat peruspalvelut ja mahdollistavat hyvinvointia elämänkaaren kaikissa vaiheissa.

Tulosalueen kuvaus

Sosiaali- ja terveysosasto vastaa sosiaalipalveluista, iäkkäiden palveluista, vammaispalveluista, perusterveydenhuollosta ja erikoissairaanhoidosta.

Päämäärä 2019

Päämääränä on sosiaali- ja terveyspalvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus matalalla kynnyksellä kuntalaisille laatumukuloista mummoille ja vaareille. Palveluissa keskeistä on huomioida kaikissa ikäryhmissä asiakkaan omat voimavarat ja tukea niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Palvelujen tuottamisessa keskeistä on yhdessä tekeminen osastojen kesken, mutta myös muiden hallintokuntien välillä. Lisäksi yhteistyötä tehdään seudun muiden kuntien, yritysten ja yhdistysten kanssa. Palvelut järjestetään toimintasuunnitelman ja talousarvion puitteissa.

	Menot €	Tulot €	Netto €
Hallinto	-137 576		-137 576
Sosiaalipalvelut	-2 072 695	194 868	-1 877 827
Iäkkäiden palvelut	-3 537 525	405 952	-3 131 572
Vammaispalvelut	-3 054 007	21 206	-3 032 800
Terveyspalvelut	-12 330 192	492 036	-11 838 155
Sosiaali- ja terveysosasto	-21 131 996	1 114 064	-20 017 932

Sosiaali- ja terveysosaston hallinto	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Toimintatulot						
Toimintamenot	-126 695		-126 695	-137 576	10 881	108,6
Toimintakate	-126 695		-126 695	-137 576	10 881	108,6

Sosiaali- ja terveyspalvelut osallistuivat aktiivisesti viralliseen maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun siihen saakka, kunnes valmistelu kansallisestikin päättyi. Yhteistyötä jatkettiin maakunnallisen sote-ryhmän johdolla.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä ja Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista velvoittavat julkisen sosiaalihuollon toimintayksiköt tallentamaan asiakasasiakirjat valtakunnallisesti keskitettyyn sosiaalihuollon arkistoon. Tätä valmistelua jatkettiin vuoden 2019 aikana.

Vuoden 2019 aikana keskeistä oli valvonta, jota toteutettiin sekä kunnan toimesta että yhteistyössä Aluehallintoviraston kanssa. Sosiaali- ja terveysosaston suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvat iäkkäiden, kehitysvammaisten, mielenterveys- ja päihdepalveluiden, lastensuojelun, sosiaalihuollon palveluiden, vammaispalveluiden ja terveyspalveluiden yksityisten palveluntuottajien valvonta.

Kustannusten kasvun hillitsemiseksi Tyrnävän kunnassa toteutettiin säästötoimenpiteitä vuoden 2019 aikana. Sosiaali- ja terveyspalveluissa toimenpiteet koskivat ostopalveluja, omaa palvelutoimintaa sekä henkilöstöä. Terveyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden lomautukset toteutettiin vuoden 2019 loppuun mennessä, iäkkäiden palveluiden osalta lomautukset jatkuvat vuoden 2020 puolelle.

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja vastaa yhdessä sosiaali- ja terveysjohtajan sekä kunnan hyvinvoinnin edistämisen työryhmän kanssa Tyrnävän laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisten hyvinvointikatsausten laatimisesta. Tyrnävä

allekirjoitti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen vuosille 2019-2025, sopimuksessa sopimusosapuolet ilmaisevat halunsa edistää ja kehittää pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia. Hyvinvointityö on kuvattu sivistys- ja hyvinvointiosaston toimintakertomuksessa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden kehittämistä vietiin eteenpäin sosiaali- ja terveystalouden ja sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteistyönä. Verkostomaisesti toteutettava perhekeskeinen toimintamalli eteni asteittain yhdessä toteutettavana toimintana sosiaali- ja terveystalouden, sivistys- ja hyvinvointipalveluiden ja järjestöjen kanssa. Lasten ja perheiden palveluiden kehittämistä ohjaa LAPE-työryhmä. Tyrnävän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma päivitetään v. 2020 aikana.

Hankkeet

Vertaistervarit- hanke

Tyrnävän kunta päätti v. 2019 sitoutua Vertaistervarit hankkeeseen vuosina 2020-2022 aiesopimuksella. Hanke on Psoriasisliitto-Psoriasisförbundet ry:n hallinnoima ja se edellyttää kunnan omaa rahoitusta. Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa vertaistuki henkilöille, joilla on tuen tarve elintapamuutoksen tekemiseen tai ylläpitämiseen.

Vuokra-asukkaiden talousneuvonta- hanke

Vuokra-asukkaiden talousneuvonta- hankkeen tavoitteena ovat vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen, vuokra-asunnoissa asuvien talouden hallinnan ongelmista kärsivien asukkaiden vuokravelkojen sekä häätöjen vähentäminen, asunnottomien auttaminen, luotto- ja vakuutuskelpoisuuden palauttaminen sekä kannustaminen muuttamaan pysyvämmiin talouden- ja elämänhallintaa. ARA teki hankkeen osalta myönteisen päätöksen 14.10.2019.

SOSIAALI- JA VAMMAISPALVELUT

Toiminta-ajatus

Sosiaalihuollon peruspalveluilla tuetaan kuntalaisten hyvinvointia moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen. Perusarvoina ovat asiakaslähtöisyys, inhimillisyys, luotettavuus ja oikeudenmukaisuus. Palvelutarpeen arvioinnilla arvioidaan yksilöllisesti, millä palveluilla asiakkaan tarpeisiin pystytään parhaiten vastaamaan. Peruspalvelujen avulla tuetaan asiakkaan ja perheen hyvinvointia, edistetään suoriutumista elämän vaiheissa, ylläpidetään toimintakykyä, turvallisuutta jo ennen kuin tuen tarve edellyttää erityispalveluja. Työ on ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä yhdessä asiakkaan verkostojen kanssa sekä palvelujen myöntämistä tarpeen mukaisesti.

Tulosalueen kuvaus

Sosiaalipalvelujen keskeiset sisältöalueet ovat lapsiperheiden peruspalvelut, lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, päihdetyö, työllisyyspalvelut sekä täydentävä ja ehkäisevä toimeentuloturva. Vammaispalvelut sisältävät vammaispalvelulain perusteella kuntalaisille järjestettävät palvelut sekä kehitysvammaispalvelut. Lisäksi järjestetään pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain perusteella asumis- ym. palveluita mielenterveyskuntoutujille.

Päämäärä 2019

Tavoitteena on sosiaali- ja vammaispalvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus matalalla kynnyksellä kuntalaisille. Palveluissa keskeistä on huomioida asiakkaan omat voimavarat ja tukea niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tavoitetaso/mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulu- tuella	Ammattitaitoinen osaava henkilöstö	Työntekijöiden koulu- tus sekä työn kuormit- tavuuden hallinta	Ajantasainen työnteki- jäkohtainen koulutus- suunnitelma ja toteu- tunut koulutus/tt	Toteutui 3-4 koulutus- päivää/ työntekijä/vuosi
	Kuntalaisten hyvä, terve ja itsenäinen elämä	Selkeät ja yhdessä so- vitut toimintamallit Asiakaslähtöiset asia- kas-/kuntoutus-/ akti- vointisuunnitelmat	Tehdyt suunnitelmat Työntekijä/ asiakkuu- det	Toteutui Asiakkuudet jaettiin vastuualueittain
Avoin ja kuuleva vuo- rovaikutus	Perheiden hyvinvoin- nin ja vanhemmuu- den tukeminen	Vuorovaikutus- ym. ongelmien varhainen tunnistaminen	Vertaisryhmä- toiminta	
	Yhteistoiminnan ke- hittäminen ja mahdol- listaminen	Toimintaresurssien te- hostaminen yhteis- työllä	Yhteistyökumppanien määrä	Yhteistyö terveystal- velujen kanssa tiivistyi/neuvola- ja mielenterveyspal- velut
	Hyvinvoiva henkilöstö Laadukas johtaminen	Kunta koetaan hyvänä ja vastuullisena työn- antajana, joka kohte- lee työntekijöitä yh- denvertaisesti. Kunnan toiminta ja päätöksenteko on hal- linnassa, tavoitteet saavutetaan ja vastuu työntekijöistä ote- taan.	Tulos- ja kehityskes- kustelut, työhyvin- vointi- ja tyytyväisyys- kartoitukset Suunnitelma, organi- sointi, arviointi	Toteutui osittain
Vastuullinen ja pitkä- jänteinen talouden- pito	Toimivat palvelupro- sessit Asiakastyön laadullis- uus Tavoitteiden, toimin- nan ja talouden tasa- paino	Palveluprosessien kriittinen tarkastelu ja toiminnan kehittämi- nen Työn näkyväksi teke- minen Palvelut oikea-aikai- sia, kustannustehok- kaita ja riittäviä käy- tettävissä olevin re- sursssein	Toimintasuunnitelmat, kehittämispäivät Työ dokumentoidaan riittävästi ja laaduk- kaasti Asiakasmäärien, sijoit- usten, hoitopäivien ja kustannusten seu- ranta	Toteutui Toteutui Toteutui

Toimeentulotuen osalta perustoimeentulotuen päätöksistä vastasi vuonna 2019 KELA. Tyrnävän kunnassa oli 82 toimeentulotukea saaneita kotitalouksia, joista täydentävää toimeentulotukea sai 103 kotitaloutta ja ehkäisevää toimeentulotukea 20 kotitaloutta.

Lastensuojeluilmoituksia vastaanotettiin vuoden 2019 aikana 201 ja sosiaalihuoltolain mukaisia yhteydenottopyyntöjä 32. Sijoitettuja lapsia 9 ja huostaanotettuja 7. Lastensuojelun avohuolto jatkui monipuolisena. Jälkihuollon piirissä oli 7 nuorta. Sijoitetuille lapsille on tehty asiakassuunnitelmat. Sijoitettujen lasten vanhemmille tehtävät

asiakassuunnitelmat tehdään kevään 2020 aikana. Lastensuojelun asiakasmäärä 31.12.2019 oli 51. Sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkaita 31.12.2019 oli 108.

Lastenvalvoja vahvisti 73 elatusapusopimusta ja 42 sopimusta lapsen huollosta, tapaamisoikeudesta ja asumisesta vuonna 2019. Isyyden selvityksiä tehtiin 19, pääosin neuvolassa tehdyllä isyyden tunnustamisella.

Sosiaalityö on ollut suunnitelmallista ja asiakkaille on tehty asiakassuunnitelmia ja kehitysvammaisille asiakkaille erityishuolto-ohjelmat erityishuollon johtoryhmässä. Vuoden 2019 lopussa kriteerien mukaisesti omaishoidontuki oli myönnetty 35 asiakkaalle.

Sosiaalityöntekijöiden vastuualueita selkiytettiin siten, että lastensuojelu, vammaispalvelut, lastenvalvonta ja aikuis-sosiaalityö keskitettiin pääsääntöisesti yhdelle työntekijälle. Sosiaalihuoltolain mukaisista asiakkuuksista vastasivat kaikki sosiaalityöntekijät. Perhetyö ja kotipalvelu järjestettiin omana palveluna. Tukihenkilöiden ja tukiperheiden tarve lisääntyi, ja jonotusajat saattoivat osin pidentyä. Sosiaaliohjaajat toimivat myös tukihenkilöinä tarvittaessa. Neuvolasta tulleet perhetyön pyynnöt lisääntyivät. Kotipalvelussa oli vuonna 2019 palkkatuella perhetyöntekijä, joka koettiin tärkeänä lisäresurssina perheille. Yhteistyö terveyspalveluihin, erityisesti mielenterveys- ja neuvolapalveluihin tiivistyi.

Vuonna 2019 kilpailutettiin mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut. Tyrnävän kunta osallistui Oulun kaupungin toteuttamaan Pohjois-Pohjanmaan kuntien vammaisten henkilöiden palveluasumisen ja lyhytaikashoidon yhteiskilpailutukseen.

Tyrnävän paja siirtyi vuoden 2019 alusta sivistys- ja hyvinvointiosaston alaisuuteen.

Työllisyystoiminta

Kesätyöpaikkojen haku toteutettiin sähköisellä hakulomakkeella. Tiedottaminen kesätyöllistämisestä toteutettiin yhteistyössä opinto-ohjaajien, etsivän nuorisotyöntekijän ja 4H:n kanssa. Kuntaan kesätyösetelillä (280€/henkilö) työllistettyjä oli 68 henkilöä, joista 47 oli 9. luokkalaisia ja 21 toisen asteen opiskelijoita. Kesätyösetelillä kunnan ulkopuolelle työllistyi 37 henkilöä, yrityksiin työllistyi 25, kotitalouksiin 10 ja yhdistykseen 2 henkilöä. Kesärytistystä (erä.1) hakeneiden nuorten määrä oli 22 henkilöä. Kesärytistysten 2. erää haki 15 henkilöä.

Kunta on työllistänyt palkkatuella 46 henkilöä, joista: sivistys- ja hyvinvointiosastolle työllistyi 18 henkilöä, sosiaali- ja terveysosastolle 7 henkilöä, ympäristö- ja tekniselle osastolle 16 henkilöä ja hallinto- ja kehittämisosastolle 5 henkilöä. Palkkatukitöistä suoraan avoimille työmarkkinoille työllistyi neljä henkilöä.

Työkokeilussa oli kuusi henkilöä. Kuntalisää haki yksi yhdistys (Tyrnävän kotiseutu- ja museoyhdistys) ja myönteinen kuntalisäpäätös tehtiin yhdestä Tyrnäväläisestä työnhakijasta.

Työnhaunvalmennuksiin osallistui vuonna 2019 12 työnhakijaa. Henkilökohtaiseen uravalmennukseen (työnhakuasiakirjat, piilotyöpaikat, some työnhaussa jne.) osallistui noin 20 työnhakijaa. TYP-tapaamisia yhdessä Te-palveluiden virkailijan ja sosiaalityöntekijän kanssa toteutui 1krt/kk, joissa asiakastapaamisia n. 60 tapaamista/vuosi.

Työttömyyden kehitys noudattaa Tyrnävän kunnassa valtakunnallista linjaa ja on keskiarvojen sisäpuolella. Työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2019 oli 193 096 euroa.

Sosiaalipalvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeinen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Toimintatulot	162 860		162 860	194 868	-32 008	119,7
Toimintamenot	-1 870 474	-250 000	-2 120 474	-2 072 696	-47 778	97,7
Toimintakate	-1 707 614	-250 000	-1 957 614	-1 877 827	-79 787	95,9

Vammaispalvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeinen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Toimintatulot	22 400		22400	21 207	1 193	94,7
Toimintamenot	-2 498 635	-460 000	-2 958 635	-3 054 007	105 372	103,2
Toimintakate	-2 476 235	-460 000	-2 936 235	-3 032 800	106 565	103,3

IÄKKÄIDEN PALVELUT

Toiminta-ajatus

lääkkäiden palveluissa tavoitteena on tukea ikääntyvien ihmisten itsenäistä selviytymistä ja kotona asumista, antaa mahdollisuus aktiiviseen toimintaan sekä ylläpitää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tavoitteena myös sosiaalisesti taloudellisesti kestävä iäkkäiden palvelujen järjestelmä.

Tulosalueen kuvaus

lääkkäiden palveluihin kuuluvat kotihoidon (kotipalvelu/kotisairaanhoido) palvelut, ikäihmisten päivätoiminta omaishoido/ omaishoidontuki, tehostettu palveluasuminen, seniorineuvolatoiminta, tukipalvelut (asiointiliikenne, kuljetuspalvelut, asiointiapu, ateriapalvelut, pyykkipalvelut, sauna- ja peruspalvelut sekä turvapuhelinpalvelut), sotainvalidien ja veteraanien palvelut ja erityisryhmien palvelut.

Päämäärä 2019

lääkkäiden palveluiden päämääränä on turvata kuntalaisille mahdollisimman toimintakykyinen ikääntyminen.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tavoitetaso/mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulu- tuksella	Vanhustyön arvojen (ikäihmisten arvosta- minen, itsemäärää- misoikeus, oikeuden- mukaisuus, turvalli- suus, osallisuus, yksi- löllisyys) toteutumi- nen Vanhuspalvelulain to- teutuminen			
	Laadukas asiakaspal- velu	Toimintakyvyn tuke- minen	RAI (HC, LTC, Screener)	Toteutui osittain
		Asiakkaiden osallisu- uden ja valintojen tuke- minen	Yksilöllinen hoito- /palvelu-/ kuntoutussuunni- telma jokaisella asi- kaalla	Toteutui
	Ikäystävällinen palve- lurakenne yhdistää asumisen ja palvelut	Toimintakyvyn heik- kenemistä enna- koivien riskitekijöiden tunnistaminen (kaatu- miset, tapaturmat, liikkumisen ongelmat, ravitsemustila) Kaatumisen riskimit- tarin käyttöönotto (FRAT)	HaiPro Kaatumisen riskimit- tari (FRAT) Apuvälineet	188+ 46 ilmoitusta Toteutui osittain Toteutui
	Matala kynnys ja asi- oinnin helppous	Mielekäs toimintaky- kyä tukeva toiminta, ohjaus ja neuvonta	Huoli-ilmoitus: luo- daan huoli- ilmoitus järjestelmä	Toteutui osittain
			Päivätoimintaan osal- listuvien määrä/kk Seniorineuvolakäyn- nit/kk	21 päivätoiminta-asia- kasta/kk Toiminta 2 pvnä/ vko

	Omaishoidon tuki osana iäkkäiden palvelujärjestelmää	Omaishoidon tukeminen: terveystarkastuksen, omaishoidettavien päivätoiminta, omaishoidon vapaat	Omaishoitajien määrä/kk	19 omaishoitajaa/ kk
	Ammattitaitoinen ja riittävä henkilöstö	Työhyvinvoinnin parantaminen ja kuormittavuuden hallinta	Henkilöstön joustava käyttö palvelutarpeen mukaisesti (Kotola/ kotihoito)	Toteutui
	Lautakunta antaa strategisen ohjauksen toiminnalle	Merkittävien asioiden esittely valmisteluvaiheessa Talousarvion tavoitteiden toteutuminen	Joustava päätöksenteko Ajantasainen ja tarkoituksen mukainen kokouskäytäntö	Toteutui
	Yksikön esimies toimii operatiivisella tasolla kunnan ja iäkkäiden palveluiden strategian toteuttamiseksi	Työryhmätyöskentely/ yhdessä kehittäminen: minimimiehituksen määrittely, hiljainen raportointi		Toteutui
	Paikallinen ja alueellinen yhteistyö	Yhteistyö maakuntauudistukseen tähdäten		Toteutui
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Osavuosisiraportit	Toteutui

lääkkäiden palveluiden kehittämistyöryhmän kokouksissa sekä työpaikkakokouksissa iäkkäiden palveluiden toimintamalleja on yhdessä henkilöstön kanssa päivitetty ja tarkasteltu asiakasnäkökulmasta. Päivätoiminnan kehittäminen iäkkäiden kotona asuvien henkilöiden tarpeita vastaavaksi aloitettiin v. 2019. Iäkkäiden palveluiden henkilöstölle järjestettiin kinestetikkakoulutusta v. 2019, kinestetikkakoulutus jatkuu v. 2020. Vanhusneuvosto kokoontui säännöllisesti vuoden 2019 aikana (3 omaa kokousta sekä 2 yhteistä kokousta vammaisneuvoston kanssa). Vanhusneuvoston jäsenet saivat yhteydenottoja iäkkäiltä kuntalaisilta, yhteydenotot käsiteltiin kokouksissa ja vanhusneuvoston kannanottoja/lausuntoja välitettiin eteenpäin organisaatiossa. Vanhusten viikon juhlatilaisuus järjestettiin yhteistyössä seurakunnan ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Kotihoidon ja Kotolan henkilöstö yhdistettiin toiminnallisesti syksyllä 2018. Kotolan tehostetun palveluasumisen yksikössä mitoitukseksi vahvistettiin 0,57 (12 hoitajaa/ 21 asukasta).

lääkkäiden palveluiden henkilöstömäärä v. 2019 oli 37 henkilöä (29 vakituista).

lääkkäiden palvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Toimintatulot	387 100		387 100	405 952,	-18 852	104,9
Toimintamenot	-3 330 815	-270 000	-3 600 815	-3 537 525	-63 290	98,2
Toimintakate	-2 943 715	-270 000	-3 213 715	-3 131 573	-82 142	97,4

TERVEYSPALVELUT

Toiminta-ajatus

Terveyspalvelut turvaavat kuntalaisille tarvittavat peruspalvelut ja mahdollistavat hyvinvointia elämänkaaren kaikissa vaiheissa.

Tulosalueen kuvaus

Terveyspalvelujen tulosalueeseen kuuluvat perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido.

Perusterveydenhuollon alueella toiminta koostuu terveystakeskusten palveluista eli vastaanottotoiminnasta, neuvola-toiminnasta, mielenterveystoimesta, kuntoutuksesta ja suun terveydenhuollon toiminnasta. Lisäksi perusterveydenhuollon käyttöön hankitaan laboratorio- ja kuvantamispalveluita ja potilaiden tarvitsema terveystakeskussairaala-asiain hoito. Terveystakeskuksella toimii oma välinehuollon yksikkö.

Erikoissairaanhoidon palvelut hankitaan pääsääntöisesti Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä.

Potilaalla on oikeus valita hoitopaikkansa niin perusterveydenhuollon kuin erityissairaanhoidonkin osalta. Kotikunta on vastuussa hoidon kustannuksista. Terveystakeskukset vastaa Tyrnäväläisten muualla annetun hoidon aiheuttamista kustannuksista ja tarjoaa tarvittaessa hoitoa muun kuntalaisille.

Päämäärä 2019

Terveyspalvelujen tehtävä on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista tuottamalla kuntalaisten tarvitsema terveydenhuolto ja sairaanhoito.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulu- tuksella	Riittävät ja tasapuoliset palvelut perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa	Perusterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi, resurssien oikea kohdentaminen ja tehokas käyttö	Hoitotakuun toteutumisen seuranta	Hoitotakuu toteutui. Erikoissairaanhoido: 31.12.2019 >3kk hoidon tarpeen arviota odottaneita 6 henkilöä, >6kk hoitoa odottaneita 4 henkilöä
	Ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen kaikissa ikäryhmissä	Neuvolan ja kouluterveydenhuollon tarkastukset.	Terveyden kartoitus, riskitekijöihin puuttuminen ja terveisiin elintapoihin ohjaus	Tarkastukset toteutettiin ikäluokat kattaen. Neuvola palveluiden lomakkeita päivitettiin ja laadittiin sähköiseen muotoon v. 2019
			Oikein kohdennettu ja oikea-aikainen, matalan kynnyksen apu tukea tarvitseville perheille	Sosiaalityöntekijän/lastenvalvojan työpiste neuvola- palveluiden lähellä, yhteistyö jouhevaa (LAPE-keskus toimintaa)
			Monipuolinen ryhmätoiminta matalalla kynnyksellä yksilöohjauksen tukena	Neurologinen kuntoutusryhmä käynnistyi syksy 2019, Voitasryhmää ei tarjottu vuonna 2019
		Sairauksien seulonta väestössä	Seulonnot toteutuvat asetuksen mukaisina	Seulontoihin kutsuttiin asetuksen mukaiset ikäluokat
		Työttömien terveys- tarkastukset	Tarkastukset toteutuvat ja johtavat tarvittaessa	

			toimenpiteisiin, kunnan sisäinen yhteistyö	
		Seniorineuvolan toiminta	Ikäihmiset saavat ohjausta ja neuvontaa oikea-aikaisesti	Seniorineuvola ma Temmeksellä, pe TK:ssa.
Ennaltaehkäisevä suun terveydenhuolto			Tarkastustoiminta ja tarvittaessa toimenpiteisiin ohjaaminen toteutuu suunnitellusti	Toteutui
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Paikallinen ja alueellinen yhteistyö.	Osallistuminen poikkialueelliseen palveluiden kehittämiseen ja yhteistyö muiden hallinnonalojen kanssa	Yhteistyöllä muodostetaan uusia toimivia toimintamalleja ja kehitetään entistä toimintaa tukemaan kuntalaisten hyvinvointia	LaPe / perhekeskustyö jatkui
			Uudet mallit omakustaan tehokkaasti omaan toimintaan soveltaen.	Neuvolatoiminnan jalkauttaminen Temmes v 2019 / Murto v 2020 Tutustumiskäyntejä tehtiin vastaanotto-työn, fysioterapian, mielenterveystyön osalta lähikuntiin Mm. fysioterapian ajanvarausmallin uudistuksen suunnittelu v 2019 ja käyttöönotto v 2020
		Alueellinen yhteistyö maakuntaudistukseen tähdäten Selkeät, yhdessä sovitut toimintamallit	Huomioidaan kuntalaisten etuja mm. palvelujen saantia suunniteltaessa	
		Toimipaikkakoulutusten järjestäminen	3-5 koko terveyskeskuksen toimipaikkakoulutuspäivää/ vuosi	Toteutui 1 toimipaikkakoulutus, kevät 2019
			Täydennys-koulutusta 3- 10 koulutuspäivää/ työntekijä/vuosi	Toteutui osin
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Tarkoituksenmukainen erikoissairaanhoidon käyttö	Hoidon oikea porrastus ja hoidon ja lähetien toteutuminen kiireettömän hoidon perusteiden mukaisesti	Hoitopäivien ja hoitokäyntien määrä Kustannukset/asukas	Kustannukset kasvoivat 0,2% (22€/asukas) vuoteen 2018 nähden. Kysynnän kasvu 3,8% (87 kpl)

Terveyskeskuksen henkilöstöressurssissa ei tapahtunut muutoksia vuoden aikana.

Kustannusten osalta perusterveydenhuollon toiminta toteutui pääosin budjetoidun mukaisesti. Ylityksiä tapahtui perusterveydenhuollon osalta vastaanottotoiminnassa (pääosin hoitotarvikelijakelun hoitotarvikemenojen ylitys), toimintaterapiapalveluissa, röntgenpalvelujen hankinnassa, sairaankuljetuksessa (ennakoimaton potilassiirtokuljetusten kustannusten nousu) ja perusterveydenhuollon laitoshoidon (terveyskeskussairaala) palvelujen hankinnassa. Merkittävin toimintamenojen ylitys budjetoidusta johtuu erikoissairaanhoidon kustannuksista, jossa ylitys oli 491 697€.

Erikoissairaanhoidon kustannukset kasvoivat 0,2% (22€/asukas) vuoteen 2018 verrattuna. Erikoissairaanhoidon kysyntä kasvoi 3,8% (87 kpl enemmän terveyskeskuksen, muun sairaalan, työterveyshuollon, yksityissektorin läheteellä tai ilman lähetettä alkaneita hoitajaksoja tai sähköisiä konsultaativastauksia).

Hoitotakuu terveyskeskuksen toiminnassa toteutui vuoden 2019 aikana, vaikka loka-joulukuun lomautusten aika asetti erityisiä haasteita toiminnan järjestelyille. Hoitotakuu erikoissairaanhoidossa toteutui pääosin. 31.12.2019 hoidon tarpeen arviota oli odottanut yli 3kk ajan 6 Tyrnäväläistä ja hoitoa oli odottanut yli 6kk ajan 4 Tyrnäväläistä.

Ennaltaehkäisevän työn osalta neuvolatoiminnassa on jatkettu perhekeskusmallin mukaisen toiminnan suunnittelua. Lisäksi vuoden 2019 aikana selvitettiin kuntalaisaloitteen perusteella neuvolatoiminnan käynnistämistä Temmeksen kylällä ja Murrossa. Temmekselle avattiin lastenneuvolan terveydenhoitajan vastaanotto joka toinen viikko 4.9.2019 alkaen. Vuoden 2019 päättyessä Murron neuvolatoiminnan suunnitelma odottaa tilaratkaisujen järjestymistä.

Kuntoutuksen ryhmätoimintaan käynnistyi neurologisten kuntoutujien ryhmä. Aiemmin toimineet ryhmät jatkoivat myös vuoden 2019 aikana, mutta Voitas-ryhmää ei voitu toteuttaa.

Mielenterveyspalvelujen jonotilanne säilyi hoitotakuun täyttävänä koko vuoden 2019 ajan.

Terveyskeskuksen sisäilman laatua seurattiin vuoden 2019 aikana yhteistyössä kiinteistöpalvelujen, työsuojelun ja työterveyshuollon kanssa aiemmin tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten seuraamiseksi. Muutamia huoneisiin asennettiin siirrettäviä ilmanpuhdistimia. Työterveyshuoltoon tai työsuojelun tietoon ei tullut uusia sisäilmailmoituksia syksyn 2019 aikana.

Terveyskeskuksen IT-järjestelmien osalta uuden palvelimen hankinta toteutettiin vuoden 2019 aikana. Uusi palvelin mahdollistaa lakimääräisten Kanta-toiminnallisuuksien tilaamisen ja käyttöön ottamisen. Palvelimen käyttöönottoprojekti käynnistyi vuoden 2019 lopulla.

Terveyspalvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteuma €	Poikkeama €	Tot. %
Toimintatulot	476 300		476 300	492 037	-15 737	103,3
Toimintamenot	-11 698 796	-475 000	-12 173 796	-12 330 193	156 397	101,3
Toimintakate	-11 222 496	-475 000	-11 697 496	-11 838 156	140 660	101,2

4.6 Sivistys- ja hyvinvointiosasto

Toiminta-ajatus

Sivistys- ja hyvinvointiosasto antaa hyvät lähtökohdat yksilön kasvuun ja itsensä kehittämiseen sekä valmiudet menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä. Palveluilla luodaan edellytyksiä kuntalaisten henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille tarjoamalla laadukkaita opetus-, varhaiskasvatus- ja vapaa-ajanpalveluita.

Tulosalueen kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointiosaston tulosalueeseen kuuluvat hallinto, opetus-, varhaiskasvatus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.

Päämäärä 2019

Sivistys- ja hyvinvointiosaston toiminnassa on pyritty vastaamaan kiristyvään kuntatalouteen tarjoamalla monipuolisia ja laadukkaita palveluja, mutta tehostamalla toimintaa ja toimintatapoja. Koko osaston yhteiset teemat hyvinvointi, kansainvälisyys ja Liikkuva- ja Lukevakunta -ohjelmat ovat toteutuneet hyvin ja jatkuvat vuonna 2020. Kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä on edistetty erilaisten kyselyiden, yhteisten tapahtumien ja työpajojen kautta osaston eri yksiköissä sekä yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvointityössä on koottu vuosittainen hyvinvointikatsaus, perhekeskuksen rakentaminen ja perheiden palvelujen yhdistäminen ovat edistyneet kunnan Lape-työryhmässä (lapsi- ja perhepalvelut) yhteistyössä sosiaali- ja terveysosaston kanssa.

Sivistys- ja hyvinvointiosaston keskeisiä kehittämiskohteita ovat olleet hyvinvoinnin edistäminen ja hyvinvointityön tiedolla johtaminen, koko osaston viestinnän kehittäminen, osaston rakenteiden selkeyttäminen, kansainvälisyys ja talouden tasapainottamisen toimenpiteiden käynnistäminen.

Sivistys- ja hyvinvointiosasto yhteensä 2019

	Menot €	Tulot €	Netto €
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	-15 099 829	998 833	-14 100 996
Hallinto	-184 250	26 866	-157 384
Opetuspalvelut	-9 844 138	371 764	-9 472 375
Varhaiskasvatuspalvelut	-4 289 187	427 174	-3 862 013
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-782 254	173 029	-609 225

Sivistys- ja hyvinvointiosasto	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	973 408	998 833	-25 425	102,6
Toimintamenot	-15 960 080	-15 099 829	-860 251	94,6
Toimintakate	-14 986 672	-14 100 996	-885 676	94,1

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIOSASTON HALLINTO

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulu- tuksella	Hyvinvointityö Kuntalaisten ja henki- löstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistä- minen	Laadukas koulutus Hyvinvointityö ja ta- pahtumat Hyvinvointikatsaus Täydennyskoulutus Osallisuuden edistä- minen	Tapahtumien ja työ- pajojen määrä Osallistujamäärä Arviointi ja saatu pa- laute	85 kpl 5-200 osallistujaa / ta- pahtuma Hyte-ryhmän kokouk- sissa koottu saadut palautteet
Avoin ja kuuleva vuo- rovaikutus	Muutosten ennakointi ja strategisten tavoit- teiden saavuttaminen Kuntalaisten osalli- suuden vahvistami- nen Aktiivinen vuorovaiku- tus kotien ja koulu- jen/ päiväkotien vä- lillä	Kyselyt, tapahtumat, yhteiskunnallisen kes- kustelun mahdollista- minen Yhteistyötä eri yksi- köiden välillä Viestintätyökalujen aktiivinen käyttämi- nen Koulutus ja uusien viestintätyökalujen käyttäminen Vuosikello	Kehityskeskustelut Palautteiden määrä Tiedotteiden määrä Osaston yhteiset pala- verit ja työpajat	pidetty 5 kpl 4 kpl 6 kpl
Vastuullinen ja pitkä- jänteinen talouden- pito	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitel- man mukaista	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpi- teet Osavuosisiraportit	Rehtorikokoukset Tulospalaverit 2 kpl	kuukausittain kuukausittain 2 kpl

Hyvinvointityö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tehtävä. Se on tietoista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Käytännössä kyse on tehtävistä, joiden tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä tehtäviä toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla. Edistämällä hyvinvointia ja osallisuutta parannetaan kuntalaisten elämänlaatua, lisätään työllisyyttä, työkykyä ja tuottavuutta ja hillitään sosiaalisten ongelmien ja eriarvoisuuden kasvua (THL). Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti Tyrnävän kunnan toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys ja laaja hyvinvointinäkökulma.

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja vastaa yhdessä sosiaali- ja terveysjohtajan sekä kunnan hyvinvoinnin edistämisen työryhmän kanssa Tyrnävän laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisten hyvinvointikatsausten laatimisesta. Terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen, joka on tiivis kuvaus johdopäättöksineen kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta, väestön terveydestä ja hyvinvoinnista, väestöryhmittäisistä hyvinvointi- ja terveyseroista, terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista, palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin, ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä tavoitteista ja toimenpiteistä. Tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan ja painopisteitä valitaan vuosittain.

Laaja hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen, strategiatyön, talouden ja toiminnan suunnittelun, arvioinnin sekä raportoinnin työväline. Hyvinvointikertomus täydentää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevia

näkökulmia strategian, toiminnan ja talouden suunnittelussa. Hyvinvointikertomuksen avulla määritetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet, kehittämiskohteet, haasteet, vahvuudet, tavoitteet, toimenpiteet, resurssit ja arviointimittarit. Hyvinvointikatsaus laaditaan vuosittain ja siinä arvioidaan edellisen vuoden hyvinvointityön tuloksia ja kuvataan tulevan vuoden keskeiset hyvinvointia edistävät toimenpiteet.

Tyrnävän kunnan hyvinvointikatsaus 2019 hyväksyttiin valtuustossa 11.11.2019.

Vuonna 2019 kunnan HYTE-ryhmä kokoontui 4 kertaa, hyvinvointiin liittyviä tapahtumia järjestettiin 15 kpl. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-ajantapahtumia oli noin 70 kpl:ta. Urheiluseurojen tarjoamia liikuntatapahtumia ja kursseja oli noin 140 kpl:ta.

Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä vuonna 2019 olivat mm.

- Liikunnalliset tapahtumat kunnan muiden tapahtumien kuten Perunamarkkinoiden, Kesän portin yhteydessä.
- Vertaisohjaajakoulutus: vertaisohjaajiksi koulutettiin 8 henkilöä, joista 5 toimii aktiivisesti yhdistystoiminnassa. Loput koulutetut olivat kunnan henkilöstöä.
- Digituki-pilotti- hankkeeseen osallistuminen: tavoitteena on kehittää kuntalaisten digitukea Pohjois-Pohjanmaan kunnissa. Digituki opastaa kuntalaisia muun muassa verkkoasioinnissa ja älylaitteiden käytössä. Pohjois-Pohjanmaa on yksi viidestä kansallisesta pilotointialueesta, jossa toimeenpannaan valtionvarainministeriön digituen mallin mukaista toimintaa.
- Juurilla-hankkeen tapahtumat: Tavoite on ollut osallistaa kuntalaisia keskusteluun omasta hyvinvoinnista ja elinvoimasta.
- Yhdistysyhteistyö: Tyrnävällä on useita yhdistyksiä, järjestöjä ja urheiluseuroja, jotka edistävät osallisuutta ja tarjoavat kuntalaisille monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, elämyksiä ja itsensä kehittämisen mahdollisuuksia. Järjestöjen vahvuus on vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen tarjoamisen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yhteisöjen hyvinvoinnin lisääminen.
- Työttömien työnhakijoiden työllistymisen ja koulutukseen hakeutumisen edistäminen: Tukemalla erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Tiivis yhteistyö etsivä nuorisotyöntekijän kanssa nuorien työllisyyden edistämiseksi huomioiden nuoren yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämisen tarpeet.

Tyrnävä allekirjoitti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen vuosille 2019-2025, sopimuksessa sopimusosapuolet ilmaisevat halunsa edistää ja kehittää pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia.

Lukeva kunta -ohjelma

Lukeva kunta -ohjelma on valittu yhdeksi Tyrnävän kunnan hyvinvointityön käytännön toimenpiteeksi ja samalla sivistys- ja hyvinvointiosaston vuoden 2019 yhteiseksi teemaksi. Lukeva kunta -ohjelmalla vastattiin opetusministeri Sanni Grahn-Laasosen asettaman Lukutaitofoorumin suuntaviivojen pohjalta käynnistyvään Lukuliikkeeseen, jossa haastetaan kaikki mukaan edistämään lukemista ja lukutaitoa.

Lukeva kunta -ohjelman tavoitteena Tyrnävällä on edistää ja innostaa kaikenikäisten lukuharrastusta ja lukutaitoa, pääpaino on lapsissa ja nuorissa, mutta myös muut ikäryhmät huomioidaan. Lukeva kunta -ohjelman tiimoilta kokoonnuttiin kirjastossa kolme kertaa erilaisilla poikkihallinnollisilla kokoonpanoilla. Kokouksissa käytiin läpi jo olemassa olevia toimia lukemisen edistämiseen sekä suunniteltiin tulevaa toimintaa ja mahdollisia hankkeita Lukeva kunta -ohjelmaan liittyen.

Tyrnävän kirjasto on hakenut rahoitusta seuraaviin lukemisesta edistäviin hankkeisiin: "Toimintamallit kuntoon!", "Myönteinen kosketus kuntatyöntekijöiden asiakastyössä" sekä "Kirjailijavierailuille lukuinto lakeuden lapsille ja nuorille" yhdessä Kempeleen, Limingan ja Lumijoen kirjastojen kanssa.

Opetuspalveluissa lukemista on edistetty erilaisten tapahtumien, kampanjoiden ja oppisisältöjen kautta. Yläkoulussa on valmisteltu lukupainotteista äidinkielen valinnaista kurssia, jota tarjotaan syksystä 2020 alkaen. Koulukirjastojen aineistoja on lisätty ja kouluissa on osallistuttu esim. Suomen kulttuurirahaston Lukuklaani-hankkeeseen, jossa tarjottiin kouluille kirjapaketteja ja on järjestetty lukupäiviä. Kuulammen koululla on järjestetty syyslomalla lukukilpailu, jossa eniten kirjoja lukenut oppilas, luokka ja perhe palkittiin rahapalkinnoilla ja äidinkielen luokkien väliseen

varastoon remontoitiin ja sisutettiin lukutila. Äidinkielenopettaja luki kirjaa päivänavauksissa ja ilmaisutaitoryhmä kävi lukemassa satuja Kuumestarin päiväkodissa. Koulujen yhteydessä järjestettävässä aamu- ja iltapäivätoiminnassa on toteutettu lukuvaari ja –mummo toimintamallia. Alakouluissa on pyritty lisäämään kirjastossa käyntejä, osallistuttu kirjaston henkilöstön tarjoamaan lukuvinkkaukseen ja kannustettu perheitä lukemaan.

Varhaiskasvatuksessa panostettiin monin tavoin siihen, että lapset ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti kiinnostuvat satujen kuuntelemisesta, kirjaimista ja lukemaan oppimisesta. Sanoilla leikkely, riittäminen ja muut kielellisen tietoisuuden lisäämisen keinot olivat käytössä varhaiskasvatuksen arjessa jatkuvasti. Kirjat ovat olleet aina lasten saatavilla ja satujen lukeminen sekä kuunteleminen mahdollistettiin päivittäin. Kirkonkylällä ja Temmeksellä päiväkotiryhmät vierailivat säännöllisesti kirjastossa. Myös perheille järjestettiin lukemiseen liittyviä tapahtumia.

Liikkuva kunta -ohjelma

Tyrnävän kunnan hyvinvointityössä on liikkumisen edistäminen ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen ovat keskeisiä tavoitteita. Liikkuva kunta -ohjelma tukee kunnan eri osastoja edistämään liikuntaa arjessa.

Opetuspalveluissa liikuntaa on pyritty lisäämään erityisesti välitunneilla ja koulupäivän jälkeen esim. kerhoissa. Kouluissa on pelattu sisällä ja monitoimiareenalla erilaisia pelejä. Päivittäin ruokavälitunneilla on tarjottu mahdollisuus osallistua välituntiliikuntaan koulujen saleissa.

Yläkoululla on ollut mahdollista osallistua maanantaisin välituntiliikunnassa vaihtuviin kilpailuihin (leuanveto, maaliin laukomiskisa jne.). Oppilaskunnan hallitus ja tukioppilaat järjestävät välituntisin erilaisia kisoja/turnauksia. Syksyllä oli perinteinen liikuntapäivä, jossa oppilaat joko kilpailevat yleisurheilulajeissa tai osallistuvat kävelylenkille. Lisäksi yläkoulun opettajille järjestettiin Oppimista liikkumalla -koulutus. Tämän jälkeen osallistui eri aineryhmistä yhteensä neljä opettajaa koko päivän kestäväan Oppimista liikkumalla -koulutukseen. Näistä koulutuksista saatiin uusia ideoita oppituntin liikunnallistamiseen. Monilla oppitunneilla tulee huomaamatta liikettä: tavaroiden hakemista, siivoamista, töiden tekemistä seisten. Opettajat pyrkivät saamaan oppitunneilla myös erillisiä pieniä liikunnallisia hetkiä. Tunneilla pidetään esim. taukojumppia, rasteryöntelyä eri puolilla koulua ja pieniä viestejä tehtävien ratkomisessa. Lisäksi henkilöstölle on tarjolla tyky-liikuntaa, mm. sähkö ja ohjattuja jumppia.

Liikkuminen on osa lasten päivittäistä varhaiskasvatusta. Lapsille mahdollistettiin liikkuminen sekä sisällä että ulkona. Kaikissa päiväkodeissa ei ole käytössä liikuntasalia, joten sisäliikuntaa suunniteltiin myös pieneen tilaan sopivaksi. Lasten kanssa ulkoiltiin päivittäin (2-3 h/päivä) ja hyödynnettiin oman piha-alueen lisäksi lähiympäristöä sekä lähiympäristön erilaisia liikuntapaikkoja. Lapsille tarjottiin mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan eri ympäristöissä; pihalla, leikkipuistoissa ja metsässä. Lisäksi osa perheille suunnatuista tapahtumista olivat liikuntapainotteisia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa liikuntatoimen kautta on mahdollistettu kunnassa toimivien järjestöjen liikuntapaikkojen käyttäminen, tehty yhteistyötä sosiaali- ja terveysosaston kanssa elintapaneuvonnassa ja edistetty nuorten liikumista ja aktiivista vapaa-ajan harrastustoimintaa.

Kuntalaisten liikunnallisen elämäntavan toteutumista on edistetty liikuntapaikkojen ylläpidolla, kunnan yleisten alueiden hiekoituksella ja kunnan julkisella hiekoituskampanjalla, jossa kuntalaisten oli mahdollista hakea hiekkaa omille pihoilleen jokaisessa kunnan taajamassa.

Hallinto	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	29 000	26 866	2 134	92,6
Toimintamenot	-176 511	-184 250	-7 739	104,4
Toimintakate	-147 511	-157 384	9 873	106,7

OPETUSPALVELUT

Toiminta-ajatus

Opetuspalvelujen tehtävänä on toteuttaa kasvatusta ja opetuspalveluja, jotka tukevat elinikäistä oppimista, hyvinvointia ja valmiutta menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä.

Tulosalueen kuvaus

Opetuspalvelut sisältävät perusopetuksen, esiopetuksen, erityisopetuksen ja koululaisten iltapäivä- ja aamupäivätoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut ja taiteen perusopetuslain mukaisen käsityön opetuksen. Tyrnävän koulut ovat Kuulammen koulu (7-9 lk), Murron koulu (0-6 lk), Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulu (0-6 lk) ja Temmeksen koulu (1-6 lk).

Päämäärä 2019

Palvelujen tarjonta on monipuolista, laadukasta ja kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia edistävää. Yhteistyö seudun, lähikuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on keskeisessä roolissa opetuspalvelujen toteuttamisessa ja kehittämistyössä.

Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia tuetaan täydennyskoulutuksella, avoimella vuorovaikutuksella ja yhteisesti laadituilla toimintaohjeilla ja mahdollisuudella vaikuttaa oman työn suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) ja digitalisaation edistäminen opetuspalvelujen yksiköissä on yhteisen TVT-ryhmän tehtävänä kunnan TVT-strategian mukaisesti. Jokaisessa yksikössä on omat tavoitteet riittävän laitekannan saavuttamiseksi, mikä huomioidaan vuosittain budjettisuunnittelussa. Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) ryhmä on edistänyt koulujen digitalisaatiota ja osaamisen jakamista henkilöstön keskuudessa.

Oppilashuollon kokonaisuutta koordinoidaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysosaston kanssa poikkihallinnollisessa oppilashuoltoryhmässä.

Tyrnävän koulut ovat olivat vuonna 2019 mukana Yrittäjäkylä-toiminnassa ja vuosiluokilla 7-9 ovat yrittäjäluokat jatkuineet.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulutuksella	Paras mahdollinen oppimispaikka vähenevät resurssit huomioiden	Oppilasryhmien ja työjärjestyksen suunnittelu Opetussuunnitelman toteuttaminen	Palaute: huoltajat, oppilaat, henkilökunta Ryhmä/luokkakoko	Luokkakoot: Alakoulut ka: KM/ RR 22opp. MU 19,6 opp. TE 22,3 opp. Yläkoulu: KL 21,05 opp.
	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen	Yhteinen osaamisen kehittäminen Tiimien toiminnan tukeminen ja kehittäminen Ohjaajaresurssin käytön suunnittelu	Toiminnan arviointi Vuosisuunnitelman arviointi Ylituntien määrä Sijaiskulut Palaute	Lukuvuosisuunnitelmat 2018-19 arvioitu lukuvuoden lopussa.
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Pedagogisen keskustelun kehittäminen Henkilökunnan välinen keskustelu	Tiimien työskentelyn tukeminen Säännölliset johtoryhmät	Kehityskeskustelut: tiimit / henkilökohtaiset	Henkilökunnan kehityskeskustelut toteutui 135 kpl Toteutui

	Oppijoiden osallisuuden lisääminen Kodin ja koulun välisen keskustelun kehittäminen	Viestinnän avoimuus (esim. muistiot)	Oppilaiden kehityskeskustelut Kyselyt: oppilaat Kiva- koulu Lapset puheeksi keskustelu	Kouluterveyskyselyyn vastasivat 4. ja 5.luokkalaiset Kiva-käsittelyjä 5 14 kpl
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta suhteuteen käytettävissä oleviin resursseihin Yksiköiden yhteistyön lisääminen	Talouden toteuman seuranta kuukausittain rehtoripalaverissa Yhteishankinnat	Toteumat kuukausittain Johdon työpöytä -sovellus Osavuosisiraportit	Toteutui Johdon työpöytä käytössä 2 kpl

Tyrnävällä kunnan päivitetyn opetussuunnitelman mukaan englannin kielen opetus alkoi syksyllä 2019 kaikilla 1. vuosiluokalla.

Syksyllä 2019 toteutuneet henkilöstön viiden päivän lomautukset vaikuttivat osaltaan koulujen käytännön toimintaan erityisesti syysloman jälkeisenä aikana. Lomautuksen aikaiset järjestelyt näkyivät varsinkin erityisopetuksen järjestämisessä ja mm. taito- ja taideaineitten opetuksessa. Tyrnävän kouluissa on edistetty oppilaiden osallisuutta tarjoamalla oppilaille mahdollisuus osallistua koulun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Kuulammen koululla on oppilaiden edustus ollut mukana koulun yhteisöllisen oppilashuollon kokoontumisessa, jossa teemana oli oppilaiden hyvinvointi ja osallisuus. Oppilaiden toiveesta oppilaskunta on järjestänyt välituntiaktiiviteetteja, teemaviikkoja sekä tapahtumia. Koulujen lukuvuosisuunnitelmien arviointia on tehty koulujen tiimeissä ja johtoryhmissä.

Kirkkomännikön koululla (Kirkkomännikkö ja Rantarousti) on vuoden 2019 aikana työstetty koulun yhteisiä arvoja. Koulun arvopohjan työstäminen on sisältänyt myös koulun järjestyssääntöjen päivityksen. Työskentelyssä ovat olleet mukana sekä oppilaat, huoltajat että koko koulun henkilökunta. Koulun yhteisiksi arvoiksi nousivat oppimisen ilo, kunniointu, rehellisyys ja ystävällisyys. Koulun arvot tukevat kunnan yhteistä hyvinvoinnin tavoitetta.

Koululla otettiin syksyllä 2019 käyttöön rehtorin ja kahden apulaisjohtajan organisaatiomalli kahden vuoden määräajaksi. Tavoitteena on vahvistaa ja kehittää koulun tiimiorganisaatiota.

Murron koululla on keskitytty perusopetuksen työmuotojen kehittämiseen esimerkiksi lisäämällä luokkien tiimien yhteistyötä. Tämä on mahdollistanut ryhmien jakamisen ja sekoittamisen, jolloin oppilaat ovat olleet eri koulukavereiden kanssa oppimistilanteissa kuin normaalisti. Koululla on vielä tehokkaammin hyödynnetty lähiympäristöä. Osaksi oppimista on otettu luontoon siirtyminen oppitunneilla. Koululla on myös ohjattu erityisesti suunnittelemaan ja arvioimaan omia työskentelytapojaan uuden opetussuunnitelman mukaisesti.

Kansainvälisyyden edistäminen toteutui, kun Kuulammen koulu sai kaksivuotisen hankerahoituksen Erasmus+ Yleisivistävälle koulutukselle KA1 -toimintaan teemalla "osallisuus ja demokratia". Hankkeen puitteissa kolme opettajaa kävi espanjalaisessa koulussa Job shadowing -jaksolla syyslukukauden aikana. Koululla on käynyt kansainvälisiä vieraita Erasmus kouluissa -ohjelman kautta, minkä lisäksi Suomen lähetysseuran työssä Tansaniassa ollut Mikko Pyhtilä vieraili Kuulammen koululla kertomassa työstään 9.luokkalaisille ja 8.luokan kansainvälisyyden ryhmälle. Koulun entisiä oppilaita kävi kertomassa 9.luokkalaisille kokemuksistaan vaihto-oppilaana Saksassa ja Meksikossa. Kansainvälisyyden valinnaisaineryhmillä on ollut kirjeenvaihtokavereita ympäri Eurooppaa sekä eTwinning- projekteja, joissa oppilaat tekevät viikoittain yhteistyötä eri Euroopan maissa asuvien nuorten kanssa. Lisäksi kansainvälisyysryhmät osallistuivat Euroopan kielten päivän postikorttiprojektiin syyskuussa 2019.

Tyrnävän koulujen esi- ja perusopetuksen oppilasmäärän kehitys lukuvuosittain. Lukuvuodet syksystä 2020 lähtien on ennuste. (Vrt. v. 2006 oppilasmäärä 1100)

Lukuvuosi	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Oppilasmäärä	1410	1437	1464	1473	1475	1444
muutos % edelliseen	1,0	1,9	1,9	0,6	0,2	-2,2

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Kasvun ja oppimisen tuen tarkoituksena on järjestää esi- ja perusopetuksen oppilaille riittävä yleinen, tehostettu ja erityinen tuki osana esi- ja perusopetusta. Tukea voidaan antaa erilaisina opetusjärjestelyinä kuten osa-aikaisena erityisopetuksena luokkatilanteessa tai joustavissa ryhmissä. Tarvittaessa järjestetään erityinen tuki oppilaskohtaisen suunnitelman mukaisesti. Oppilaat sijoittuvat mahdollisuuksien mukaan lähikouluunsa perusopetusryhmiin. Koulunkäynninohjaajien resurssia jaetaan luokkiin oppilaiden tuen tarpeen perusteella. Laajaa tukea tarvitseville oppilaille on kolme erityisluokkaa kirkonkylän kouluilla.

Kuulammen koulun erityisopetus suunniteltiin toteutettavaksi uudella tavalla syksystä 2019 lähtien. Luokkatason erityisopettajuudesta luovuttiin. Erityisopetuksesta huolehtii kaksi laaja-alaista erityisopettajaa, joista toisella erityisen tuen oppilaat ja toisella yleisen ja tehostetun tuen oppilaat. Lisäksi Kuulammelle perustettiin uusi erityisopetuksen pienryhmä oppilaille, joilla ongelmat ovat koulun käyntiin, sosioemotionaalisiin haasteisiin, käyttäytymiseen, mielen-terveyteen tai päihteiden käyttöön liittyviä.

Syksyn 2019 tilastoinnissa koulujen 1474 esi- ja perusopetuksen oppilaasta 124 sai tehostettua tukea (8,4 %). Erityisen tuen piirissä oli yhteensä 60 oppilasta (4,1 %), joista 29 oppilaalla oli pidennetty oppivelvollisuus.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämiseen kuuluu usein moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon sekä kuntouttavien ja/tai hoitavien tahojen kanssa.

Hankkeet

Kielen opetuksen kehittäminen 2018-2019

Kunta on saanut valtion erityisavustusta kielenopetuksen kehittämiseen lukuvuodelle 2018-19. Toisen vuosiluokan (Temmes myös 1.lk) oppilaat ovat aloittaneet syyslukukaudella 2018 englannin opiskelun tunti/viikko, opetus on jatkunut vuonna 2019. Varhennetun kielenopetuksen tavoitteet Tyrnävällä ovat:

- Herättää oppilaan kiinnostus vieraita kieliä kohtaan
- Edistää oppilaan vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja
- Rohkaista oppilasta käyttämään vähäistäkin kielitaitoa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Tukea oppilaan myönteisen minäkuvan muodostumista ja edistää oppilaan oppimisvalmiuksien ja taitojen kehittymistä.

Tutor-opettajien toiminta

Kunta on saanut valtion erityisavustusta tutoropettajien toimintaan ja koulutukseen vuosille 2018-2021.

Tutoropettajatoiminta on osa valtakunnallista kehittämistoimintaa, jolla tuetaan pedagogiikan uudistumista ja opetuksen digitalisaatiota, työyhteisöjen osaamisen ja yhteisopettajuuden kehittymistä sekä koulujen toimintakulttuurin kehittämistä. Tutor-opettaja hankkeella on mahdollistettu opettajien vertaistuen, osaamisen jakamisen ja ammatillisen kasvun tukemista

Vuoden 2019 aikana on neljälle tutoropettajalle kullekin varattu kaksi tuntia viikossa tutortoimintaan eli muiden opettajien tukemiseen toimintakulttuurin ja tietotekniikan pedagogisen käytön kehittämisessä. Kunnan opetustoimen tieto- ja viestintätekniikan strategian käyttöönotossa varhaiskasvatuksessa ja kouluilla tutortoiminnalla on ollut keskeinen merkitys.

Lisäksi Tyrnävä on mukana alueellisessa Lakeuden tutorit -hankkeessa, joka tukee kuntien tutortoimintaa. Hanketta koordinoi Oulun kaupunki.

Verkot kuntoon -hanke

Verkot kuntoon hankkeessa kunta on saanut valtion erityisavustuksen tuella varustettua kaikki esi- ja perusopetuksen toimipaikat langattomilla verkoilla. Hankkeen kautta on parannettu koulujen tieto- ja viestintätekniikan edellyttämien verkkojen laatua ja laitteistoa. Tällä on suuri merkitys digitaalisen oppimisen kehittämisessä esi- ja perusopetuksessa.

Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet

Kunta on saanut valtion erityisavustusta useina vuosina tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään avustajien palkkaamiseen ja opetusryhmien joustavaan muodostamiseen. Avustuksia on käytetty vuoden 2019 aikana Kuulammen ja Temmeksen kouluilla ohjaajien ja resurssiopettajien palkkaukseen sekä ryhmien jakamiseen.

Tuetaan yhdessä -hanke

Kirkkomännikön koululla on ollut mahdollisuus osallistua ns. pop up -kouluna kuuden yliopiston koordinoimaan Tuetaan yhdessä -hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kehittää yhteisopettajuutta, vahvuusperusteista pedagogiikkaa, vuorovaikutusta ja erityisopettajan pedagogista konsultaatiota ja se toteutetaan vuosina 2017-2020. Hankkeessa opettajat ovat päässeet mukaan positiivisen pedagogiikan koulutuksiin ja opettajien tiimityöskentelyä tukeviin työpa-joihin.

August Sahlsten -lukio

August Sahlsten -lukion toiminta Tyrnävällä käynnistyi elokuussa 2018. August Sahlsten -lukiossa oli vuoden 2019 syksyllä 52 opiskelijaa; 1.8.2019 uusia lukiolaisia aloitti 23.

Opetuksen järjestämisestä vastaa Oulun Lyseo. Tyrnävän kunnan vastuulla ovat tilat, opiskelijahuollon käytännön järjestelyt sekä liikunnan opetus ja erityisopettajan palvelut. Esimerkiksi musiikin tunteja ja kemian opetukseen kuuluvia laborointitöitä on järjestetty Kuulammen koululla.

Opiskelijahuollossa lukio noudattaa Oulun Lyseon ja Oulun kaupungin linjauksia ja suunnitelmia, mutta niiden toteutus on ollut Tyrnävän opiskelijahuollon henkilöstön vastuulla. Lisäksi seurakunnan nuorisotyöntekijä on järjestänyt opiskelijoille aamukahvit kerran viikossa.

August Sahlsten -lukio on valtakunnallisesti ainoa, joka tarjoaa IB-opintoja IB-lukion ulkopuolella. Lisäksi AS-lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa biotalouden ammattikorkeakouluopintoja osana kurssisuunnitelmaa. Lukiolla on yhteistyötä myös Siemenperunakeskuksen kanssa.

Oulun kaupungin Oulu oivaltaa -sivistysohjelmassa, jossa määritellään koulutuksen suuntaviivat vuosiksi 2019-2026, Tyrnävän monimuotolukion toimintamalli on nostettu digitaalisten oppimisympäristöjen ja pedagogiikan kehittämismalliksi.

Tammikuussa 2019 opiskelijat vierailivat Tyrnävän Siemenperunakeskuksessa osana biologian kurssia. Keväällä 2019 turva-alan opiskelijaharjoittelijat järjestivät AS-lukiossa turvallisuuskävelyn ja laativat koululle pelastussuunnitelman. Lisäksi opiskelijat esittelivät AS-lukion toimintaa Kuulammen koulun yhteishakuillassa. Keväällä AS-lukion toimintaan kävi tutustumassa useita vierailijoita, mm. Oulun lukioiden rehtorit. Syksyllä opiskelijatuutorit järjestivät koululla ryhmäytymispäivän, ja lukukauden päätteeksi pidettiin koko koulun yhteinen pikkujouluiltapäivä.

AS-lukion opiskelijat osallistuvat myös Lyseon toimintaan: keväällä 2019 opiskelijat olivat seuraamassa Lyseon vanhojentansseja ja Oulun kaupunginteatterilla järjestettyä Tieteen päivää. Syksyllä opiskelijat olivat seuraamassa Lyseon 145-vuotisjuhlamusikaalia ja osallistuivat lukukauden päättävään joulujuhlaan ja joulukirkkoon.

Vapaan sivistystyön palvelut

Kansalaisopisto

Lakeuden kansalaisopisto toimii Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella. Sen toiminta perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä. Lakeuden kansalaisopisto tarjoaa matalan kynnyksen harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia ja

yleissivistävää koulutusta tasa-arvoisesti kaikenikäisille toimialueensa asukkaille. Kansalaisopiston tavoitteena on edistää kuntalaisten aktiivista osallistumista, yhteisöllisyyttä, elinikäistä oppimista ja sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia. Kaikki kurssit ovat avoimia myös muiden kuntien asukkaille.

Tyrnävällä kansalaisopiston kursseille osallistui 552 henkilöä vuonna 2019. Toteutuneita kursseja oli 48 kpl. Tyrnävällä järjestettiin kursseja kieliin, musiikkiin, esittävään taiteeseen ja kirjallisuuteen, kuvataiteisiin ja muotoiluun, kädentaitoihin sekä tanssiin ja liikuntaan liittyen. Opetustunteja toteutui 1532 oppituntia. Keväällä 2019 järjestettiin lukuvuoden päättävä näyttely Tyrnävän Myllykirjaston näyttelytilassa, jolloin kuvataiteen ja muotoilun sekä kädentaitojen ryhmäläisten osaaminen nostettiin esiin.

Musiikkiopisto

Limingan seudun musiikkiopisto toimii neljän kunnan alueella eli Limingassa, Lumijoella, Siikalatvalla ja Tyrnävällä. Musiikkioppilaitos tarjoaa korkeatasoista ja opetussuunnitelmaan perustuvaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Musiikkiopisto järjestää luokka- ja oppilaskonsertteja, joihin kaikki kuntalaiset ovat tervetulleita nauttimaan musiikillisista taide-elämyksistä.

Tyrnäväläisiä opiskeli vuonna 2019 Limingan seudun musiikkiopistossa yhteensä 50 henkilöä. Tyrnäväläisiä lapsia ja nuoria osallistui soitinvalmennukseen eli musiikin varhaiskasvatukseen, musiikkiopiston, musiikin perusopintokokonaisuuden, avoimen musiikkiopiston sekä aikuisosaston opintoihin. Opetusta annettiin seuraavissa soittimissa; laulu, piano, sello, alttoviulu, viulu, lyömäsoittimet, huilu, klassinen kitara ja sähkökitara. Oppilaat osallistuivat musiikinperusteiden opetukseen, kamarimusiikkiin ja orkesterisoittoon. Musiikin perusteiden ryhmiä oli 4 kpl. Vuonna 2019 musiikkiopisto järjesti Tyrnävällä 7 konserttia.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetusta on järjestetty Tyrnävällä jo vuodesta 1998 lähtien. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma päivitettiin vuonna 2018 ja uudeksi painopistealueeksi arkkitehtuurin tilalle valittiin käsityö.

Käsityön taiteen perusopetus on monipuolistamassa lasten ja nuorten harrastustoimintaa Tyrnävän kunnan alueella. Se tukee ja laajentaa koulujen antamaa taito- ja taidekasvatusta. Opinnoissa tutustutaan käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun sekä tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä. Tyrnävällä käsityön taiteen perusopetuksessa otetaan erityisesti huomioon kunnan arkkitehtuuri ja kulttuuriympäristö.

Käsityön taiteen perusopetuksessa keskeistä on tekemisen ja kokemisen ilo, taitojen kehittyminen, luovuus ja uteliaisuus. Itsensä ilmaisun lisäksi oppilas saa myös valmiuksia hakeutua taiteenalan jatko-opintoihin. Käsityön taiteen perusopetuksessa ohjataan oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Taiteen perusopetukseen on keväällä 2019 osallistunut 10 oppilasta ja opetus on tarjottu 32 tuntia. Syksyllä 2019 opetukseen on osallistunut 12 oppilasta ja opetusta on tarjottu 27 tuntia.

Opetuspalvelut	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	397 050	371 764	25 286	93,6
Toimintamenot	-10 100 066	-9 844 138	-255 928	97,5
Toimintakate	-9 703 016	-9 472 375	-230 641	97,6

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat varhaiskasvatustilain mukaista laadukasta hoitoa, kasvatusta ja opetusta lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Tulosalueen kuvaus

Varhaiskasvatuksen palveluihin kuuluvat kunnallinen varhaiskasvatus (päiväkodit ja perhepäivähoito), päiväkotien esiopetus, yksityiset varhaiskasvatuspalvelut, kotihoidontuki ja avoin varhaiskasvatus.

Päämäärä 2019

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa varhaiskasvatustilain mukaisesti painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatustilain tavoitteena on tukea ja edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia. Laissa määritellään ryhmäkoko ja asetetaan tavoitteet varhaiskasvatusympäristölle. Palvelun tarkoitus on tukea Tyrnäväläisten lasten ja perheiden hyvinvointia.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulutuksella	Varhaiskasvatuksen toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia	Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma Lapset puheeksi-menetelmä	Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Asiakastyytyväisyyskysely	Jokaiselle lapselle on laadittu henkilökohtainen varhaiskasvatus- / esiopetussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. Lp-keskustelut; tarjottu 181, käyty 35
	Kolmiportainen tuki, Varhaisen tuen ryhmä ja esiopetuksen oppilashuolto	Tuki kohdentuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Tuki rakentuu yhteisöllisistä ja oppimisympäristöön liittyvistä ratkaisuista Tuen tasot ovat: Yleinen tuki (laadukas varhaiskasvatus) Tehostettu tuki Eriytynyt tuki	Lapsen tuentarve kirjataan lapsen vasuun ja tuen vaikuttavuutta seuranta (määrä ja laatu) Tarvittava resurssointi (työntekijöiden /lasten määrä ryhmässä) Tukea tarvitsevien lasten lukumäärä (Efficaseuranta)	Kevätkaudella tehostettu tuki 23 lapsella ja erityinen tuki 3 lapsella. Syyskaudella tehostettu tuki 11 lapsella ja erityinen tuki 4 lapsella.
	Pedagogiikan painotuminen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Oppimisympäristö on monipuolinen ja toimintakulttuuri kehittyvä Varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen uuden vakalain mukaiseksi	Varhaiskasvatus-/ esiopetussuunnitelma on toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin pohjana Huoltajille järjestetään mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin	Yksiköissä on tehty toimintasuunnitelmat yhteistyössä huoltajien ja lasten kanssa Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman sisällöt toteutuvat	Yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat tehty.

	Tuetaan henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä ammatillista kehittymistä	<p>Tiimisolopimukset -> toimivat tiimit.</p> <p>Mahdollistetaan osallistuminen koulutukseen,</p> <p>yhteiset koulutuspäivät 1-2/ vuosi henkilöstölle.</p> <p>Kehityskeskustelut (yksilö tai ryhmä) pidetään kaikkien työntekijöiden kanssa</p>	<p>Tiimityön toteutumisen arviointi</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>Koulutuspäivien määrät</p>	<p>Kaksi arviointi- ja kehittämispäivää / yksikkö.</p> <p>Henkilöstön kehityskeskusteluja pidetty lähes koko henkilöstölle.</p> <p>Koko vakan henkilöstölle järjestetty yksi täydennyskoulutuspäivä. Lisäksi kaksi työntekijää osallistui Arviointiagentti-koulutukseen.</p>
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	<p>Toimiva monialainen yhteistyö</p> <p>Avoin vuorovaikutus lasten, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa</p>	<p>Lasten ja huoltajien osallisuuden mahdollistaminen varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa</p> <p>Monialainen yhteistyö (perusopetus, liikunta ja kulttuuri, sosiaali-toimi, terveystoimi sekä muut tarvittavat tahot) Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen seudullinen yhteistyö</p>	<p>Vasukeskustelut, vanhempainillat ja muut yhteistyömuodot</p> <p>Asiakastyytyväisyysseury</p>	<p>Jokaisen lapsen huoltajan kanssa pidetty vasukeskustelu.</p> <p>Vanhempainiltoja pidetty yhteensä 8.</p> <p>Perheille suunnattuja tapahtumia järjestetty 25.</p> <p>Asiakastyytyväisyysseury toteutetaan keväällä 2020.</p>
	Varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin tarve sitä edellyttää	<p>Tarjotaan, koko- /osa-aikaista/ vuorohoitoa ja sovittuun hoitoaikaan perustuvaa varhaiskasvatusta perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa Tarjotaan avointa varhaiskasvatustoimintaa</p> <p>Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen ja valvonta</p>	<p>Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien arviointi, Toiminnan ja oman työn sekä tiimityön arviointi</p> <p>Hakijat, sijoitukset, käyttö- ja täyttöprosentti</p>	<p>Kaikille hakijoille on järjestynyt varhaiskasvatuspaikka lain edellyttämässä aikataulussa.</p>

Varhaiskasvatusjohtajan tehtävä jaettiin kahden viranhaltijan kesken lukuvuodeksi 2018-2019. 1.8.2019 alkaen varhaiskasvatusjohtajan tehtävä yhdistettiin yhden aluepäiväkodinjohtajan tehtävään. Varhaiskasvatuksen johtoryhmässä tapahtui useita henkilöstövaihdoksia vuoden aikana, joiden vuoksi työnkuviin tehtiin määräaikaista muutoksia. Tämän takia esim. varhaiserityisopetuksen resurssia oli käytössä syyskaudella hyvin niukasti.

Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus saada varhaiskasvatusta 20 h/vko. Se voi toteutua joko osapäiväisenä tai osaviikkoisena. Lapsella on oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen (yli 20 h/vko), jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti tai opiskelevat päätoimisesti. Laajempaa varhaiskasvatusta järjestetään lapselle, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia tai se on muutoin lapsen edun mukaista.

Vuoden 2019 aikana kaikille varhaiskasvatuspaikkaa hakeneille on järjestetty paikka lain edellyttämän hakuajan puitteissa.

Lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa vuonna 2019

	1/2019	5/2019	9/2019	12/2019
Perhepäivähoito	41	44	41	40
Päiväkoti/alle esiopetusikäiset	200	209	188	200
Esiopetus	92	93	75	77
yht.	333	346	304	317
Avoin varhaiskasvatus	106	101	91	92
Yhteensä	439	447	395	409
Perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa olevat subjektiivisen oikeuden (20 h/vk) lapset	31	29	29	30

Valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjautuva Tyrnävän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin keväällä 2019 ja hyväksyttiin sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa 6.6.2019. Toiminnan suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi pohjautui tähän asiakirjaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti kiinnitettiin huomiota lasten ja huoltajien osallisuuden lisäämiseen. Toiminnan suunnittelun lähtökohdaksi asetettiin lasten mielenkiinnonkohteet ja aloitteet sekä huoltajien toiveet.

Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut toimivat kunnan palveluiden rinnalla. Palveluseteli oli käytössä kunnassa toimivissa yksityisissä päiväkodeissa. Yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää maksettiin yksityiseen perhepäivähoitoon ja muissa kunnissa toimiviin yksityisiin päiväkoteihin.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on noin 30 %.

Yksityinen varhaiskasvatus	1/2019	5/2019	9/2019	12/2019
Palveluseteliasiakkaat	116	114	107	113
Yksityinen hoidontuki/ yksityinen hoito	32	34	21	26
Yhteensä	148	148	128	139
Kotihoidontuki	207	206	166	170
Joustava/osittainen tuki	25	30	24	33

Varhaiskasvatuspalvelut	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	359 300	427 174	-67 874	118,9
Toimintamenot	-4 786 887	-4 289 187	-497 700	89,6
Toimintakate	-4 427 587	-3 862 013	-565 574	87,2

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Toiminta-ajatus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso-, raittius-, nuorten työpaja- ja starttipaja- sekä etsivän nuorisotyön palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajalla on myös kehittämisvastuu yhdessä sivistys- ja hyvinvointijohtajan kanssa kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnasta Tyrnävällä.

Tulosalueen kuvaus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja kotikunnassaan viihtymisen sekä osallisuuden kokemuksia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä sivistämiseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä virkistymiseen ja kulttuurisiin sisältöihin. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveitä elintapoja edistetään mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia toimintaympäristöjä, tapahtumia sekä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2019

Tyrnävän nuorten työpaja siirtyi sosiaali- ja terveysosaston alaisuudesta sivistys- ja hyvinvointi -osastolle, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin. Vastaavan pajaohjaajan nimike muutettiin osallisuuskoordinaattoriksi, ja kyseisellä nimikkeellä työskenteli vuoden 2019 aikana kolme eri henkilöä. Henkilöstön vaihtuvuus oli haaste erityisesti nuorten työ- ja starttipajoilla. Myös muissa toimissa oli sijaistustarvetta. Työpajan ja nuorisotoimen jakama nuoriso-ohjaaja aloitti vakituisena helmikuussa 2019. Yksi kirjastovirkailijan tehtävä muutettiin kirjastonhoitajan tehtäväksi helmikuussa 2019 kunnanhallituksen päätöksellä. Temmeksellä luovuttiin nuorisotalokiinteistöstä, ja nuorisotalotoimintaa on ollut Temmes-tuvalla syksystä 2019 saakka. Palkkatuella työllistettyjen henkilöiden työpanokset ovat todella tärkeitä Myllykirjaston, kulttuuritoimen, nuorisotoimen sekä Tyrnävän pajan osalta, mutta vuonna 2019 tehtäviin sopivia henkilöitä oli erityisen vaikeaa löytää.

Hankkeet

Kirjaston Juurilla-hanke alkoi lokakuussa 2018 ja jatkui 15.11.2019 saakka.

Painopisteet	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteuma
Hyvinvointia koulu-tuksella	Kirjastoa kehitetään joustavaksi ja moderniksi monipalvelukeskukseksi	Ajantasaiset tilat, koelmat ja välineet sekä osaava ja innostunut henkilökunta	Kirjastokäynnit, lainausmäärät, ryhmäkäyntien määrä, palaute ja kyselyvastaukset.	Kirjastojen kävijämäärä 48766 Kokonaislainat 110102 kpl Ryhmäkäynnit 191 Syksyllä toteutettu kysely aukioloista: vastaajia 290. E-kirjojen käyttökerrotoja 886. (kasvu 115 %) E-musiikin käyttökerrotoja 266. E-lehtien käyttökerrat 3831.
	Eri asiakasryhmien tarpeisiin pyritään vastaamaan palvelujen sisältöjä ja	Syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden edistäminen mm. Juurilla -hankkeen toimenpiteiden kautta.	Digimaailman tietotaidon lisääntyminen senioreilla	Juurilla-hankkeen tapahtumat: noin 1700 osallistujaa.

				<p>Murron nuokkari: 3-6 lk 1687 kävijää, toimintapäiviä 139, 7 lk-17.v 731 kävijää, toimintapäiviä 139.</p> <p>Temmeksen nuokkari: 3-6 lk 48 kävijää</p>
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	<p>Nuorisovaltuusto ja oppilaskunta.</p> <p>Nuorisovaltuusto-vaalit</p>	Kokouksien määrä, osallistujat, tulokset ja toimenpiteet, kyselyt	<p>Nuorisovaltuusto koontui 10 kertaa</p> <p>Uusi NuVa järjestäytyi 9.10.2019.</p> <p>Kyselyt 1 kpl</p>
	Huolehtia fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista	<p>Terveelliset elämäntavat. Liikunta osana nuorten viikko-ohjelmaa</p> <p>Tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin</p>	<p>Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin koheneminen</p> <p>Alakoululaisten välipalat nuorisotiloilla</p>	Välipalat: Kirkonkylällä 967 lasta, Murrossa 1687 lasta, ja Temmeksellä 48 lasta.
	<p>Palveluiden saatavuus eri ikäryhmille</p> <p>Tavoitteena aktivoida nuoria musiikin harastamiseen bänditilatoiminnan avulla.</p>	<p>Liikunnan ohjausta tarjottu kuntalaisille</p> <p>Musiikki/Bänditila</p>	<p>Liikunnan määrää lisätty nuorille</p> <p>Musiikki osana nuorten vapaa-aikaa</p>	<p>Lasten ja nuorten matalan kynnyksen liikuntaryhmiä 25 kpl / vko.</p> <p>Urheiluseuran järjestämiä harjoituksia 1424 kpl, joissa 15 332 osallistujaa.</p>
	<p>Etsivä nuorisotyön tavoitteena tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevat 15-28 -vuotiaat nuoret</p> <p>Vuoden 2019 tavoite-tasoksi asetettiin 40 tavoitettua nuorta.</p> <p>Palvelunohjaus toisen asteen koulutukseen, työpajoille, työllistämistoimenpiteisiin sekä avoimille työmarkkinoille</p> <p>Vapaa-ajan toiminoissa tukeminen</p>	<p>Yhteydenotot nuoriin, kotikäynnit, tapahtumissa läsnäolo</p> <p>Matalan kynnyksen toiminnan aloittaminen ja juurruttaminen osaksi toimintaa</p> <p>Yhteistyö kunnan ja sidosryhmien kanssa</p>	<p>Sovari-mittari</p> <p>Some-aktiivisuus</p> <p>Asiakasmäärät PAR-järjestelmä</p> <p>Yhteydenotot Etsivään nuorisotyöhön</p>	<p>Sovarin tulokset:</p> <p>52 tavoitettua nuorta</p> <p>70 yhteydenottoa nuorilta</p> <p>Ohjaamo 50 kävijää.</p>
	Nuorten työpajan asiakkaiden sosiaalisen vahvistumisen tukeminen, mittaaminen, kirjaaminen ja näkyväksi tekeminen valtakunnallisesti mitatuilla tilastoilla.	<p>Yksilö- ja ryhmävalmennukset (elämäntaidot & ART)</p> <p>Kuntouttava työote</p> <p>Palveluohjaus</p>	<p>Sosiaalisen vahvistamisen mittari = Sovari</p> <p>party-tilastoinnit</p>	<p>Työpajan Sovari-kyse-lyyn vastanneista ko-kenut</p> <p>-sosiaalista vahvistumista: 89 %</p> <p>-myönteisiä askelia arjen hallinnassa koke- nut 89 %</p> <p>-palaute 4,3 (as- teikolla 1-5)</p>

				-opiskelu- ja työelämävalmiuksissa 67 % -elämänhallinnassa ja tavoitteellisuudessa 78 %
	Työpajan valmentautujien arjen hallinnan parantuminen	Työ- ja työhönvalmennus	Sosiaalisen vahvistamisen mittari= Sovari	Arjen asioiden hoitaminen 89 % Itsetuntemus 89 % Kyky toimia toisten ihmisten kanssa 100 % Opiskelu- ja työelämävalmiudet 100% Elämänhallinta 100 % Tulevaisuuden suunnitelmat 100 %
	Pajan asiakkaiden koulutukseen tai työhön hakeutuminen	Koulutukseen tai työhön hakeutumiseen valmentaminen Pajan toimintaympäristön tunnistaminen, opinnollistaminen (työtehtävät)	Party sijoittumistilastot pajajakson päätyessä Sovari tilastot	25 pajalaista, joista 15 kuntouttavassa työtoiminnassa, sosiaalihuoltolain mukaiseen sosiaaliseen kuntoutukseen 9 henkilöä 24/25 suoritti pajajaksonsa loppuun tai ovat edelleen pajalla Asiakkaista siirtyi: tutkintotavoitteiseen koulutukseen 2 henkilöä, työelämään avoimille työmarkkinoille 3 henkilöä, muuhun ohjattuun toimenpiteeseen 1 henkilö 12 jatkaa työpajalla
Avoin ja kuuleva vuoro vaikutus	Väestön poikkeuksellinen ikärakenne huomioidaan palveluissa ja niistä viestimisessä Yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa	Kuullaan ja kuunnellaan sekä keskustellaan eri sidosryhmien kanssa Jaetaan hyviä käytänteitä	Palaute Osallistujamäärät tapahtumissa ja seuraajat somessa Uusien käytäntöjen käyttöönotto	Kirjastolla 1271 some-seuraajaa. Kirjaston henkilökunta osallistui Kalajoella Outi-kirjastojen yhteiseen KiTa-päivään sekä muihin koulutuksiin yhteensä 4 kertaa.
	Koko kunnan tapahtumia kuten Taiteiden yö Kuntalaiset ja läpileikkaavasti kuntaorganisaatio suunnittelemaan ja toteuttamaan	Säännölliset suunnittelukokoukset ja menhengellä toteutetut tapahtumat	Onnistuneet tapahtumat, vaikuttamisen mahdollisuuden ja sitoutumisen tunne	Juurilla-hanke vieraili mm. NuVan, eläkeläisjärjestöjen luona. Ajatusmyllyn ideoiden tarkastaminen ja läpikäynti 18.10. Taiteiden yö, Perunamarkkinat ja Joulutori yhteistyössä Kulttuuritmk:n kutsumat kokoukset 3 kpl

				Oulu2026 -suunniteluilta Juurilla-hankkeen kutsumana.
	<p>Liikuntatoimen ja nuorisotoimen yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa</p> <p>Nuorisotoimen tavoitteena 3 tapahtumaa yhteistyössä osaston kanssa.</p>	<p>Pidetään sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa riittävästi yhteyttä</p> <p>Koulu yhteistyö; tapahtumat ja jalkautuminen</p>	<p>Yhteiset tapahtumat, palaverit, koulutukset ja yhteisöillat.</p> <p>Nuorten avoimuus ja luottamus</p> <p>Kyselyt ja niiden tuloksien huomiointi uuden suunnittelussa</p>	<p>Liikuntatoimen koonti liikuntatarjonnasta Tyrnävällä. Päivitys kuukausittain.</p> <p>Kuulammen koululla teemalliset käynnit 3 krt.</p> <p>Tapahtumia 7 kpl</p>
	<p>Ennaltaehkäisevän päihdetyön tavoitteena yhteistyö seudullisesti, muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. EPH-toiminta näkyväksi kunnan tapahtumissa.</p>	<p>Parannetaan yhteistyötä oman kunnan ja kuntaorganisaation eri toimijoiden, lähikuntien ja poliisin kanssa</p>	<p>Tapahtumat</p> <p>Ennaltaehkäisevä päihdetyön työryhmän sekä seudullisen ryhmän kokoukset ja toimenpiteet</p>	<p>EPH:n työryhmä koontumiset, 1 kpl</p>
	<p>Etsivän nuorisotyön aktiivinen yhteistyö kunnan sisällä eri toimijoiden kanssa</p> <p>Toimiva työnjako kuntaorganisaation sisällä</p> <p>Aktiivinen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa</p> <p>Yritysyhteistyön syventäminen</p> <p>Viestinnän kehittäminen</p> <p>Toiminta on tunnettu Tyrnävällä ja saadaan uusia asiakkuuksia kenttätöiden ja somen myötä.</p>	<p>Osastopalaverit, verkostopalaverit, tapahtumiin sekä niiden suunnitteluun osallistuminen</p> <p>Nuorten ohjaaminen avoimiin työpaikkoihin, työkokeilut ja palkkatukityöhön ohjaus</p> <p>Tarkoituksen mukainen, tavoitteellinen, kaikkia osapuolia kunnioittava sekä avoin vuoropuhelu nuorisotyön eri muodoista</p>	<p>Alle 29-vuotiaiden työttömyystilastot</p> <p>Koulutuspaikan saaneet</p> <p>Some-aktiivisuus</p> <p>Yhteydenottojen määrä</p>	<p>Kuntaosuuslistalla olevien nuorten määrä v.2019 lopussa 7 kpl</p> <p>Etsivän nuorisotyön kautta 1 ohjautui oppilaitokseen</p> <p>5 yhteydenottoa sähköisten medioiden kautta</p> <p>Nuorten ohjaaminen TE-palveluihin 11</p> <p>Tapahtumat 4 kpl</p>
	<p>Koulutus- ja yritys yhteistyö Tyrnävän pajalla</p>	<p>Opinnollistaminen yhteistyössä</p>	<p>Palautteet nuorilta sovarin kautta</p>	<p>Yritysyhteistyötä 6 paikallisen yrittäjän kanssa.</p>
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	<p>Talousarvion pitävyys tavoitteena liikuntatoimen ja nuorisotoimen osalta</p>	<p>Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta</p>	<p>Osavuosisiraportit ja Toteutuman seuranta kuukausittain</p>	<p>2 kpl</p>
Omaleimainen ja mielenkiintoinen ja houkutteleva ympäristö	<p>Meijerialueen kehittäminen monipuoliseen käyttöön</p> <p>Ylpeys elävästä, vanhasta teollisuusympäristöstä</p>	<p>Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen</p> <p>Tuotteistaminen ja markkinointi</p>	<p>Medianäkyvyys</p> <p>Tunnettuus</p> <p>Vierailujen ja tilaisuuksien määrä</p> <p>Palvelujen ketjuttaminen</p>	<p>Meijerialueella noin 70 tapahtumaa, noin 17 000 kävijää.</p>

	Lakeus-maiseman, Meijerialueen ja tyrnäväläisen mielenmaiseman näkyväksi ja tutuksi tekeminen	Yhteistyö elinvoimaosaston ja seudullisten sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa	Näkyvyys, tuttuus Hankerahoituksen haku ja saanti	Suomen kulttuurirahaston vuosijuhla 17.5. Tyrnävällä. Hankehakemukset 3 kpl
--	---	--	--	--

Kirjasto

Tyrnävän kirjaston toiminta on vuoden 2019 osalta toteutunut hyvin tavoitteisiin nähden ja talous on pysynyt arviossa. Päivittäisen toiminnan kannalta kuitenkin olennaisinta olisi riittävä työtekijäresurssi sekä toimiva OUTI-yhteistyö. Vähäisen henkilökunnan määrän vuoksi aukioloaikoja jouduttiin vähentämään, 1.9.2019 alkaen sunnuntain aukiolosta luovuttiin ja Temmeksen kirjaston aukiolot supistuivat kahteen päivään. Murron kirjastoautopalvelut jouduttiin lopettamaan säästöjen ja vähäisen käytön vuoksi. Kirjaston aukiolojen muutokset ja kiinnoliot vaikuttivat myös kirjastojen kävijämäärään, joka laski hieman edellisvuoteen verrattuna. Lainausten määrä pysyi kuitenkin lähes samana.

Lokakuussa järjestettiin kysely kirjastojen aukioloista ja vastauksia saatiin 290. Vastauksissa toivottiin mm. viikonlopun aukioloja. Kyselyn tuloksia on huomioitu 1.3.2020 voimaan tulleissa kirjastojen aukioloajoissa.

Myllykirjastossa järjestettiin resurssien sallimissa rajoissa koululais- ja ryhmäkäyntejä, opastuksia ja runsaasti tapahtumia eri ryhmille lukemisen edistämiseksi. Kirjavinkkaukset olivat kysytyimpiä kirjastopalveluita, joita ei voitu tällä henkilöstöresurssilla tarjota. Vapaaehtoisvoimin järjestettiin satuhetkiä sekä ostopalveluina kirjavinkkauksia ja kirjailijavierailuja.

Hankkeet

Juurilla-hankkeessa suurimmaksi haasteeksi todettiin kuntalaisten saaminen paikalle hankkeen tapahtumiin. Kuntalaisten osallistaminen keskusteluihin onnistuu parhaiten, kun keskustelun aiheet viedään sinne, missä ihmiset ovat jo valmiiksi koolla. Kun hanke jalkautui yhdistysten ja erilaisten ryhmien kokoontumisiin, syntyi vilkasta keskustelua kunnan asioista ja kuntalaiset toivat mielipiteitään ja toiveitaan rohkeasti esille.

Osa tapahtumista, kuten syksyllä 2018 järjestetty Ajatusmylly saivat kuntalaiset hyvin liikkeelle. Ajatusmyllyssä keskustelu ei käsitellyt mitään tiettyä aihetta vaan jokainen sai tuoda ajatuksensa esiin niissä asioissa, jotka ovat heille itselleen merkityksellisiä. Ihmisille on siis ehkä helpompaa osallistua tapahtumaan, jossa keskustelun aihetta ei ole määritelty kuin tulla keskustelemaan jostakin tietyistä aiheista. Myös muiden tapahtumien yhteydessä toteutettujen hankkeen kyselyjen ja esimerkiksi toritapahtumissa käytyjen keskustelujen kautta saatiin arvokasta tietoa kuntalaisten ajatuksista mm. kirjaston palvelujen suhteen ja ideoita esimerkiksi tapahtumia varten.

Seniorien digiopastuksille ja digituella on tarvetta palvelujen ja vaikuttamismahdollisuuksien siirtyessä yhä enemmän verkkoon. Hankkeen puitteissa järjestettyjen digiopastuksien osallistujamäärät olivat ilahduttavia ja osallistujilta saatiin paljon kiitosta, mutta kertaluontoiset opastukset eivät riitä. Digitukea tulisi olla saatavilla jatkuvasti ja opastuksia olisi järjestettävä säännöllisesti. Etenemisen tulisi olla riittävän hidastempoista, jotta osallistujat saisivat opastuksista onnistumisen kokemuksia ja rohkaisua sen sijaan, että kokevat hukkuvansa tietotulvaan.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimessa työskenteli vuoden 2019 ajan kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan lisäksi työllistämistuella kulttuuriohjaaja, joka muun muassa järjesti taidenäyttelyt, suunnitteli vuoden 2020 näyttelykalenterin ja inventoi Oulun taidemuseon tutkijan kanssa Tyrnävän kunnan taidekokoelman. Kulttuuritoimen tavoitteena onkin suunnitelmallisuuden lisääminen niin näyttelyiden, tapahtumien kuin kohderyhmien saavutettavuuden osalta, mikä on tosin haastavaa tällä henkilöstöresurssilla. Yhteistyötä tehtiin vuotuisten tapahtumien ja muiden tapahtumien osalta yli sektori- ja hallintorajojen. Tyrnävän kunta on mukana Oulu2026 -ohjelmahaussa paikallisten perunatalojen kanssa. Kulttuuritoimi on mahdollistaja, koordinoija ja viestijä niin kuntaorganisaation sisällä kuin sidosryhmienkin kanssa.

Liikuntatoimi

Tyrnävän seurat järjestivät vuonna 2019 yhteensä 2 039 harjoitusta, joihin osallistui 21 075 henkeä. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta jakoi vuonna 2019 liikunta-avustuksia 18 624 euroa. Liikuntatoimi oli mukana järjestämässä erilaisia hyvinvointitapahtumia (mm. Kunnan keikka kiertuetta, 140-vuotis hiihtäjäisiä jne.) sekä kerhoja ja kisoja - niin kunnan muiden toimijoiden kuin 3. sektorinkin kanssa. Liikuntasihteerin työpanosta on suunnattu myös hyvinvointityöhön, esim. yhdessä terveystalvelujen kanssa on suunniteltu ja tarjottu liikuntaneuvontaa kuntalaisille sekä etsitty sopivia harrastusmahdollisuuksia kuntalaisille.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi on järjestänyt toimintaa kolmessa taajamassa vuonna 2019. Nuorisotiloja valvovat lasten- ja nuorten parissa työskentelyyn koulutetut aikuiset. Nuorisotilat ovat olleet avoinna nuorille niin arkiviikkoina kuin koulujen lomien aikaan. Juhlapäivien läheisyyteen on pyritty järjestämään teemaan sopivia päiviä, esimerkiksi pikkujoulut kirkonkylällä, jonne on myös tarjottu muista taajamista kuljetusta. Nuorisotoimi on järjestänyt myös erilaisia retkiä mm. Powerparkkiin Alahärmään, kalastusreissu Muhokselle, frisbeegolf-kisat Murrossa sekä päättäritapahtuman koulujen päättymisen yhteyteen. Koulujen alkamista edeltävänä viikonloppuna nuoriso-ohjaajat jalkautuivat nuorison pariin. Nuorisotoimi tekee yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa, esimerkkinä 4H:n kanssa järjestetty TOP-sählyturnaus 23.11. Nuorisotoimi tekee myös yhteistyötä liikuntatoimen ja koulujen kanssa esimerkiksi yhteisissä liikuntatapahtumissa.

Nuorisovaltuuston vaalit pidettiin syksyllä 2019. Uusi valtuusto aloitti kahden vuoden toimintakautensa 9.10.2019. Uusi valtuusto on aloittanut toimintansa erittäin aktiivisesti ollen näkyvästi läsnä mm. sosiaalisessa mediassa ja kunnan eri tapahtumissa. Valtuuston jäseniä on myös nimetty edustajiksi useisiin eri kunnan työryhmiin, kuten esimerkiksi liikenneturvaryhmään. Valtuustoon jäsenet myös jalkautuvat kuulemaan muiden nuorten ajatuksia ja toiveita esimerkiksi nuorisotilojen yökahviloihin. Uusi valtuusto myös pyrkii aktiivisesti verkostoitumaan ympäryskuntien vaikuttajien kanssa. Keväällä 2020 Tyrnävän NuVa:n edustaja myös aloittaa Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisessa nuorisovaltuustossa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivää nuorisotyötä toteutettiin koko Tyrnävän kunnan alueella. Yhteydenotot etsivään nuorisotyöhön tulivat pääasiassa työmarkkinatuen saajien kuntaosuuslistalta, oppilaitoksista sekä nuorilta itseltään. Nuoret ohjautuivat etsivästä nuorisotyöstä pääasiassa nuorten työpajalle, Nuotta-valmennukseen sekä erilaisiin työllisyyspalveluihin. Nuoret tarvitsivat tietoa erilaisista palveluista ja sekä ohjausta niihin hakeutumiseen. Lisäksi nuoret tarvitsivat apua lomakkeiden täytössä ja niiden tulkitsemisessä.

Toimintaa tehtiin tunnetuksi osallistamalla kunnan eri tapahtumiin jalkautumalla, tiedottamalla ja olemalla läsnä sosiaalisessa mediassa. Etsivä nuorisotyö teki tiivistä yhteistyötä v. 2019 työ- ja elinkeinosuunnittelijan sekä eri oppilaitosten kanssa. Ohjaamo-toimintaa jatkettiin ja toiminta saatiin ”juurrutettua” Tyrnävälle. Ohjaamossa oli kävijöitä vuoden aikana n.40. Tavoitettujen nuorten määrä etsivässä nuorisotyössä vuonna 2019 oli 52.

Raittiustoimi

Raittiustoiminta näkyi lähinnä nuorisotilatoiminnassa ja jalkautumisena muun muassa päättäjäviikonloppuna. Vastuu ennaltaehkäisevästä päihdetyöstä siirtyy sosiaali- ja terveysosastolle alkuvuodesta 2020.

Työpaja ja Verso

Tyrnävän nuorten työpajalla vuosi on ollut henkilöstövaihdoksista huolimatta aktiivinen ja osallistava. Pajan nuoret ovat olleet aktiivisesti mukana toiminnan kehittämisessä. Viikoittain, sekä kuukausittain on pidetty pajan yhteisiä suunnittelupalavereita, joissa on yhdessä pajalaisten kanssa arvioitu mennyttä ja suunniteltu tulevaa. Nuoret ovat olleet myös aktiivisina toimijoina vuoden 2020 toimintasuunnitelman sisältöjä pohdittaessa. Työpajan nuoret ovat jaettu kahteen eri ryhmään; Valmennuspaja Polkuun ja Starttipaja Versoon. Sosiaalisen vahvistumisen eli Sovari-kyselyn tulokset ovat valtakunnallista keskitasoa paremmat; Tyrnävän pajalla olleet nuoret ovat kokeneet pajajakson myötä sosiaalista vahvistumista, arjen ja elämän hallintansa sekä työelämävalmiuksiensa parantuneen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Talousarvio €	Toteuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	188 058	173 029	15 029	92,0
Toimintamenot	-896 616	-782 254	-114 362	87,2
Toimintakate	-708 558	-609 225	-99 333	86,0

4.7 Ympäristöosasto

Palvelun yleistavoite

Ympäristöosaston tarkoituksena on turvata kuntalaisille terveellinen, toimiva ja viihtyisä elinympäristö järjestämällä ja ylläpitämällä laadukkaita yhdyskuntapalveluita taloudellisesti ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä digitalisaatiota hyödyntäen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Ympäristöosasto vastaa kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta, katujen- ja yleisten alueiden rakennuttamisesta ja kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta, rakennusvalvonnasta sekä ruoka- ja siivouspalveluista.

	Menot €	Tulot €	Netto €
Ympäristöosasto	4 478 184	4 711 882	233 698
Hallinto	- 143 900		- 143 900
Rakennusvalvonta	- 88 615	47 443	- 41 171
Liikenneväylät ja yleiset alueet	- 637 941	633 383	- 4 558
Kiinteistöt	-2 039 495	2 237 958	198 463
Ruoka- ja siivouspalvelut	-1 568 231	1 793 096	224 864

Ympäristöosaston hallinnon toimialueelle kuuluu ympäristölautakunnan alaisen toiminnan johtaminen sekä investointiohjelmassa rakentamiseen liittyvien hankkeiden suunnittelu, suunnitteluttaminen, kilpailutus sekä toteuttaminen joko ostopalveluna tai omana työnä.

Ympäristölautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 10 kertaa ja käsitteli 105 pykälää.

Ympäristöosaston henkilöstöpuolella tapahtui oleellisia muutoksia. Maaliskuussa 2018 irtisanoutuneen kiinteistöpäällikön virkaa hoiti vuoden alussa talonrakennusmestari. Talonrakennusmestari sanoutui irti tehtävästään 19.2.2019 alkaen. Kesäkuussa 2019 kiinteistöpäällikön virkaa siirtyi hoitamaan sisäisellä siirrolla ympäristöjohtajana toiminut Matti Mannonen, jonka tilalle ympäristöjohtajaksi valittiin kunnan rakennustarkastajana toiminut Tuomo Perälä. Rakennustarkastajana aloitti elokuun alussa Hanna Lehtonen.

Taloudellisen tilanteen vuoksi kunnanhallitus esitti, että investointiohjelmassa hyväksytyt määrärahoja toteutettaisiin alkuperäisestä maltillisemmin pienentämällä joihinkin investointeihin varattua määräraha-varausta sekä siirtämällä joidenkin investointien toteutusajankohtaa tuleville vuosille.

RAKENNUSVALVONTA

Palvelun yleistavoite

- Rakentamisen ohjaus ja neuvonta
- Rakentamiseen liittyvien lupien käsittely

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä niihin ja niiden mukaiseen rakentamiseen liittyvästä ennako-ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta. Rakennusvalvonta tekee tiiviistä yhteistyötä maankäytön ohjauksessa kehittämispäällikön kanssa. Rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti lupapiste.fi palvelun kautta, joka on auki 24/7, luvat arkistoidaan sähköisesti.

Rakennusvalvonnan asiakkaat ovat tyytyväisiä tuotettuihin palveluihin sekä nopeaan ja sujuvaan sähköiseen lupaprosessiin. Tavoitteena on skannata vuoden 2021-2022 kaikki vanhat paperiset lupahakemukset sähköiseksi. Sähköisen lupa-arkiston myötä voimme avata lupapistekaupan, josta kuntalaiset, kiinteistönvälittäjät ja muut niitä tarvitsevat voivat käydä ostamassa tarvittavat lupakuvat. Lupapistekauppa vapauttaa kunnan paperiarkistointitilaa ja samalla vapauttaa myös jonkin verran resursseja muuhun työhön.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteutuma
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä Rakennus- ym. lupien sekä asiakaspalautteen nopea käsittely määritellyissä tavoiteajoilla	Ajankohtaisiin koulutuksiin osallistuminen Rakennuslupien käsittelyaika 1kk. Poikkeamis- ja suunnittelutarvelupien hakemusten valmistelu 3 kk	Koulutuksissa käyminen Käsittelyaikojen seuranta	100 % 100 %
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti. Mittaustoimen yhteistyön jatkaminen naapurikuntien kanssa	Tiedotetaan ja ohjataan rakentamiseen liittyvien lupien hakijoita Lupapistepalvelua. Jatketaan mittaustoimen kanssa yhteistyötä	Lupapistepalvelun käyttäjät. Mittaustoimen suoritteet	100 % luvista haettiin Lupapisteen kautta.
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain. Rakennuslupaohjelman arviointi, onko edullisempaa vaihtoehtoa Tehostetaan tonttimyyntiä alennuskampanjalla	Osavuosisraportit Ohjelmamenojen pieneneminen Lupamäärät kasvavat	2 kpl Rakennusvalvonta-ohjelman (Facta) siirtyminen Saas- pilvipalveluun

Rakennusvalvonta	Talousarvio 2019 €	Toteutuma 2019 €	Poikkeama €	Toteutuma %
Toimintatuotot	50.000	47.443	2.556	94,9
Toimintakulut	- 94.188	- 88.615	- 5.573	94,1
Toimintakate	- 44.188	- 41.171	3.016	93,2

Rakennusvalvonnan toimintatulot alittuivat, johtuen vähäisistä lupatuloista. Toimintamenot alittuivat arvioidusta, johtuen mm. alemmista henkilöstökuluista, henkilöstösivukuluista, matkakorvauksista ja koulutuskuluista. Osa kuluista oli arvioitua isompia, mutta kokonaisuudessaan toteutuneet toimintakulut alittuivat.

Rakennuslupien myöntämisvaltuus on rakennustarkastajalla. Rakennustarkastajan tekemiä viranhaltijapäätöksiä oli yhteensä 172 (vuonna 2018 yhteensä 167 kpl).

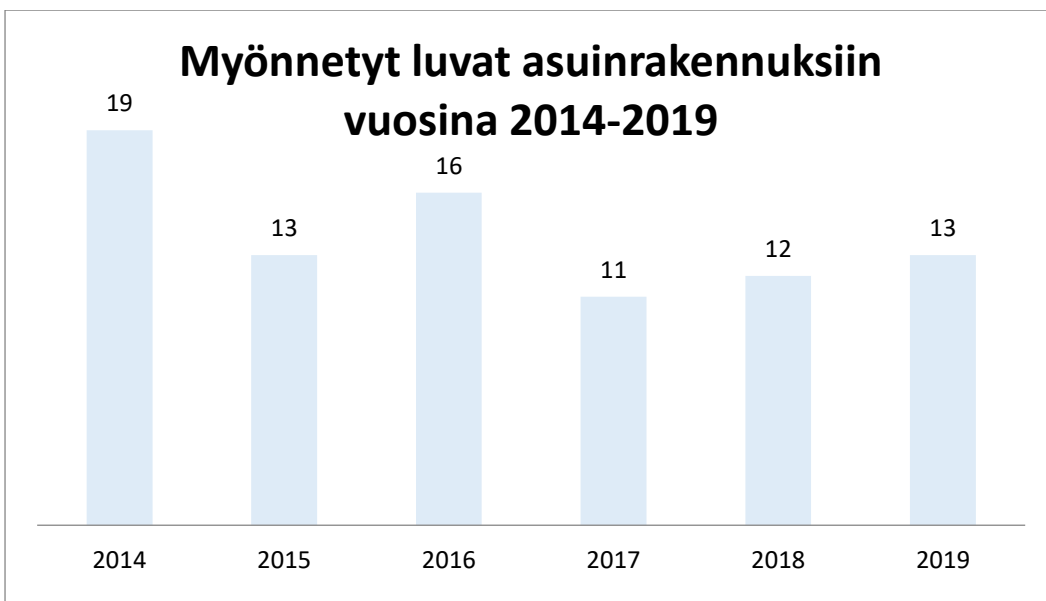
Ympäristölautakunta toimii Tyrnävän kunnan rakennusvalvontaviranomaisena. Hallintopakkoa ja oikaisuvaatimusta koskevat asiat kuuluvat aina toimielimen toimivaltaan.

Rakennustarkastajan ja kehittämisjohtajan valmistelusta kunnanhallitus käsitteli yhteensä 1 kpl suunnittelutarveratkaisuja ja poikkeamishakemuksia. Päätökset olivat myönteisiä.

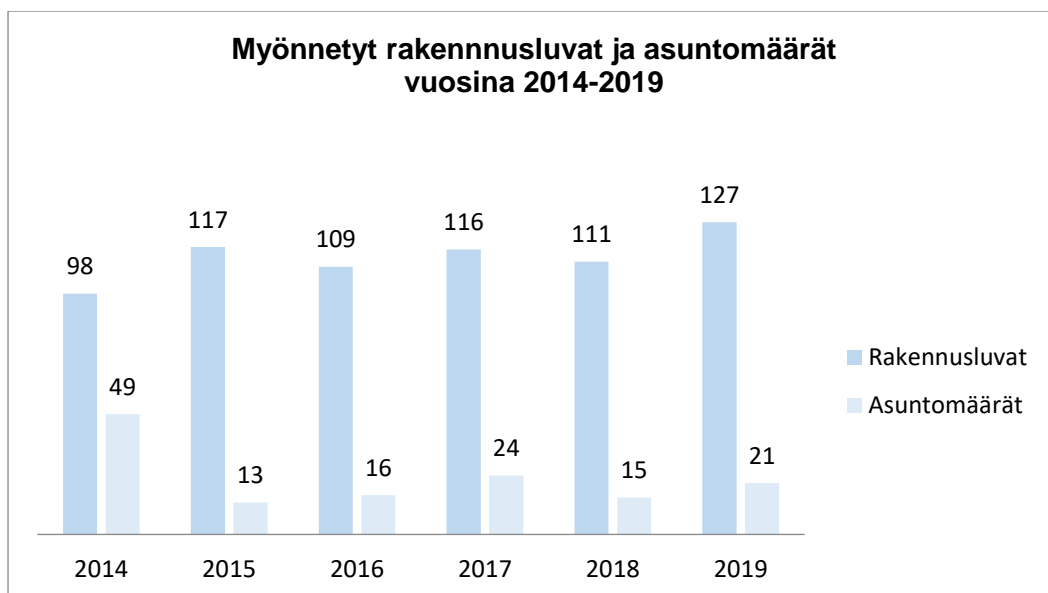
Rakennustarkastajat hoitavat kunnissa joitakin sellaisia tehtäviä, joita ei ole lainsäädännössä osoitettu rakennustarkastusviranomaiselle vaan yleisesti kunnalle. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa: rakennus- ja huoneistotietojen ilmoittaminen väestörekisterikeskukselle, rekisterin pitäjänä oleminen väestörekisteritietojen osalta, korjaus- ja energia-avustuksiin liittyvät tehtävät, maisematyöluvista päättäminen. Rakennustarkastaja valmistele kehittämispäällikön lausunnon perusteella kunnanhallitukselle poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisut.

Rakennustarkastaja Tuomo Perälä siirtyi toukokuussa 2019 ympäristöjohtajaksi, 2018 tehtävistä siirtyi ympäristöjohtajalle turvallisuuspäälliköntehtävät. Näihin tehtäviin kuuluvat kunnan liikenneturvallisuustyöryhmän puheenjohtajuus, turvallisuusvastaavan tehtävät, joukkoliikenneasioiden hoitaminen. Uudeksi rakennustarkastajaksi nimettiin elokuun alussa Hanna Lehtonen.

Myönnettyt luvat	v. 2019
Asuinhuoneistot	21
Asuinrakennukset, joista	12
Asemakaava-alueelle	8
Haja-asutusalueelle	4
Rivitalot / paritalot	1
Vapaa-ajan rakennukset	1
Teollisuus-, maatalousrakennukset	4
Saunarakennukset	8
Talusrakennukset (autotalli)	25
Toimenpideluvat	50
Purkamisluvat	24
Maisematyöluvut ja ilmoitukset	2
Laajennukset, muutostyöluvut	9
Työnjohtajien hyväksymiset	11
Jatkoaikapäätökset	8

Myönnetyt rakennusluvut ja asuntomäärät vuosina 2014-2019

Katselmukset	v. 2018	v. 2019
Aloituskokous	15	9
Sijainnin merkitseminen	18	11
Sijaintikatselmus		1
Rakennekatselmus	16	17
Hormikatselmus	15	3
Käyttöönottokatselmus	46	49
Loppukatselmus	53	74
Yhteensä	163	164

Pientalotonttien vuokrasopimukset 2014-2019

Pientalotontteja myytiin vuoden aikana 11 kpl.

LIIKENNEVÄYLÄT JA YLEISET ALUEET

Palvelun yleistavoite

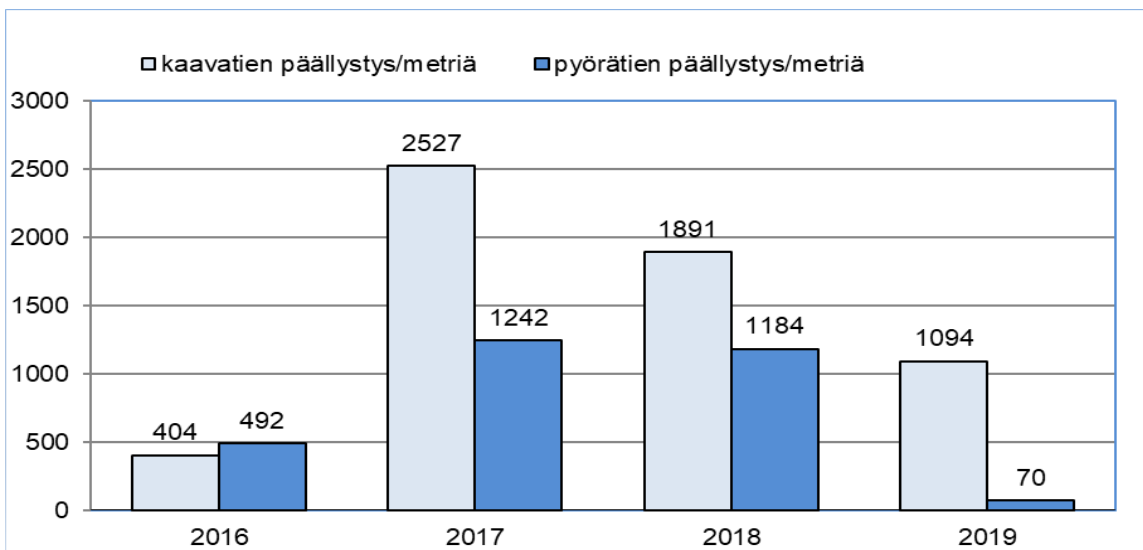
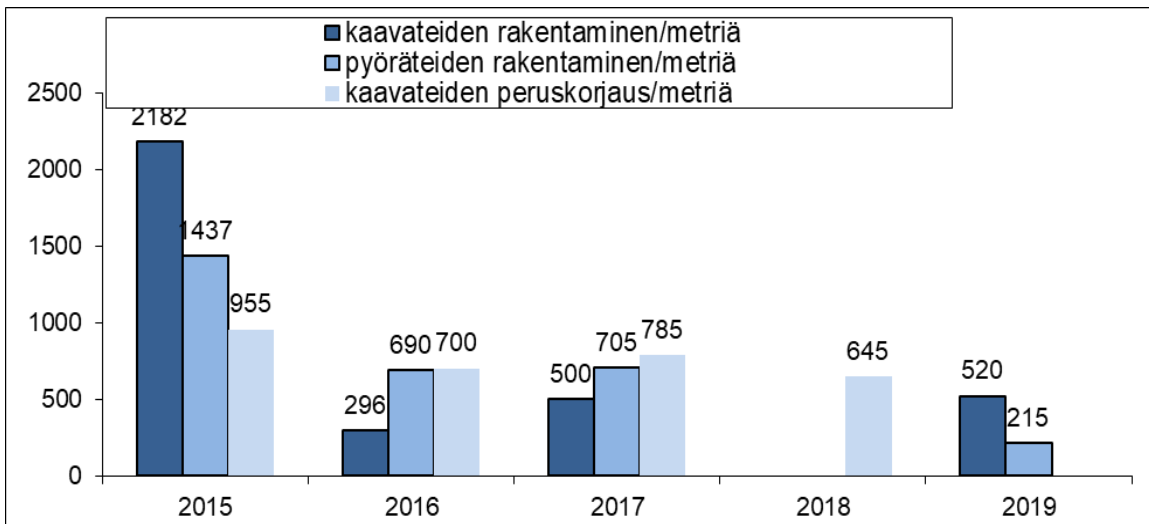
Liikenneväylät ja yleiset alueet kuuluvat osana ympäristöosastoon ja tuottaa kuntalaisille katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapito palveluja.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Liikenneväylät ja yleiset alueet tulosalueen vastuualueina ovat investointikohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehävät, katujen, leikkipuistojen ja puistojen kunnossapitotehtävät.

Päämääränä on, että liikenneväylät ja yleiset alueet tuottavat kunnan palvelutuotantoon liittyviä rakentamis- ja kunnossapitopalveluja laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteutuma
Hyvinvointia kouluksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä		Ajan tasalla olevat työturvallisuus todistukset	1 pv/hlö
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Laadukas ympäristö ja viihtyisät asuinalueet Hoidetut viheralueet Rakennetaan vuosittain uusi leikkipaikka tai kunnostetaan nykyinen leikkipaikka	Asemakaava-alueiden katuverkon rakentaminen ja ylläpito	Katujen ja pyöräteiden rakentaminen Kadun lisämurske ja päällystys Päällystykset Rakennettu / kunnostettu leikkipaikka	520 m + 215 m / 80.824 450 m / 40.438 1164 m / 40.203 45.577 27.088
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain. Toimintojen arviointi, omana työnä tai ostopalveluna	Osavuosisiraportit Enemmän aikaansaannosta samalla taloudellisella panoksella	2 kpl
Omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva	Päivitetyn metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen	Kunnan metsiä ja taajamametsiä hoidetaan päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Saadut myyntitulot	201.270

Liikenneväylät ja yleiset alueet	Talousarvio 2019 €	Toteutuma 2019 €	Poikkeama €	Toteutuma %
Toimintatuotot	553 900	633 383	- 79 483	114,3 %
Toimintakulut	- 731 662	- 637 941	- 93 720	87,2 %
Toimintakate	- 177 762	- 4 558	- 173 203	2,6 %

Asemakaava-alueiden katuverkon rakentaminen ja ylläpito:

Hirvelän II vaiheen katujen rakentaminen, Petäjäsuvannontien lisämurske ja päällystys uusittu, päällystetty Suksitie, Sepäntie, Jyväkuja ja Kunnankuja.

Yksityistiet: Kunnanvaltuusto on päättänyt irtisanoa yksityisteiden kunnossapitosopimukset päättyväksi 31.12.2020 ja hyväksynyt yksityisteiden avustusohjeet 1.1.2021 alkaen.

PUISTOT JA YLEISET ALUEET

Investointina toteutettiin Hirvelän alueen (Omenaraitin) leikkikentän rakentamisen loppuunsaattaminen.

Puistotyönjohtajana toimi 1.4.-30.9 välisen ajan Piia Mällinen, tehtävänään viheralueiden hoidon organisointi, nuorten kesätyöntekijöiden ohjaus, viheralueiden ja leikkipuistojen suunnittelu ja rakennuttaminen ja kehittäminen. Puistotyöntekijöitä oli kuluvana vuonna yksi. Investointina toteutettiin Pappilanpellon alueelle jouluvalaistus.

JÄTEHUOLTO

Vuoden 2019 alusta Limingan, Muhoksen, Tyrnävän ja Utajärven kuntien jätehuollon operatiivisten palveluiden tuottajana aloitti Kempeleen Jätekuljetus Ky. Tyrnävällä jäteasema sijaitsee osoitteessa Mestarintie 12.

Jätehuoltoviranomaisena toimi Lakeuden EKO lautakunta, johon kuuluu kaksi jäsentä kustakin kunnasta. Tyrnävän kunnan edustajina toimivat Tauno Uitto sekä Päivi Suvanne. Ympäristöjohtajalla oli oikeus osallistua kokouksiin asian-
tuntijana. Lautakunnan puheenjohtajana toimi isäntäkunta Limingasta Tuomas Ahola. Lakeuden EKO-lautakunnan asi-
oiden valmistelusta ja hoitamisesta sekä asiakaspalvelusta vastasi ympäristösuunnittelija Pihla Hasan.

Jätetaksat astuivat voimaan 1.1.2019 ja jätehuoltomääräykset 1.3.2019.

Limingan jäteasema Ekokorttelissa jouduttiin sulkemaan heinäkuussa paikkaa koskevan ympäristöluvan peruuntumi-
sen takia. Kuntalaiset ohjattiin tuolloin Tyrnävän jäteasemalle, kunnes syyskuun lopussa avattiin Limingan uusi jäte-
asema.

Rinki aloitti pakkausmuovin keräyksen Tyrnävällä S-marketin ekopisteellä. Keräyspiste oli tuolloin kunnan alueella ai-
noa. Kunta tehosti syyskuussa keräystä toimittamalla omat keräyskontit Temmekselle ja Murtoon.

Tyrnävän kiinteistöjen jätehuoltourakoitsijana toimi 1.1.-28.2. välisenä aikana Luttinen Ky ja 1.3.2019 - 31.12.2019
välisenä aikana Lassila & Tikanoja Oy.

LIIKUNTAPAIKAT

Liikunta-alueiden rakentaminen, kunnossapito ja hoitotyö siirtyi vuoden alusta ympäristöosaston alaiseksi.
Investointina toteutettiin kuntoportaiden rakentaminen Murtoon, Peuranmäelle.

Ampumaradan uimamontun uimapaikankohdan ranta ruopattiin. Rakennettiin uusi parkkipaikka sillä ajatuksella,
että uimapaikan viereen menevä kulkuväylä suljetaan ja näin rauhoitetaan ranta-alue ajoneuvoliikenteeltä. Hankit-
tiin kaksi Eko-WC:tä, jotka asennetaan tulevana keväänä.

Osastolle hankittiin uusi latukone

Kempeleen kunnan kanssa aloitettiin keskustelu ja kartoitus mahdollisesta yhdysladusta Kempeleen ja Murron välille
sekä latujen yhteisestä hoidosta.

MAA- JA METSÄTILAT

Kertomusvuonna leimikot myytiin valtaosin pystykauppoina. Metsä Group päätti jo aikaisemmin ostetun leimikkonsa
(859108003) hakkuun HIRVELÄ 30:152 tilan (Tyrnävän Ylipään) palstalla. Puuta kertyi yht. 2102 m³.v. 2018 myytyjen
neljän pystyleimikon korjuuta jatkettiin v. 2019. Puuta saatiin näistä 3605 m³. Syksyllä tehostettiin puunmyyntiä. Tuol-
loin myytiin ns. Lepolan tilan kohde, joka hakattiin ja tuloutettiin ennen vuoden vaihdetta. Puuta kertyi 1802 m³. Ker-
tomusvuonna kertyi pystykaupoista tuloa 190.943 € ja hankintakaupoista 10.328 € eli yhteensä 201.271 €. Hankinta-
puuta myytiin Metsänhoitoyhdistys Siikalakeuden korjuupalvelun välitettäväksi 342 m³. Kunnan omana työnä toteu-
tetut hakkuut ovat perinteisesti kohdistuneet pääosin metsätilojen ensiharvennuksiin sekä kaava-alueiden puistoihin
ja tielinjoihin. Vakituksena metsurina on toiminut Raimo Väliheikki. Hän tekee kaikki taimikoiden varhaisoidot sekä
varttuneempien taimikoiden hoidot sekä ensiharvennusten ennakkoraivaukset. Metsäkuljetuksen on hoitanut Heikki
Patala. Yksityisille (16) kpl on myyty kuitupuuta (pääosin koivua) polttopuuksi 65,1 m³. Tiloilla Hirvelä 30:152 ja Hautala
100:3 (Tyrnävän Ylipäässä) tehtiin kunnostusojitusta 9800 m. Tilan Lepola 51:4 metsänuudistustyöt (n. 8 ha) Hauruky-
lässä jäivät toteuttamatta, koska ns. kiertotalousalueen kaavoitus ko. alueella oli vireillä

Toteutetut määrät työlajeittain / ha / m³

- -ojitusmätästys 10,5 ha
- -metsänuudistusalan istutus mhy 8,5 ha
- -männynkylvö mhy 2,1 ha
- -ensiharvennusten ennakkoraivaus mhy 21,8 ha
- -taimikonhoito mhy 7,6 ha
- -ojituksen suunnittelu (Lepolan tila) 10 ha
- -ojituksen toteutus mhy 9800 m

Hirvelä 30:152 ja Hautala 100:3 tilat, sijaitsevat Tyrnävän Ylipäässä-hankintahakkuu (R. Väliheikki)

-Mhy:n puukauppapalvelut puukaupan avustaminen (sis. pysty- ja hank.kaupat) 5713 m³

puunkorjuun valvonta 6052 m³

metsätilojen pinta-alojen päivitys 1478 ha metsävakuutusta varten

KIINTEISTÖT

Palvelun yleistavoite

Taata käyttäjille terveelliset ja turvalliset tilat panostamalla suunnitelmalliseen kiinteistöjen kunnossapitoon sekä kehittämiseen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen vastuualueina ovat pienten investointikohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävät, kunnan omistamien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu ja rakennuttaminen sekä kunnan omistuksessa olevien rakennusten kiinteistöhoito, kunnossapito ja vuokraus.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteutuma
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Henkilöstön koulutus- suunnitelman laatiminen	Ajan tasalla olevat työturvallisuustodistukset Koulutuksen määrä	100 % Vesityökoulutus 2 /hlö
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Yhteistyö muiden osastojen kesken Kiinteistöjen sähköisen huoltokirjan tehokas käyttö	Kiinteistökierrokset Asiakastyytyväisyyskysely sisäisille asiakkaille Sähköiset palvelupyynnöt kohteittain	Kiinteistökierrosten kattavuus Asiakaspalautteen arvosana Sähköisten palvelupyyntöjen määrä Tilayhdyshenkilöiden koulutus	100 % 842 kpl (v. 18, 871) (v. 17, 517) (v. 16, 417) (v. 15, 377)
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista Kiinteistöjen kokonaisvaltainen käyttösuunnitelma Energiankulutuksen hillitseminen	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain Kiinteistökohtaiset huolto-ohjelmat sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmat. Toimialakohtaiset toimitilojen tarveselvitukset Kiinteistöjen toiminnan mukainen energiankulutuksen hallinta Hankkeet osana kehitystyötä Toimintojen arviointi, omana työnä vai ostopalveluna	Osavuosisraportit Tarveselvitysten valmistuminen Toimintakohtaisen energiankulutuksen vertailu aikaisempien vuosien kulutuksiin, HINKU, Väre Enemmän aikaansaannosta samalla taloudellisella panoksella	2 kpl 80 %

Kiinteistöt	Talousarvio 2019 €	Toteutuma 2019 €	Poikkeama €	Toteutuma %
Toimintatuotot	2 408 006	2 237 958	170 047	92,9 %
Toimintakulut	- 2 464 244	- 2 039 495	- 424 748	82,8 %
Toimintakate	- 56 238	198 463	- 254 700	-352,9 %

Maaliskuussa 2018 irtisanoutuneen kiinteistöpäällikön virkaa hoiti vuoden alussa talonrakennusmestari. Talonrakennusmestari sanoutui irti tehtävästään 19.2.2019 alkaen. Kesäkuussa 2019 kiinteistöpäällikön virkaa siirtyi hoitamaan sisäisellä siirrolla ympäristöjohtaja Matti Mannonen.

Kiinteistökierrokset suoritettiin huhtikuun ja toukokuun aikana.

Aloitettiin kiinteistöjen kokous- sekä liikuntatilojen hintojen ja vuokrausperiaatteiden valmistelutyö.

Sisäilmakorjauksia tehtiin Kirkkomännikön koululla kesän ja syksyn aikana v. 2018 tehdyn tutkimuksen perusteella. Korjauksia jatkettiin syksyn aikana. Syksypuolella tehtiin sisäilmatutkimuksia Kuulammen koululla, joiden johdosta ilmastointia nuohottiin ja säädettiin sekä poistettiin kahdesta tilasta lattiapinnoite.

Vuoden loppupuolella sisäilma tutkimuksia tehtiin myös Koivulassa, kunnantalolla, terveyskeskuksessa sekä Temmes-talolla.

Pienet investoinnit 2019

Paloaseman takapihalla suoritettiin asfaltin korjaukset.

Paloaseman hallin lattia käsiteltiin Mastertop 1730 pinnoitteella

Kattojen tarkastus ja kunnostustöitä tehtiin Murron koulun, Toukovakan, Kirkkomännikönkoulun sekä Kuulammenkoulun katoille.

Vuokra-asuntojen korjaus toteutettiin vapautuneeseen vuokra-asuntoon, Valööri 5A3 toteutettiin laajempi remontti. Kiinteistöautomaatiota modernisoitiin päivittämällä vanhoja alakeskuksia.

Rakennusten ulkomaalauksia tehtiin Kotitalolla.

Päätepesäkin muutostyö.

RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

Palvelun yleistavoite

Tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ruoka- ja siivouspalveluita.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Ruoka- ja siivouspalvelujen tavoitteena on tuottaa laadukkaita tukipalveluja kouluille, päiväkodeille ja hoitolaitoksille. Kotona asuville ikääntyneille tuotetaan palveluja ateriapalvelujen muodossa. Ruokalistat laaditaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisesti. Ruokapalvelujen tavoitteena on lähiruoan ja kasvisruoan suosiminen ja vakiinnuttaminen ruokalistoille. Siivoussopimukset laaditaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Numeerinen toteutuma
Hyvinvointia koulutuksella	<p>Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä</p> <p>Hätäensiapukurssi sekä alkusammutus-koulutus 16 vakiinuiselle työntekijälle</p>	<p>Koulutukset Benchmarking</p> <p>Liikuntasetelit, virkistyspäivä. Avoin ja vuorovaikutuksellinen työyhteisö, säännölliset palaverit</p>	<p>1-2 krt / vuosi. Ruuanvalmistuksen tehostuminen ja siivoustyön tehostuminen</p> <p>Työntekijän työssä jaksaminen paranee, kuormitus vähenee 1 / 6vko henkilöstöpä-laveri</p>	<p>2</p> <p>12</p>
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	<p>Laadun kehittämisen</p> <p>Kustannustehokkuus</p>	<p>Asiakastyytyväisyyskyselyt siivouspalveluissa päiväkodit ja kunnantalo. Ruokapalvelut koulut ja vanhukset Ruokailutilojen ja ruokailun sujuvuuden kehittäminen. Lisätään lähiruoan käyttöä</p> <p>Kilpailuksiin vaikuttaminen omien tarpeiden mukaan. Tuotantoprosessien kehittäminen ja tuotannon ohjausjärjestelmän tehokas käyttö</p>	<p>Asiakaspalautteet</p> <p>Ruokalatoimikunta / ruoka-agentti (Kuumalampi) Hankintatyöryhmiin osallistuminen ja vaikuttaminen</p> <p>Tuotannonohjausjärjestelmien tehokas käyttäminen</p>	<p>0</p> <p>2</p> <p>3</p>
Terveellinen ja turvallinen lähiruoka	Lähiruuan suosiminen ruokalistalla ja vakiinnuttaminen ruokalistalle	Lähiruokapäivät ja lähiruokatuottajien tunnettavuuden lisääminen	Lähiruokapäivä 2 krt / 6 viikko Lähiruokatuotteita esille kouluissa	2 x 6 viikon listassa. Lähiruokaa lähes jokaisena koulupäivänä. Elintarvikkeiden kotimaisuusaste 87,4 %

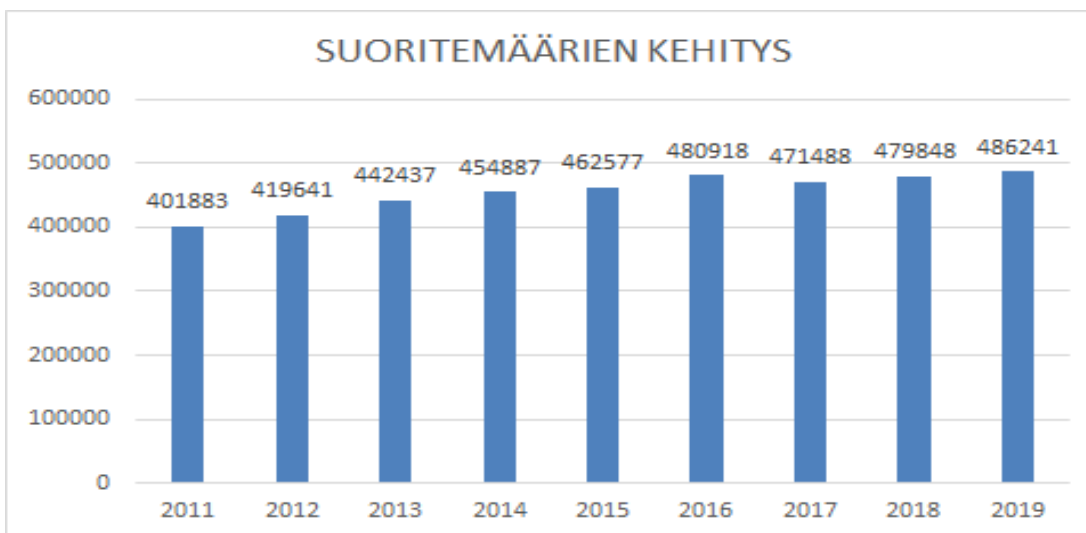
Ruoka- ja siivouspalvelut	Talousarvio 2019 €	Toteutuma 2019 €	Poikkeama €	Toteutuma %
Toimintatuotot	1 811 968	1 793 096	18 871	99,0 %
Toimintakulut	- 1 602 491	- 1 568 231	- 34 259	97,9 %
Toimintakate	209 477	224 864	- 15 387	107,3 %

Ruoka- ja siivouspalveluissa henkilöstöä vaihtui jonkin verran. Kunnan tiukka taloustilanne näkyi myös ruoka- ja siivouspalveluissa. Hankintoja ja rekrytointeja tehtiin harkiten. Henkilöstön lomautukset toteutettiin ohjeistuksen mukaisesti.

Ruokapalveluissa tuotettiin yhteensä 486 241 suoritetta, mikä on vajaa 6400 suoritetta enemmän kuin vuonna 2018, kuva alla. Suoritteiden kasvuun vaikuttaa mm. kotipalveluateria-asiakkaiden määrän kasvu. Oulun seudun hankintarenkaan uudet elintarvikesopimukset astuivat voimaan porrastetusti touko- ja elokuun aikana. Lähialueen ja Pohjois-Pohjanmaan tuottajien raaka-aineita hankittiin sopimusten puitteissa. Koulujen ja päivähoiton kuuden viikon kiertävälle lounaslistalle vakiintui yksi kasvisruokapäivä kerran viikossa kaikille tarjottavaksi. Elintarvikeostoista 84,7% oli kotimaisia elintarvikkeita. Kotimaisuusaste laski hieman, mikä johtui mm. kotimaisten marjojen saatavuus ongelmasta.

Asiakastyytyväisyyskyselyjä ei tehty vuonna 2019 resurssipulan vuoksi. Asiakaille annettiin jatkuvan palautteen mahdollisuus palautelaatikon avulla. Suullisiin ja kirjallisiin asiakaspalautteisiin reagoitiin välittömästi.

Ruoka- ja siivouspalveluissa osapäiväsairausloman sekä korvaavan että kevennetyn työn mahdollisuus järjestettiin usealle henkilölle. Lisäksi työfysioterapeutti arvioi työntekijöiden työergonomiaa työpisteissä. Kiinteistöjen tilojen työohjeiden päivittämistä jatkettiin ja haettiin aktiivisesti toimintamalleja, miten toimitaan alimiehitystilanteissa. Ruokapalvelujen henkilöstön ensiapuvalmius päivitettiin. Lisäksi ruoka- ja siivouspalveluiden henkilöstö osallistui seudulliseen koulutuspäivään Pudasjärvellä, aiheena Työhyvinvointi. Ruokapalvelujen tuotannonohjausjärjestelmä Jamin käyttöön ottoa lisättiin asteittain.

5. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase ja konsernitase. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja –asetuksia kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

Kustakin tuloslaskelman ja taseen erästä on esitetty vertailutieto edelliseltä vuodelta.

5.2 Tyrnävän kunnan tuloslaskelma

Tuloslaskelma

Toimintatuotot	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
Myyntituotot	999 489,24		873 828,51	
Maksutuotot	1 530 074,52		1 562 285,66	
Tuet ja avustukset	472 798,24		587 736,27	
Muut toimintatuotot	1 052 370,33	4 054 732,33	1 146 989,42	4 170 839,86
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-14 160 749,96		-14 487 666,01	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 824 312,08		-2 913 084,04	
Muut henkilösivukulut	-315 106,06		-504 663,33	
Henkilöstökorvaukset ja muut	210 661,59		224 605,33	
Palvelujen ostot	-18 804 757,26		-18 681 365,07	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 264 297,55		-2 430 225,97	
Avustukset	-1 668 759,68		-1 735 546,66	
Muut toimintakulut	-548 701,65	-40 376 022,65	-470 231,16	-40 998 176,91
Toimintakate		-36 321 290,32		-36 827 337,05
Verotulot		19 720 675,22		18 295 946,57
Valtionosuudet		18 800 041,00		18 549 374,00
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä				
Korkotuotot	5 088,61		1 661,94	
Muut rahoitustuotot	21 092,76		16 854,78	
Korkokulut	-278 275,39		-302 703,97	
Muut rahoituskulut	-21 561,52	-273 655,54	-21 765,38	-305 952,63
Vuosikate		1 925 770,36		-287 969,11
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-2 009 116,81		-2 023 682,32
Arvonalentumiset				-1 681,88
Satunnaiset erät		268 041,65		
Tilikauden tulos		184 695,20		-2 313 333,31
Poistoeron lisäys (-) ja vähennys (+)				0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		184 695,20		-2 313 333,31

5.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	1.1 - 31.12.2019	1.1 - 31.12.2018
Vuosikate	1 925 770,36	-287 969,11
Satunnaiset erät	268 041,65	
Tulorahoituksen korjauserät	-160 915,77	-234 493,80
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-783 689,65	-2 926 031,87
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16 071,66	12 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	263 108,63	396 404,06
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 528 386,88	-3 040 090,72
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	5 825,90	2 977,87
Antolainauksen lisäykset	-6 501,00	-15 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	12 326,90	17 977,87
Lainakannan muutokset	-1 552 993,13	3 106 455,66
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 046 736,40	4 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 199 729,53	-3 393 544,34
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-1 400 000,00	2 000 000,00
Tyrnävän Sotavammaistentukiyhdistys Ry	-300 000,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-225 407,37	346 859,35
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 595,09	7 006,07
Vaihto-omaisuuden muutos	17 914,73	831,37
Saamisten muutos	-150 322,19	560 800,84
Korottomien velkojen muutos	-91 404,82	-221 778,93
Rahoituksen rahavirta	-2 072 574,60	3 456 292,88
Rahavarojen muutos	-544 187,72	416 202,16
Rahavarat 31.12.	18 101,83	562 289,55
Rahavarat 1.1.	562 289,55	146 087,39
Rahavarojen muutos	-544 187,72	416 202,16

5.4 Kunnan tase

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	49 388 338,39	50 437 855,97	OMA PÄÄOMA	13 191 987,32	13 007 292,12
Aineettomat hyödykkeet	1 475 608,65	54 449,44	Peruspääoma	11 245 843,00	11 245 843,00
Aineettomat oikeudet	25 675,32	54 449,44	Muut omat rahastot	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	1 449 933,33				
Ennakkomaksut	0,00	0,00	Edellisten tilikausien ali/ylijäämä	1 761 449,12	4 074 782,43
Aineelliset hyödykkeet	43 292 922,58	45 684 506,11	Tilikauden ali/ylijäämä	184 695,20	-2 313 333,31
Maa- ja vesialueet	5 778 707,17	5 759 384,22	POISTOERO JA VAPAAEH-TOISET VARAUKSET		
Rakennukset	33 375 358,27	34 120 013,49	Poistoero		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 037 605,32	4 285 735,97	PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Koneet ja kalusto	44 347,95	27 918,56	Muut pakolliset varaukset	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	35 453,87	35 453,87	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄ-OMAT	93 961,73	93 359,70
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 450,00	1 456 000,00	Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Sijoitukset	4 619 807,16	4 698 900,42	Lahjoitusrahastojen pääomat	995,23	995,23
Osakkeet ja osuudet	4 294 125,40	4 380 937,95	Muut toimeksiantojen pääomat	93 961,73	92 364,47
Muut lainasaamiset	0,00	5 825,90	VIERAS PÄÄOMA	37 313 580,32	38 959 573,36
Muut saamiset	325 681,76	312 136,57	Pitkäaikainen	28 225 279,84	28 399 685,30
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	92 966,50	92 364,47	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 215 280,01	28 399 685,30
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	Lainat julkisyhteisöiltä	9 999,83	0,00
Muut toimeksiantojen varat	92 966,50	92 364,47	Lyhytaikainen	9 088 300,48	10 559 888,06
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 118 224,48	1 530 004,74	Joukkovelkakirjalaina	600 000,00	2 000 000,00
Vaihto-omaisuus	44 341,84	62 256,57	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 099 183,34	3 092 449,34
Ennakkomaksut	0,00	0,00	Lainat julkisyhteisöiltä	14 678,33	0,00
Muu vaihto-omaisuus	44 341,84	62 256,57	Ostovelat	2 361 240,33	2 155 409,44
Saamiset	1 055 780,81	905 458,62	Muut velat	378 649,16	716 554,85
Pitkäaikaiset saamiset	197 960,00	0,00	Siirtovelat	2 634 549,32	2 595 474,43
Lainasaamiset	197 960,00		VASTATTAVAA YHTEENSÄ	50 599 529,37	52 060 225,18
Muut saamiset	0,00	0,00	TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Lyhytaikaiset saamiset	857 820,81	905 458,62	Omavaraisuusaste %	26,07	24,99
Myyntisaamiset	492 328,24	419 312,44	Suhteellinen velkaantuneisuus	87,64	94,98
Muut saamiset	280 492,57	399 746,18	Velat ja vastuut % käyttötu-loista	75,60	82,30
Siirtosaamiset	85 000,00	86 400,00	Kertynyt yli-/alijäämä €	1 946 144,32	1 761 449,12
Rahat ja pankkisaamiset	18 101,83	562 289,55	Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas	293,23	262,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	50 599 529,37	52 060 225,18	Lainat 31.12., €/asukas	4 812,29	4 990,63
			Lainakanta 31.12.	31 939 141,51	33 492 131,64
			Lainat ja vastuut 31.12	32 206 822,38	33 749 519,54
			Lainat ja vastuut €/asukas	4 852,62	5 028,98
			Lainasaamiset	197 960,00	5 825,50
			Kunnan asukasmäärä	6 637	6 711

5.5 Konsernilaskelmat

Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toimintatuotot	15 008 292,58	14 816 809,09
Toimintakulut	-51 982 055,26	-52 607 433,42
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	42 546,24	-6 701,37
Toimintakate	-36 931 216,44	-37 797 325,70
Verotulot	19 720 675,22	18 295 946,57
Valtionosuudet	20 722 101,29	20 417 909,73
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	7 473,54	4 931,46
Muut rahoitustuotot	30 928,89	35 695,28
Korkokulut	-292 872,90	-322 273,95
Muut rahoituskulut	-23 653,23	-27 833,54
Vuosikate	3 233 436,37	607 049,85
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot	-3 003 451,28	-2 979 853,55
Arvonalentumiset	-100 553,59	-23 435,25
Satunnaiset erät	268 041,65	255 469,88
Tilikauden yli- ja alipariarviot		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Tilikauden tulos	397 473,15	-2 140 769,07
Tilinpäätössiirrot	9 767,87	-22 125,71
Tilikauden verot	-2 776,20	1 092,27
Laskennalliset verot	-767,07	-1 939,75
Vähemmistöosuudet	-1 936,01	12 061,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	401 761,74	-2 151 680,63

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut %	28,33	-28,16
Vuosikate/Poistot %	107,65	-20,37
Vuosikate euroa/ asukas	487,18	90,46
Asukasmäärä	6 637	6 711

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelma	1.1 - 31.12.2019	1.1 - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 233 436,47	607 049,85
Satunnaiset erät	268 041,65	255 469,88
Tulorahoituksen korjauserät	-284 926,51	-472 129,65
Tilikauden verot	-2 776,20	1 092,27
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 686 374,35	-4 002 913,79
Rahoitusosuudet investointimenoihin	72 317,57	72 604,82
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	287 793,43	826 360,12
Toiminnan ja investointien rahavirta	887 512,06	-2 712 466,50
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antosaamisten lisäykset	-6 909,00	-15 000,00
Antosaamisten vähennykset	12 734,90	19 167,87
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 202 736,40	4 868 176,92
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 659 660,68	-4 322 082,32
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 404 196,05	1 997 733,33
Tyrnävän sotavammaistentukiyhdistys Ry	-300 000,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1,96	-17,00
Vaihto-omaisuuden muutos	5 423,82	18 266,39
Saamisten muutos	-588 987,47	550 770,77
Korottomien velkojen muutokset	378 787,35	-68 210,75
Rahoituksen rahavirta	-1 360 072,69	3 048 805,21
Rahavarojen muutos	-472 560,63	336 338,71
Rahavarat 31.12.	1 665 118,91	2 137 679,55
Rahavarat 1.1.	2 137 679,55	1 801 340,84
	-472 560,64	336 338,71

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-16 187 066,20	-16 767 569,22
Investointien tulorahoitus	123,69	15,45
Laskennallinen lainanhoitokate	0,75	0,19
Lainanhoitokate	0,89	0,2
Kassan riittävyys	3	13

Konsernitase

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	58 222 009,57	58 547 679,66	OMA PÄÄOMA	17 232 948,82	16 846 568,55
Aineettomat hyödykkeet:	1 731 712,51	295 088,06	Peruspääoma	11 245 843,00	11 245 843,00
Aineettomat oikeudet	1 599 557,28	158 617,77	Säätiöiden ja yhdistysten	2 287,36	2 287,36
Muut pitkävaikutteiset menot	88 880,37	85 938,45	Muut omat rahastot	311 070,76	308 593,90
Ennakkomaksut	43 274,86	50 531,84	Edellisten tilikausien ali/ylijäämä	5 272 015,86	7 441 524,92
Aineelliset hyödykkeet:	53 865 198,25	55 581 324,44	Tilikauden ali/ylijäämä	401 731,84	-2 151 680,63
Maa- ja vesialueet	5 755 932,25	5 586 780,79	VÄHEMMISTÖOSUUDET	623 392,71	614 010,68
Rakennukset	41 383 844,54	42 254 362,64			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 329 863,37	4 580 305,18	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Koneet ja kalusto	866 252,83	837 708,94	VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	47 461,69	49 736,20	Poistoero		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 481 843,57	2 272 430,69	Vapaaehtoiset varaukset		
			PAKOLLISET VARAUKSET	430 531,16	494 511,76
Sijoitukset:	2 625 098,81	2 671 267,16	Muut pakolliset varaukset	430 531,16	494 511,76
Osakkuusyhteisöosuudet	1 380 969,95	1 349 459,10			
Muut osakkeet ja osuudet	820 852,95	906 332,09	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	314 217,57	238 483,72
Joukkovelkakirjalainasaamiset.	0,00	0,00			
Muut lainasaamiset	1 567,10	7 801,00	Valtion toimeksiannot	31 854,79	49 589,35
Muut saamiset	421 708,81	407 674,97	Lahjoitusrahastojen pääomat	5 851,57	5 428,92
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	312 649,01	236 913,21	Muut toimeksiantojen pääomat	276 511,21	183 465,45
Valtion toimeksiannot	31 854,79	49 589,35	VIERAS PÄÄOMA	45 127 554,78	45 674 873,52
Lahjoitusrahastojen erityiskate	4 751,55	4 328,90	Pitkäaikainen	33 227 216,48	32 402 526,52
Muut toimeksiantojen varat	276 042,67	182 994,96	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 356 081,05	30 599 428,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 193 986,46	5 083 855,36	Lainat julkisyhteisöiltä	9 999,83	0,00
<i>Vaihto-omaisuus:</i>	<i>277 781,50</i>	<i>283 271,94</i>	Lainat julkisyhteisöiltä	1 853 228,54	1 798 212,04
			Ostovelat	0,00	0,00
Aineet ja tarvikkeet	124 449,74	113 889,87	Laskennalliset verovelat	7 907,06	4 885,89
Keskeneräiset tuotteet	1 709,56	1 845,59	Lyhytaikainen	11 900 338,30	13 272 347,00
Valmiit tuotteet	107 280,36	105 279,91	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 274 616,69	3 572 632,63
Muu vaihto-omaisuus	44 341,84	62 256,57	Lainat julkisyhteisöiltä	14 678,33	0,00
Ennakkomaksut			Saadut ennakot	162,45	73,56
SAAMISET	3 251 086,05	2 662 903,87	Ostovelat	3 107 952,82	2 707 752,33
<i>Pitkäaikaiset saamiset:</i>	<i>200 555,62</i>	<i>2 322,06</i>	Joukkovelkakirjalainat	600 000,00	2 000 000,00
Lainasaamiset	197 960,00		Muut velat	555 391,38	880 084,82
Muut saamiset	233,99	233,87	Siirtovelat	4 347 536,63	4 107 106,61
Siirtosaamiset	2 361,63	2 088,19	Laskennalliset verovelat	-	4 697,05
<i>Lyhytaikaiset saamiset:</i>	<i>3 050 530,43</i>	<i>2 660 581,81</i>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	63 728 645,04	63 868 448,23
Myyntisaamiset	1 583 019,01	1 415 379,93			
Lainasaamiset	742 824,16	404 976,10	Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018
Muut saamiset	492 508,10	679 488,36	Omavaraisuusaste %	27,04	27,34
Siirtosaamiset	232 179,16	160 737,42	Suhteellinen velkaantuneisuus	81,38	85,32
Rahoitusarvopaperit	102 720,63	97 736,40	Velat ja vastuut prosenttia käytötuloista	82,75	86,01
Osakkeet ja osuudet	142,33	142,33	Kertynyt ylijäämä €	5 673 747,70	5 289 844,29
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	102 578,30	97 594,07	Kertynyt ylijäämä € /asukas	854,87	788,23
Rahat ja pankkisaamiset	1 562 398,28	2 039 943,15	Konsernin lainat €/asukas	5 313,14	5 389,97
VASTAAVAA YHTEENSÄ	63 728 645,04	63 868 448,23	Konsernin lainakanta	35 263 282,96	36 172 061,22
			lainat ja vastuut 31.12.	36 024 129,37	36 947 791,91
			lainat ja vastuut €/asukas	5 427,77	5 505,56
			Konsernin lainasaamiset	940 784,10	404 976,10
			Kunnan asukasmäärä	6 637,00	6 711,00

6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätöksen liitetietoja koskevat säännökset ja ohjeet

Liitetietojen sisällöstä on säädetty pääosin kirjanpitolaisissa ja -asetuksessa. Kunnan tilinpäätöksen liitetietojen laatimisessa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolain 3 luvun sekä kirjanpitoasetuksen 2 ja 4 luvun säännöksiä.

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Liitetietojen ryhmittely

Kunnan tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään tilinpäätöksessä tilinpäätöksen laatimista, tuloslaskelmaa, taseen vastaavia ja vastattavia, vakuuksia ja vastuusitoumuksia, henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskeviin liitetietoihin.

Kunnan konsernitilinpäätöksen liitetietoina esitetään soveltuvin osin vastaavat tiedot kuin kunnan tilinpäätöksen liitetietoina.

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät:

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennen 1.1.2013 hankituissa hyödykkeissä vanhan poistosuunnitelman mukaisesti ja 1.1.2013 jälkeen hankituissa hyödykkeissä uuden poistosuunnitelman mukaisesti.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon, paitsi öljyvarasto, joka on merkitty 31.12.2019 mukaisella litrahinnalla.

Rahoitusomaisuus on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Suomalaisessa kirjanpitoikäntäntössä nykyisin aikaisempien tilikausien virheet ja laskentaperiaatteiden muutokset kirjataan aikaisempien tilikausien ylijäämän oikaisuksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tytäryhteisö Tyrnävän Vesihuolto Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen, kuntayhtymät omistusosuuden suhteessa ja osakkuusyhteisöistä Hirsijärven Vesi Oy ja Tyrnävän Kuitu Oy pääomaosuus-menetelmällä. Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

KILA:n kuntajaosto on päivittänyt konsernitilinpäätöksen yleisohjetta joulukuussa 2015. Merkittävimmät muutokset koskevat poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelyä.

Kunnan taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan. Tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Muutoksen myötä pyritään antamaan parempi kuva kuntakonserniin omasta pääomasta huomioiden kuntalain perusteella tehtävät konsernitilinpäätökseen perustuvat alijäämäisyystarkastelut.

6.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

Euroa	Konserni 2019	Konserni 2018	Kunta 2019	Kunta 2018
Yleishallinto	387 965,32	366 384,06	308 970,56	259 508,50
Sosiaali- ja terveyspalvelut	9 764 819,49	9 493 022,63	1 113 964,85	1 250 838,94
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 507 661,42	1 612 949,67	998 792,91	972 236,55
Yhdyskuntapalvelut	2 579 619,60	2 598 346,97	1 582 655,45	1 641 456,60
Muut palvelut	768 226,85	746 105,76		
Kunnan toimintatuotot yhteensä	15 008 292,68	14 816 809,09	4 004 383,77	4 124 040,59

Verotulojen erittely

Verotulojen erittely	2019	2018
Kunnan tuloverot	18 387 136,75	16 975 728,06
Osuus yhteisöveron tuotosta	408 346,86	416 497,64
Kiinteistövero	925 191,61	903 720,87
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	19 720 675,22	18 295 946,57

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	19 764 632,00	19 689 211,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	6 757 092,00	6 879 360,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-964 591,00	-1 139 837,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	18 800 041,00	18 549 374,00

Kunnan palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	14 473 009,58	14 074 098,09
Muiden palvelujen ostot	4 331 747,68	4 607 266,98
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	18 804 757,26	18 681 365,07

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistot tase-erittäin	2019	2018
Aineettomat oikeudet	28 774,12	29 545,32
Poistot muista pitkävaikutteisista menoista	6 066,67	
Rakennukset	1 138 261,74	1 114 292,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	810 613,51	836 436,88
Koneet ja kalusto	25 400,77	43 408,06
Yhteensä	2 009 116,81	2 023 682,32

Aineettomat hyödykkeet	tasapoisto	5 v
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	40 v
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v
Talousrakennukset	tasapoisto	15 v
Vapaa-ajanrakennukset	tasapoisto	20 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	40 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet, kadut, tiet, torit ja puistot	menojäännös-poisto	15 %
Koneet ja kalusto	tasapoisto	5 v

Valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman perusteiden pohjalta kunnanhallitus hyväksyy aineettomien hyödykkeiden osalta ja aineellisissa hyödykkeissä rakennusten ja rakennelmien sekä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat, jotka pohjautuvat arvioon hyödykkeiden taloudellisesta käyttöajasta ottaen huomioon esim. rakennuksen tai rakennelman käyttötarkoituksen ja rakentamistavan tai muita käyttöaikaan olennaisesti vaikuttavia seikkoja

Tyrnävän kunta

Poistosuunnitelma 1.1.2013 jälkeen hankittuihin hyödykkeisiin

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	2 - 5 vuotta* tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta* tasapoisto
Liikearvo	2 - 5 vuotta* tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta* tasapoisto
Muut	2 - 5 vuotta* tasapoisto

*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta tasapoisto
Taloussrakennukset	10 - 20 vuotta tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15-20 % menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	10-25 % menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	10-20 % menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	7-10 % menojäännöspoisto
Viemäriverkko	7-10 % menojäännöspoisto
Kaukolämpöverkko	10-15 % menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat ja ulkovalaistuslaitteet	15-20 % menojäännöspoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20-22 % menojäännöspoisto
Maakaasuverkko	12-15 % menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15-20 % menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15-25 % menojäännöspoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15-20 % menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	20-25 % menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20-25 % menojäännöspoisto

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet	4-7 vuotta tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5-10 vuotta tasapoisto
Muut raskaat koneet	10-15 vuotta tasapoisto
Muut kevyet koneet	5-10 vuotta tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5-15 vuotta tasapoisto
Atk-laitteet	3-5 vuotta tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3-5 vuotta tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset 1.1.*)	52 088,00			
Lisäykset tilikaudella	15 109,60	52 088,00		
Vähennykset tilikaudella	52 088,00			
Muut pakolliset varaukset 31.12 *)	15 109,60	52 088,00		
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.				
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	442 423,76	482 209,02		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	27 002,20	39 785,26		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	415 421,56	442 423,76		
Yhteensä	430 531,16	494 511,76		

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	165 833,91	259 189,37	165 833,91	234 393,73
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot	3 200,18	1 045,20		
Myyntivoitot yhteensä	169 034,09	260 234,57	165 833,91	234 393,73
Muut toimintakulut				
maa- ja vesialueiden myyntitappio				
rakennusten myyntitappiot		24 617,74		
muut myyntitappiot	5 744,02		4 918,14	
Myyntitappiot yhteensä	5 744,02	24 617,74	4 918,14	

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet	5 353 248,41	5 194 551,41	5 378 684,30	5 367 154,84
Kiinteistöjen liittymismaksut	402 683,84	392 229,38	400 022,87	392 229,38
Muut maa- ja vesialueet				
Maa- ja vesialueet yhteensä	5 755 932,25	5 586 780,79	5 778 707,17	5 759 384,22

Pysyvien vastaavien hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet €	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset					
Poistamaton hankintameno 1.1	54 449,44	54 449,44	5 759 384,22	34 120 013,49	4 285 735,97	27 918,56	35 453,87	1 456 000,00	45 684 506,11
Lisäykset tilikauden aikana	1 456 000,00	1 456 000,00	34 517,49	393 606,52	578 554,52	41 830,16		21 450,00	1 069 958,69
Rahoitusosuudet tilikaudella					16 071,66				16 071,66
Vähennykset tilikauden aikana			15 194,54						15 194,54
Siirrot erien välillä								1 456 000,00	1 456 000,00
Tilikauden poisto	34 840,79	34 840,79		1 138 261,74	810 613,51	25 400,77			1 974 276,02
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Poistamaton hankintameno 31.12.									
Arvon korotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12	1 475 608,65	1 475 608,65	5 778 707,17	33 375 358,27	4 037 605,32	44 347,95	35 453,87	21 450,00	43 292 922,58

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset €	Osakkeet ja osuudet			Jvk-, muut laina ja muut saamiset					Yhteensä
	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Osakkeet osakkuus ja muut omist.yht	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöt	Oulun kaupungin jätehuolto	Palautus kelpoiset liittymismaksut	Saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.		2 483 714,28	1 165 932,41	644 292,94		86 998,32	312 136,57	5 825,90	4 698 900,42
Lisäykset							13 545,19	6 501,00	20 231,96
Vähennykset						86 998,32		12 326,90	99 325,22
Hankintameno 31.12.									
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.		2 483 714,28	1 165 932,41	644 478,71			325 681,76		4 619 807,16

Omistukset muissa yhteisöissä

Hirsijärven vesi Oy ja Tyrnävän kuitu Oy ovat yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitaseeseen. Asunto-osa-
keyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitaseeseen. (Eivät ole suuruudeltaan olennaisia)

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Omasta pää- omasta €	Vieraasta pääomasta €	Tilikauden voitto/tappio €
Tytäryhteisö						
Tyrnävän Vesihuolto Oy	Tyrnävä	68 %		1 244 642,83	1 944 613,88	2 833,53
Kuntayhtymät						
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	Oulu	1,36 %		2 417 639,06	4 134 599,06	89 865,00
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Oulu	1,05 %		15 352,16	82 632,97	351,18
Oulun seudun koulutuskuntayh- tymä OSEKK	Oulu	2,70 %		2 526 640,77	1 134 573,67	83 393,35
Osakkuus- ja muut omistusyhteisyydet						
Asunto Oy Kirstinkuja	Tyrnävä	39,50 %		165 585,12	30 989,89	9,88
Asunto Oy Tyrnävän Murto	Tyrnävä	30,80 %				
Hirsijärven Vesi Oy	Muhos	46,80 %		364 789,40	92 483,14	40 566,40
As Oy Murron Miinanmutka	Tyrnävä	28,50 %		156 384,38	876,55	705,79
As Oy Temmeshovi	Tyrnävä	30,38 %		120 448,29	826,36	-547,76
As Oy Kotipesä	Tyrnävä	22,79 %		124 981,73	112,15	541,72
As Oy Tyrnävän Koivupuisto	Tyrnävä	25,21 %				
As Oy Temmeksenrivi	Tyrnävä	33,30 %				
Tyrnävän Kuitu Oy	Tyrnävä	49,00 %		178 470,04	1 574 911,32	-66,42

Saamisten erittely

Saamisten erittely	2019		2018	
	Pitkäaikaiset €	Lyhytaikaiset €	Pitkäaikaiset €	Lyhytaikaiset €
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		11 222,98		10 770,16
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	11 222,98	0,00	10 770,16
Saamiset kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				18,83
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	18,83
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	0,00	11 222,98	0,00	10 788,99

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät €	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 361,63	2 088,19		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Tasausrahastolaskutus	39 850,50	38 889,73		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	107 381,60	24 311,72	85 000,00	86 400,00
EU-tuet ja avustukset	21 894,81	1 739,69		
Muut tulojäämät	65 052,25	95 796,28		
Tulojäämät yhteensä	232 179,16	160 737,42	85 000,00	86 400,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	232 179,16	160 737,42	85 000,00	86 400,00

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoman erittely €	Konserni 2019	Konserni 2018	Kunta 2019	Kunta 2018
Peruspääoma 1.1.	11 245 843,00	11 245 843,00	11 245 843,00	11 245 843,00
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	11 245 843,00	11 245 843,00	11 245 843,00	11 245 843,00
Osuus ky:n oman pääoman lisäyksestä				
Arvonkorotusrahasto 1.1				
Arvonkorotusten lisäykset tilikaudella				
Arvonkorotusten vähennykset tilikaudella				
Arvonkorotusrahasto 31.12.				
Muut omat rahastot				
Muun oman rahaston pääoma 1.1.	308 593,90	270 216,24		
Siirrot rahastoon tilikaudella	2 476,86	2 287,36		
Siirrot rahastosta tilikaudella				
Muun oman rahaston pääoma 31.12.	311 070,76	308 593,90		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	7 441 524,92	7 543 763,30	4 074 782,43	4 356 616,59
Edellisen tilikauden virheen oikaisu	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 272 015,86	7 441 524,92	1 761 449,12	4 074 782,43
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	401 731,84	-2 151 680,63	184 695,20	-2 313 333,31
Oma pääoma yhteensä	17 232 948,82	16 846 568,55	13 191 987,32	13 007 292,12

Pitkäaikaiset velat (Erääntyvät viiden vuoden kuluttua)

Pitkäaikaiset velat €	2019	2018
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 803 760,60	17 102 951,94
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	15 803 760,60	17 102 951,94

Vieras pääoma

VIERAS PÄÄOMA	2019		2018	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisölle				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 713,53		20 189,91
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		2 713,53		20 189,91
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		644 360,19		570 173,76
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		644 360,19		570 173,76
Velat osakkuus tai muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		647 073,72		590 363,67

Shekkitililimiitti

SHEKKITILILIMIITTI €	2019	2018
Tyrnävän osuuspankki FI14 5483 0120 0000 34		
Luotollisen shekkitilin limiitti 31.12	168 187,93	168 187,93
Käyttövara 31.12	153 409,88	168 187,93

Joukkovelkakirja lainat

JOUKKOVELKAKIRJA LAINAT	2019	2018
Kuntatodistuslainat , alle 1 v	600 000,00	2 000 000,00
JOUKKOVELKAKIRJA LAINAT YHTEENSÄ	600 000,00	2 000 000,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
LYHYTAIKAiset siirtovelat				
Tuloennakot	205 392,48	151 283,75	82 685,00	117 950,00
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilöstökulujen jaksotukset	2 807 454,19	2 558 800,21	1 904 374,13	1 685 392,53
Korkojaksotukset	38 689,47	45 321,97	37 865,53	41 798,96
Muut menojäämät	1 296 000,49	1 351 700,68	609 624,66	750 332,94
LYHYTAIKASET SIIRTOVELAT YHTEENSÄ	4 347 536,63	4 107 106,61	2 634 549,32	2 595 474,43

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

VELKOJEN VAKUUDET, KIINNITYKSET KIINTEISTÖIHIN	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	47 784,96		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	95 200,00		
VAKUUDEKSI ANNETUT KIINNITYKSET YHTEENSÄ	0,00	142 984,96		

Vuokravastuiden määrä

VUOKRAVASTUUT	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Toimitilojen vuokravastuut	318 775,65	408 163,07		
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	350 569,08	367 567,62	267 680,87	257 387,90
Maa-alueiden vuokravastuut				
Muut vuokravastuut	91 501,68			
VUOKRAVASTUUT YHTEENSÄ	760 846,41	775 730,69	267 680,87	257 387,90
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	364 045,80	227 714,60	139 664,28	139 115,06
Siitä PPP-hankkeet				
Siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet				
siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut				

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vastuusitoumukset

VASTUUSITOUUMUKSET	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Järjestelyjen tarkoitus				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 126 480,00	2 126 480,00	2000 000,00	2 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	604 302,65	718 200,32	528 000,00	631 565,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 923 568,90	1 923 568,90	1 923 568,90	1 923 568,09
Jäljellä oleva pääoma	742 565,29	874 797,79	742 565,29	874 797,79

Muut taloudelliset vastuut

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Rantaroustin koulun ylläpitosopimus 2017-2037	5 913 862,5	6 251 797,50	5 913 862,50	6 251 797,50
Sopimusvastuut yhteensä	5 913 862,5	6 251 797,50	5 913 862,50	6 251 797,50
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
- Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimus, Kuntarahoitus Oyj				
Koronvaihtosopimus Kuntarahoitus Oyj:n kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskinsuojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu osa vaihtuvista koroista kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma suojaa osittain lainaa. Koronvaihtosopimus on kertalyhenteinen. Sopimus erääntyy 10.10.2021				
Käypä arvo	-3 254,08	-4 238,22		
Kohde-etuuden arvo	136 000,00	136 000,00		
Koronkattosopimus, SEB				
Korkokattosopimus Skandinaviska Enskilda Bankeniin on tehty yksittäisen lainan korkoriskinsuojaamiseksi. Korkokattosopimuksella rajoitetaan lainasta maksettavaa korkoa. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 15.7.2019				
Käypä arvo	0,00	544,33		
Kohde-etuuden arvo	0,00	21 250,00		
Koronvaihtosopimus, Handelsbanken Oyj				
Koronvaihtosopimus Handelsbankenin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskinsuojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimukseen sisältyy myös korkokatto. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 15.7.2019				
Käypä arvo	0,00	-56,75		
Kohde-etuuden arvo	0,00	10 625,00		

Koronvaihtosopimus Danske Bank				
Koronvaihtosopimus Danske Bankin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 31.12.2019				
Käypä arvo	0,00	-1 345,52		
Kohde-etuuden arvo	0,00	217 600,00		
Vammaispalvelulain mukaisesti tuleva tuetun asumisen vastuu	2 082,72	152 939,22		
Sitoumukset avustukseen OSEKK	131 126,04	159 752,52		
Arvonlisäveron palautusvastuu	3 569 071,60	4 248 813,39	3 359 837,23	4 041 901,33
Perustamishankkeiden valtionosuudet	3 520 747,05	3 520 747,05	3 520 747,05	3 520 747,05

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2019	2018
Kunnan vastuu takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	40 685 151	38 421 076
Kunnan vastuu takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	26 768	24 684

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT	2019	2018
Tarkastusyhteisö A		
Tilintarkastuspalkkiot	13 806,72	11 330,38
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut palkkiot		
PALKKIOT YHTEENSÄ	13 806,72	11 330,38

LUOTTAMUSMIEHILTÄ PERITYT PUOLUEVEROT	2019	2018
Tyrnävän kokoomus Ry	931,00	1395,00
Tyrnävän Perussuomalaiset Ry	423,00	417,00
Tyrnävän Sosiaalidemokraatit	1745,00	1635,00
Suomen Keskusta Tyrnävän paikallisosasto	6174,75	6756,00
YHTEENSÄ	9273,75	10203,00

Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilikauden aikana käytetyt kirjanpito tase-erittelyiden sisältö

Säilytyspaikka

Päivä- ja pääkirjat	Kunnantalo/Väliarkisto
Myyntireskontra	Kunnantalo/Väliarkisto
Ostoreskontra	Kunnantalo/Väliarkisto
Tase-erittely, saldospelvitykset	Kunnantalo/Väliarkisto
Tase-erittelyn liiteosa, saldospelvitysten liitteet	Kunnantalo/Väliarkisto
Tilinpäätös erittely	Kunnantalo/Väliarkisto
Tilinpäätöstä täydentävät tiedot	Kunnantalo/Väliarkisto
- paperilla	
- 10 v	
Atk-kirjanpito	Sähköiset järjestelmät
ProEconomica - käyttöomaisuuskirjanpito	Sähköiset järjestelmät
Konserni-ohjelma	Sähköiset järjestelmät
- Atk-ohjelmaa koskevat tiedot, menetelmäkuvauskirjat	TK/Päätearkisto
- 10v. sen tilikauden päättymisestä, jota menetelmä koskee	
Palkkaluettelo/palkkakortit	TK/Päätearkisto
- Paperilla	
- 50 v	
Tasekirja	TK/Päätearkisto
Tase-erittely	TK/Päätearkisto
- Sidottuna	
- Säilytetään pysyvästi(sp)	
Käytetyt tositelajit ja tositenumerot	TK/päätearkisto
- sisältyy tasekirjaan	
- sp.	

Tyrnävän kunta

Tositelajit

Tositelaji	Alaraja	Kuluva tilivuosi 2019			2020	
		Yläraja	Käytetty	Alaraja	Yläraja	Käytetty
001 Muistiot	001001	002999	002173	001001	002999	001069
006 Jaksotukset	06001	006999	00600	006001	006999	006000
007 Vyörytykset	007001	007999	007000	007001	007999	007000
008 Oikaisut tilinavaussaldoihin	008001	08999	008000	008001	008999	008000
009 Käyttöomaisuusviennit	009000	009999	009012	00900	009999	008999
010 Tiliotetositteet	010001	011999	010000	010001	01999	010000
011 Kassatositteet	012001	012999	012000	012001	012999	012000
151 Myyntireskontra/Viitesuoritukset	021001	021999	021900	021001	021999	021203
019 Elatusturva						
221 Myyntireskontrasuoritukset	020001	020999	020908	020001	020999	020093
301 Palkat	030001	030999	030250	030001	030999	030037
404 Ostoreskontralaskut	595001	615000	595000	615001	635000	615000
490 Toimeentulotuki	049001	049999	049167	049001	049999	049031
601 Sähkö -ja vesilaskutus	610001	619999	610000	610001	619999	610000
602 Asuinhuoneistojen vuokrat	620001	629999	620742	620001	629999	620241
603 Taiteen perusopetus	630001	639999	630022	630001	639999	630000
604 Kansalaisopiston laskutus	640001	649999	640000	640001	649999	640000
605 Liikuntatoimen laskutus	650001	659999	650344	650001	659999	650000
606 Sekalaiset laskut (vanhat)	660001	669999	660000	660001	669999	660000
608 Lakeuden Palveluyhdistyksen ateriat	680001	689999	680029	680001	689999	680000
609 Rakennusvalvontamaksut	690001	699999	690128	690001	699999	690023
611 Maanvuokralaskutus	710001	719999	710023	710001	719999	710000
614 Asuntolan vuokralaskut	720001	729999	720000	720001	729999	720000
617 Tontin vuokraus ja myynti	730001	739999	730030	730001	739999	730005
618 Aamu- ja iltapäivätoiminta	740001	749999	740726	740001	749999	740137
620 Yritysten vuokrat	750001	759999	750266	750001	759999	750080
622 Ph /Kokonaiskustannuslaskutus	760001	769999	760000	760001	769999	760000
623 Nuorisotoimen laskutus	770001	779999	770043	770001	779999	770000
624 Tonttivuokrat	780001	789999	780347	780001	789999	780003
625 Muu laskutus/Yleishallinto	790001	799999	790007	790001	799999	790000
626 Muu laskutus/Perusturva	800001	809999	800459	800001	809999	800066
627 Muu laskutus/ Sivistystoimi	810001	819999	810178	810001	819999	810026
628 Muu laskutus/ Tekninen toimi	820001	829999	820268	820001	829999	820007
629 Effica -päivähoitolaskutus	830001	839999	832479	830001	839999	830464
630 Maatalouden laskutus	840001	8419999	840016	840001	841999	840002
640 Asuntolainalaskutus	870001	879999	870000	870001	879999	870000
654 Päivähoitolaskutus(vanha)	840001	849999	840000	840001	849999	840000
661 Terveyskeskuslaskutus	850001	859999	858199	850001	859999	851959
682 Vanhustyölaskutus	860001	859999	862005	860001	869999	860144